

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇOKLU
ORTAM MATERYALİ OLARAK GELİşTİRİLEN
ZENGİNLEşTİRİLMİş KİTABIN ÖĞRENME
ÜZERİNDE ETKİLERİ**

Nihal Elif GÜRBÜZ

Yüksek Lisans Tezi

**Sosyal Bilimler ve Türkçe Eēitimi Anabilim Dalı
Prof. Dr. Halit DURSUNOēLU**

2018

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇOKLU ORTAM
MATERYALİ OLARAK GELİŞTİRİLEN ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ
KİTABIN ÖĞRENME ÜZERİNDE ETKİLERİ
(The Effects of Enriched Book, Which is Developed as a Multimedia Material for
Teaching Turkish Language to Foreigners, on Learning)

Nihal Elif GÜRBÜZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU

ERZURUM

Şubat , 2018

TEZ ETİK ve BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çoklu Ortam Materyali Olarak Geliştirilen Zenginleştirilmiş Kitabın Öğrenme Üzerinde Etkileri” adlı çalışmanın, başlangıçtan sona kadar tarafımdan, bilimsel ahlak ve etiğe riayet edilerek yazıldığını ve faydalanan eserlerin kaynakçada gösterilip bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu bildiririm.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddelerince gereğinin yapılmasını arz ederim.

Nihal Elif GÜRBÜZ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Halit Dursunoğlu danışmanlığında, Nihal Elif Gürbüz tarafından hazırlanan “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çoklu Ortam Materyali Olarak Geliştirilen Zenginleştirilmiş Kitabın Öğrenme Üzerinde Etkileri” başlıklı çalışma 05/ 02 / 2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Ortaöğretim Sosyal Alanlar Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU

İmza:

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mustafa KURT

İmza:

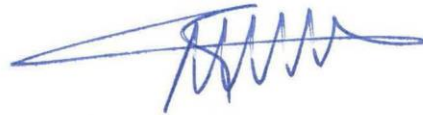
Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Fatih VEYİS

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

05/02 / 2018

13 Şubat 2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇOKLU ORTAM MATERYALİ OLARAK GELİŞTİRİLEN ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KİTAPIN ÖĞRENME ÜZERİNDE ETKİLERİ

Nihal Elif GÜRBÜZ

2018, 112 sayfa

Bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyali olarak hazırlanan Zenginleştirilmiş kitabın öğrenme üzerine etkilerini incelemektir.

Çalışmamızda nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılmasına imkân veren karma yöntem araştırma desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Amaca ulaşmak için Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde öğrenim görmekte olan yabancı öğrencilere Yabancılara Türkçe Öğretiminde Başarı Testi ön test olarak uygulanmış ve bilgi düzeyleri bakımından birbirine denk iki sınıf seçilmiştir. B2 düzeyindeki 21 öğrenciden oluşan kontrol grubunda dersler normal seyrinde işlenmeye devam ederken yine B2 seviyesinde olan 23 kişilik deney grubunda dersler Zenginleştirilmiş Kitapla işlenmiştir. Uygulama 45 günlük (150 saat) bir kur düzeyinde tamamlanmıştır. Uygulama sonrasında Yabancılara Türkçe Öğretiminde Başarı Testi son test olarak tekrar tüm öğrencilere uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar öğrencilerin dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin değişimini öğrenmeye yönelik ayrı ayrı incelenmiştir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin Z-Kitap hakkındaki görüşlerine Z-Kitap Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu aracılığıyla başvurulmuştur. Araştırmacı bazı derslere iştirak ederek gözlemlerde bulunmuştur.

Elde edilen nicel veriler SPSS 22 paket programı vasıtasıyla frekans, yüzde, t-testi ve Kovaryans analizi (ANCOVA) yapılarak değerlendirilirken, yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen nitel veriler, araştırmacı tarafından içerik analizine tâbi tutularak yorumlanmıştır.

Araştırmada, çoklu ortam materyali olan Z-Kitapla yapılan derslerde öğrenmede anlamlı derecede artış olduğu sonucuna varılmıştır. Bu artışın temel dil becerilerini geliştirmeye etki sıralaması okuma, dinleme, konuşma, yazma şeklindedir. Öğrenci

görüşlerinden oluşan nitel verilerden hareketle, Z-kitap kullanımının özellikle okuma ve dinleme becerilerini geliştirmede önemli ölçüde katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Öğrenciler Z-Kitapla öğrenmenin daha hızlı, tekrar edilebilir, kalıcı olduğuna dikkat çekmiştir. Uygulama esnasında öğretmenin yol göstericiliği ve anlaşılmayan noktalarda müdahalelerinin öğrencilerde motivasyonu artırdığı, öğrenmenin daha etkin ve kalıcı hâle gelmesini sağladığı araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Çoklu Ortam, Zenginleştirilmiş Kitap.

ABSTRACT

MASTER THESIS

THE EFFECTS OF ENRICHED BOOK, WHICH IS DEVELOPED AS A MULTIMEDIA MATERIAL FOR TEACHING TURKISH LANGUAGE TO FOREIGNERS, ON LEARNING

Nihal Elif GÜRBÜZ

2018, 112 pages

The aim of this study is investigate the effect of Enriched Book on learning. Enriched book is developed as a multimedia material for Turkish learning.

In our study, the convergent parallel design is used. The convergent parallel design is a mixed method study design that allows the quantitative and qualitative research methods to be used together. In order to achive this goal, two classes were chosen from Ataturk University Turkish Language Teaching Research and Application Center. Two chosen classes were equivalent in terms of their knowledge levels. Achievement Test on Turkish Language Learning is applied on classes as a pre-test. The control group consist 21 students at B2 level. Traditional teaching is applied on this group. Other group has 23 students at B2 level and Enriched Book is apllied on this group. All process is completed in a 45-day course. After the 45-day (150 hours) course, Turkish Learning Success test was applied as a final test to all students. The results have been examined separately as improving listening, reading, speaking and writing skills. Moreover, student opinions about Enriched Book were consulted through the Student Interview Form. The researcher participated in some lectures and made observations. The obtained quantitative data were evaluated by frequency, percentage, t-test, and analysis of covariance (ANCOVA) using SPSS 22 packet program. The qualitative data were interpreted by the researcher using content analysis. In the study, it was concluded that using the multimedia material Enriched Book in lessons increases learning significantly. The development of basic language skills effected most in reading skills, then listening skills, speaking skills and writing skills respectively. Based on the student views, the emphasis was on the use of the Enriched Book in particular to improve listening and reading skills. Students have pointed out that Enriched Book learning is faster, repeatable and lasting. It has been observed that the guidance of the teacher during the application and the interventions in

the unrecognized points increase the readiness of the students, Also, is has been observed that Enriched Book makes learning more effective and lasting.

Keywords: Turkish teaching to foreigners, Multimedia, Enriched Book.

ÖN SÖZ

Bilim çağı olarak adlandırılan çağımızda eğitimin her alanında teknoloji kullanımı yaygın hâle gelmiştir. Dil öğretiminin bir dalı olan yabancı dil öğretiminde ileri düzeyde olan ülkeler, alandaki teknoloji kullanımını ve materyal tasarımını farklı bir alan olarak değerlendirmektedir. Ülkemizde son zamanlarda gelişmekte olan yabancılara Türkçe öğretimi alanında çoklu ortam materyalleri ve teknoloji kullanımına duyulan ihtiyaç önem arz etmektedir. Çalışmamızın amacı, bu alanda çoklu ortam materyali olarak Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Zenginleştirilmiş Kitabın temel öğrenme üzerine etkisini incelemektir.

Çalışmamızın birinci bölümünde çalışmanın problem durumu, problem cümleleri, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, özgün değeri, yaygın etkisi hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde dil öğretimi, yabancı dil öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, bilgisayar destekli eğitim-öğretim, çoklu ortam ve kullanımı, materyal tasarımı konularının kuramsal çerçevesini oluşturan başlıklar ele alınmıştır. Çalışmamız için çeşitli veri tabanlarını kullanarak yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam ve materyal kullanımının etkisi, yabancı dil öğretiminde materyal ve teknoloji kullanımı ve etkisi, eğitimde çoklu ortam kullanımı ve etkisi konularında tarama yapılarak yaklaşık 500 doktora, yüksek lisans tezi ve makale arasından konumuza uygun olduğunu düşündüğümüz 64 araştırma incelenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde araştırmanın deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, çalışma planı anlatılmıştır. Dördüncü bölümde çalışma sonucu elde edilen bulgular paylaşılmıştır. Beşinci bölümde ise yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyali olarak hazırlanan Z-Kitabın dil becerilerinin gelişimine etkilerini incelemek amacıyla yapılan uygulama sonucu alınan bulgulardan hareketle sonuç oluşturulmuştur. Bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen öneriler anlatılmıştır.

Çalışmamda desteğini esirgemeyen ve yol gösteren sayın hocam Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU'na teşekkürü borç bilirim. Lisans ve yüksek lisansım boyunca engin bilgileriyle ufkumu açan, tecrübeleriyle yol gösteren çok değerli hocalarım Prof. Dr. Ali KAFKASYALI'ya, Prof. Dr. Erdoğan ERBAY'a, Doç. Dr. Bahadır GÜCÜYETER'e ve

Doç. Dr. Rifat KÜTÜK’e Őukranlarımı sunarım. Çalışmalarım sırasında her türlü konuda fikrine başvurabildiğim hiçbir ricamı kırmayıp ilgi, destek ve emeğini esirgemeyen yol göstericim sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Fatih VEYİS’e, tez savunmamı Őereflendirerek çalışmama ve ufkumun açılmasına eşsiz katkılarda bulunan kıymetli hocam Doç. Dr. Mustafa Kurt’a, araştırma analizimde yardımlarını esirgemeyen sayın Doç. Dr. İsmail SEÇER’e teşekkürlerimi en büyük borç bilirim. Uygulamada bana yardımcı olan Okt. Muhammed Yusuf Nur NİŐLİ’ye teşekkür ederim. Tüm çalışmam boyunca yapıcı eleştirileriyle ve düzeltmeleriyle yardım eden can dostum Azize BELEK’e de teşekkür ederim.

Son olarak her zamanki gibi bilgisi, desteği, güler yüzü ve yardımlarıyla yanımda olan sevgili eşim Muhammed GÜRBÜZ’e, çalışmam boyunca anlayış, sabır ve sevgi göstererek minik Melek’ime bakan aileme ve eşimin ailesine teşekkürleri borç bilirim.

Erzurum - 2017

Nihal Elif GÜRBÜZ

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY TUTANAĞI.....	i
TEZ ETİK ve BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vii
TABLolar DİZİNİ	xii
RESİMLER DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	6
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.5. Tanımlar	8
1.6. Araştırmanın Özgün Değeri	9
1.7. Araştırmanın Yaygın Etkisi.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve KONUyla İLGİLİ BELLİ BAŞLI

ARAŞTIRMALAR.....	11
2.1. Kuramsal Çerçeve	11
2.1.1. Dil Öğretimi.....	11
2.1.2. Dil Edinimi ve Öğrenimi.....	12
2.1.3. Yabancı Dil Öğretimi	15
2.1.4. Yabancılarla Türkçe Öğretimi	16
2.1.5. Yabancı Dil Öğretimi İle Teknoloji Arasındaki İlişki.....	24
2.1.6. Bilgisayar Destekli Eğitim.....	25
2.1.7. Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretimi.....	26

2.1.8. Eğitimde Araç Gereç Kullanımının Faydaları.....	28
2.1.9. Etkileşimli Çoklu Ortam.....	28
2.1.10. Yabancı Dil Öğretiminde Çoklu Ortam.....	30
2.1.11. Yabancılar Türkçe Öğretimi Alanındaki Belli Başlı Kitaplar	31
2.1.12. Yedi İklim Türkçe Seti	32
2.1.13. Zenginleştirilmiş Kitap Nedir?	33
2.1.14.Yunus Emre Enstitüsü Tarafından Hazırlanan Z-Kitap.....	34
2.2. Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar	35
2.2.1. Çoklu Ortam Materyallerinin Kullanımının veya Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğretime Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar	36
2.2.2. Çoklu Ortam Materyallerinin Yabancı Dil Öğretiminde Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar	38
2.2.3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı, Çoklu Ortam Kullanımı ve Bunların Öğrenmeye Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar.....	40
2.2.4. Çoklu Ortam Materyallerinin Yabancı Dil Öğretimine Etkisini İnceleyen Bazı Yabancı Araştırmalar	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	49
3.1. Araştırma Deseni.....	49
3.2. Araştırma Grubu.....	50
3.3. Veri Toplama Araçları	51
3.3.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Başarı Testi	51
3.3.2. Z-Kitap Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu	52
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	52
3.5. Deney ve Kontrol Grubunda Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Kullanımı	53
3.6. ATATÖMER’de ve Deney Grubunda Zenginleştirilmiş Kitap Kullanımı.....	55

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR.....	58
4.1. Z-Kitapla İşlenen Derslerin Temel Dil Becerilerine Etkisine Yönelik Bulgular	58
4.1.1. Okuma Becerilerine İlişkin Bulgular.....	58

4.1.2. Dinleme Becerilerine İlişkin Bulgular.....	60
4.1.3. Konuşma Becerilerine İlişkin Bulgular	61
4.1.4. Yazma Becerilerine İlişkin Bulgular	62
4.2. Deney Grubundaki Öğrencilerin Z-Kitap Kullanımıyla İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	64

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
5.1. Sonuç.....	65
5.2. Öneriler	68
KAYNAKÇA	70
EKLER.....	85
EK 1. Z-Kitap Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu.....	85
EK 2. Uygulama İzin Belgesi	86
EK 3. Yabancılarla Türkçe Öğretimi Başarı Testi.....	87
ÖZ GEÇMİŞ.....	96

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1.	Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	50
Tablo 3.2.	Deney ve Kontrol Grubundaki Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler	51
Tablo 4.1.	Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri	58
Tablo 4.2.	Okuma Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu.....	59
Tablo 4.3.	Dinleme Becerisine İlişkin Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri.....	60
Tablo 4.4.	Dinleme Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu.....	60
Tablo 4.5.	Konuşma Becerisine İlişkin Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri.....	61
Tablo 4.6.	Konuşma Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu	62
Tablo 4.7.	Yazma Becerisine İlişkin Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri.....	63
Tablo 4.8.	Yazma Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu	63

RESİMLER DİZİNİ

Resim 2.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Kitapları	33
Resim 2.2. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnek 1	35
Resim 3.1 Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden Resim 1	53
Resim 3.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden Resim 2	54
Resim 3.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden Resim 3	54
Resim 3.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden Resim 4	55
Resim 3.5. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler	56
Resim 3.6. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler	56
Resim 3.7. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler	57
Resim 3.8. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler	57

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
ANCOVA	: Kovaryans analizi
ATATÖMER	: Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi
BDE	: Bilgisayar Destekli Eğitim
BDÖ	: Bilgisayar Destekli Öğretim
Bk.	: Bakınız
CD	: Compact Disk
çev.	: Çeviren
DİLMER	: Dil Merkezi
Ed.	: Editör
F	: F değeri (Varyans analizleri için)
Haz.	: Hazırlayan
N	: Kişi sayısı
ÖSYM	: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi
P	: Anlamlılık düzeyi
S	: Standart sapma
s.	: Sayfa
sd	: Serbestlik derecesi
t	: t değeri (t-testleri için)
TEM	: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Eğitim Merkezi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÖMER	: Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi
vb.	: ve benzeri - benzerleri
vd.	: ve diğeri – diğerleri
www	: World Wide Web
Yay.	: Yayınları
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
Z-Kitap	: Zenginleştirilmiş Kitap

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümleleri, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, özgün değeri, yaygın etkisi hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Dil, hayatımız boyunca geçirdiğimiz tüm evrelerde gelişmemizi ve ilerlememizi ve dünyayı anlamlandırmamızı sağlayan en önemli yetilerimizden biridir. Birey, dili sayesinde okur, yazar, düşünür, sorunları çözer, sosyalleşir, kendini anlatır ve kültürünü aktarır. Ergin, dili “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.” (Ergin, 1998: 3) şeklinde tanımlar.

Dil, insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliğidir. Chomsky bunu, "Dil yetisi insanlara özgü bir yetidir. Tüm insanlarda var olan ve başkalarında var olmayan, benzersiz, basit girdilerle zengin ve karmaşık dilleri ortaya çıkarabilen bir yeti. Bu şekilde gelişen dil, bizim ortak biyolojik doğamız doğrultusunda belirlenmiştir, düşünce ve kavrayışa derin bir biçimde nüfuz eder ve doğamızın temel bir bölümünü oluşturur." (Chomsky, 2009) şeklinde ifade eder.

Dil, insan hayatının merkezinde yer alan ve onun kendini, evreni ve sosyal çevresini tanımasını, insanlarla iletişim kurmasını, içinde yaşadığı toplumun geçmiş birikimlerini edinmesini, geleceği tasarlamasını sağlayan, doğuştan gelen, biyolojik temelleri olan, nedensiz göstergelerden örülü sesli bir bildirişim sistemidir. (Altun, 2009). Ana dilimiz sayesinde öğrenebileceğimiz diğer diller yeni dünyalara kapı aralar. Bunun sonucunda öğrenilen her bir dilin sahibi olan ülkelere, insanlara, milletlere bakış açımız değişir ve geniş bir perspektif kazanır. Bu durum, kültürün önemli aktarıcılarından biri olan dille gerçekleşir.

Dillerin devamlılığı sahip olduğu bilgi birikimine ve kültürüne bağlıdır. Türkçemiz de köklü bir dil yapısına ve uzun bir geçmişe sahiptir. Dilimiz kelime

zenginliğini koruyarak ve artırarak günümüze ulaşmıştır. Dünyanın en önemli geçiş merkezlerinden biri olan ülkemiz; çağlar öncesinde olduğu gibi günümüzün gelişen teknolojisi avantajıyla gerek ticaret gerek turizm gerekse öğrenim görmek için ülkemize gelen birçok yabancıya ev sahipliği yapmaktadır. Bu da yabancılara dil öğretimini gerekli hâle getirmektedir. Yabancılara dil öğretimi kültürümüzü aktarmak ve dünyaya kendimizi tanıtmak için önemli bir basamaktır. Kùltürler arasında köprü vazifesi gören yabancı dil öğretimi ve öğrenimi alanında teknolojinin etkisi büyüktür.

Dil öğretiminin tarihi çok eskilere dayansa da 20. yüzyılda gelişen teknolojiyle dil öğretime verilen önem artmıştır. Teknolojiyle mesafelerin kısılması yabancı dilin önemini daha da artırmıştır. İki veya çok dilliliğin olduğu günümüzde birkaç yabancı dile sahip olmak meslek yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bu durum dil öğretime daha çok önem vermeyi gerektirmektedir.

Teknolojiyi takip etmekte zorlandığımız çağımızda ülkeler teknoloji üretme ve üretileni kullanma yarışına girmiştir. Öyle ki ülkeler teknolojiyi kullanmaları bakımından gelişmiş veya geri kalmış addedilmektedir. Bu sebeple birçok ülke, diğer ülkelerin gerisinde kalmamak ve eğitim kalitelerini artırmak için üretilen teknolojiyi eğitimlerine uygulamaya çalışmaktadır.

Gelişen teknolojiyi eğitimle bütünleştirmek için çalışmalarda bulunan Millî Eğitim Bakanlığımızca 2004-2005 yıllarından itibaren öğrenciyi merkeze alan bir eğitim sistemi hedeflenmiştir. Öğretmeni yol gösterici rehber konumuna taşıyan bu sistemde öğrencinin en önemli aracı teknolojik aletler olmuştur. Hızlı bilgi üretimi, yüksek kapasitede bilgi depolama ve geniş iletişim ağlarıyla üretilen bilgiyi, hizmete sunma özelliği ile bilgisayar, eğitim alanında en çok kullanılan araç hâline gelmiştir. Bilgisayar teknolojisi, eğitim anlayışlarını klasik yöntemlerin ötesine geçirerek sınıf ortamında gerçekleştirilmesi zor olan birçok farklı yöntemin uygulanabilmesini sağlamaktadır. Bu çoklu ortam bir eğitim aracı olarak görsel-işitsel araçların sağladığı birçok avantajı içinde barındırmaktadır. “Farklı bilgi, beceri ve tutum düzeyindeki bireylerden oluşan bir sınıfta, bilgisayar aracılığıyla her bireye kendi yeteneğinde gelişmelerine olanak sağlamakta, çeşitli beklentileri karşılanabilmektedir.” (Aşkar, 1992) Bilgisayar ortamları, bireysel eğitim ve öğretim anlayışını destekleyerek, her bireye kendi düzey ve öğrenme hızında bir öğrenme süreci sağlamaktadır.

Dil öğretiminde önemli bir adım olan teknolojik araç geliştirme, 1990'lı yıllara kadar dil öğretim yöntembiliminin bir alt birimi olarak görülüyordu. Dolayısıyla özgül bir alan olarak araç geliştirmenin kullanım ve değerlendirme yönlerini ele alan pek az çalışmaya rastlanır. 1990'lı yıllarda araç geliştirmenin ilke ve işlemleri üzerine çalışmalar yapılmaya ve kitaplar (McDonough ve Shaw, 1993; Hidalgo, Hall ve Jacops, 1995; Tomlinson, 1998) yazılmaya başlamıştır. 2000'li yıllara gelindiğinde alana ilişkin çalışmaların (McDonough ve Shaw, 2003; McGrath, 2002; Tomlinson, 2003; Tomlinson ve Masuhara, 2004) süregeldiği gözlemlenmektedir. Yabancı dil öğretimi alanındaki değişimler araç geliştirmenin özgül bir alan olarak ele alınmasında etkili olmuştur. Dil öğretme ve öğrenme süreçleri, öğretim ortamı ve koşulları, öğrencinin amaçları ve gereksinimleri gibi değişkenler dil öğretim yöntemlerinin evrensel çözümler sunmadığını ortaya koymuştur. (Peçenek, 2005: 86). Genel olarak dil öğretim yöntemleri belirli bir kurala bağlı olmaksızın esnek ve özgür bir bakış açısına sahip olan öğretim teknik ve yaklaşımlarını içerir durumdadır. Bu yöntemlerle hazırlanan bir yabancı dil öğretim kitabının farklı kültür ve yapıya sahip bireylerden oluşan ortamlarda etkili olmayacağı anlaşılmaktadır. Farklı ülkelerde yaşayan insanların teknolojiye erişebilme ve teknolojiden faydalanma seviyelerinin farklı olması dil öğretimini ve öğrenimini etkiler. Yabancılar Türkçe eğitimi alanında teknolojinin kullanımı hem ülkemizin düzeyini yansıtması hem de öğrenen kitlenin düzeyini karşılaması veya yükseltmesi bakımından oldukça önem arz etmektedir.

Bu bağlamda aynı anda birden fazla duyuya hitap eden araçların eğitime katkısı yadsınamaz. Bir olayı duyarsak fikrimiz olur, görürsek anlarız, ama hem duyar hem de görürsek daha iyi kavrarız (Kul,1995). Bu da eğitimde çoklu ortam olarak ifade ettiğimiz platformla gerçekleşir. Çoklu ortam; metin, ses, durağan görüntüler, hareketli görüntüler, grafik gibi bilgi kaynaklarından en az ikisini içeren, insanlar arasında aracılık eden etkileşimli bilgisayar sunumlarıdır (Tannenbaum,1988). Birden fazla görsel ve işitsel medyanın bilgisayar ortamında oluşturduğu dijital platform olan çoklu ortam, farklı duyuları harekete geçirerek eğitimde akıcılığı ve kalıcılığı sağlar. Çağdaş eğitim sisteminin hedeflediği gibi öğrenciyi eğitimin merkezine koyar. Etkileşimli çoklu ortam materyallerinin ve bilgisayar destekli öğretimin, öğrencilerin başarılarını artırdığını ve tutumlarını olumlu yönde geliştirdiğini gösteren birçok çalışma yapılmıştır (Akbaba, 2009; Arslan, 2006; Atasoy, 2004; Çubuk, 2004; Durukan, 2011; Görpeli, 2003; Kapucu,

2008; Kibar, 2006; Namlu, 1996; Orhan, 2007; Özel, 2008; Özbaş, 2009; Yekta, 2004; Yıldız, 2009; Yoldaş, 2002). Çoklu ortam bu sayede eğitim teknolojilerinin arasında yerini almıştır.

Dil öğrenenlerin ihtiyaçları öğreticileri araç üretmeye, bu araçları dillere uyarlamaya ve değerlendirmeye yönlendirmiştir. Bu sayede dil öğretim yaklaşımlarının ve tekniklerinin uygulama etkinlikleri biçiminde sunulmasına olanak tanıyan dil öğretim araçlarının oluşturulması ayrı bir alan olarak ele alınmaya başlanmıştır. Yabancı dili öğrenmek gibi öğretmek de zordur. Dili, kültürü, yaşı veya bilgi seviyesi benzer olmayan birçok insana aynı sınıfta ders anlatmak, daha da zordur. Alanda materyal tasarımına yönelik atılan her adım bu zorlukların giderilmesinde önemli bir yer tutacaktır. Bu sebeple gerek öğretmenler gerek alanla ilgili kaynak üreticileri, üretilen teknolojiyi alana uygulamalıdır.

Günümüzde farklı bir alan olması için çalışmaları sürdürülen yabancılara Türkçe öğretimi alanında Yunus Emre Enstitüsünün etkisi, sağladığı materyallerin alana katkısı büyük öneme sahiptir. 2007 yılında kurulan Yunus Emre Enstitüsü “Türkiye’yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmaya ilişkin etkinlikler hakkında yurt içinde kişi ve kuruluşların bilgilendirilmesi, katılımın sağlanması ve yönlendirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak” ve “Türkiye kültürel mirası, Türk dili, kültürü ve sanatı konularında yurt dışında ücretli veya ücretsiz eğitim vermek veya verdirmek, bu alanlarda sertifika vermek, verilmesini sağlamak” amaçlarıyla Türkçe öğretim çalışmalarını sürdürmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü bünyesindeki Türkçe çalışmaları, Yunus Emre Türkçe Eğitim Merkezi (TEM) aracılığıyla yürütülmektedir. TEM, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerini daha verimli hâle getirmek amacıyla ders kitapları, çalışma kitapları, öğretmen kılavuz kitapları, okuma kitapları, sözlükler, resimli konuşma kartları ve sesli görüntülü materyalleri hazırlamaktadır. Bu materyaller Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri’ne ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ilkelerine uygun olarak hazırlanmaktadır.

Öğrencilerin sınıf içinde ve dışında öğrenimini devam ettirmesi için afişler ve oyunlar geliştiren TEM, öğrencilerin düzeylerine uygun olarak sınıflandırdığı kısa filmleri ve şarkıları öğretmenlerin kullanımına sunmaktadır.

Bunların dışında Yunus Emre Enstitüsü, öğrencilerin daha fazla duyusuna hitap ederek öğrenmeyi kalıcı hâle getirmek için ses kayıtları, videolar ve görsellerle destekli bir yazılım olan Zenginleştirilmiş Kitap (Z-kitap) uygulamasını geliştirilmiştir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından yabancılara Türkçe öğretimi için bir çoklu ortam materyali olarak geliştirilen Z-Kitap uygulaması 2014 yılından bu yana A1, A2, B1, B2, C1 düzeylerinde isteğe bağlı olarak kullanılmaktadır.

Hazırlanan çoklu ortam materyallerinin öğrencinin motivasyonunu artırdığı, derse katılmaya isteklendirdiği ve öğrenimi hızlandırıp kalıcılaştırdığı araştırmalarda ortaya konulmuştur. (Veyis,2016; Yünkül, 2014; Durukan, 2011; Çetin, 2010; İlhan, 2010; Zobar, 2010; Akbaba, 2009; Yıldız, 2009; Gülbenk, 2008; Arslan, 2006; Aslan, 2006; Kibar, 2006; Sarıkaya, 2006; Yekta, 2004; Altınışik, 2001). Gelişmekte olan eğitim sistemimizde yabancılara Türkçe öğretim alanında güzel bir adım olan Z-Kitabın kullanımına çok rastlamamaktayız. Araştırmamızın amacı, Z-Kitap kullanımının Türkçe öğrenen yabancıların dil öğrenimine etkisini ölçmek, sonuçlarını paylaşmak, önerilerde bulunmaktır.

Araştırmanın problem cümlesini “Yabancılara Türkçe Öğretiminde bir çoklu ortam materyali olarak geliştirilen Z-Kitabın öğrencilerin dil öğrenimine etkisi nedir?” sorusu oluşturmaktadır. Ayrıca bu problem cümlesi bağlamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranacaktır:

1. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Z-Kitap, Türkçe öğrenmeyi anlamlı düzeyde etkiliyor mu?
2. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Z-Kitap, öğrencilerin dil öğrenimine yönelik başarılarını anlamlı düzeyde etkiliyor mu?
3. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Z-Kitap, dinleme becerisinin gelişimini anlamlı düzeyde etkiliyor mu?
4. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Z-Kitap, okuma becerisinin gelişimini anlamlı düzeyde etkiliyor mu?
5. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Z-Kitap, konuşma becerisinin gelişimini anlamlı düzeyde etkiliyor mu?
6. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Z-Kitap, yazma becerisinin gelişimini anlamlı düzeyde etkiliyor mu?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gelişen teknoloji sayesinde dünyanın öteki ucuna gitmek, yaşamak, çalışmak gayet kolaylaşmıştır. Evde, işte veya herhangi bir yerde İnternet aracılığıyla dünyanın farklı yerlerine ulaşip istenilen bilgiyi almak insanın parmaklarının ucundadır. İhtiyaç olan tek şey hakkında bilgi sahibi olmak istediğin yerin dilini bilmektir. Bu yüzden yabancılara dil öğretimi, gelişen ve gelişmekte olan tüm ülkelerde önem arz etmektedir. Bu alandaki ilerlemeler insanlara dünyanın her köşesine ulaşma imkânı tanır. Yabancılara dil öğretimiyle yabancıya dilini öğreten millet için kendi kültürünü, yaşayışını, varlığını gösterme, dilini öğrenenden kendi için gerekli olanları alma imkânı doğarken dil edinen kişi de farklı bir dünyaya kapı aralayıp kendini tanıtmaya imkânını elde eder. İnsan dilini öğrendiği milletin, coğrafyanın özelliklerinden uzak duramaz; farklılıklarını, güzelliklerini görerek ister istemez o millete ve coğrafyaya sempati duyar. Bu yüzden ülke olarak kendini tanıtabilmenin en kolay yöntemlerinden biri yabancılara dil öğretimidir.

Modern eğitim sisteminde öğrenci etkin öğretmen ise rehber durumundadır. Öğretmen konuları, öğrencilerin gelişme ve ders motivasyon seviyelerini dikkate alarak ve ilgili yöntem ve araç-gereçlerden faydalananarak düzenler. Yabancılara Türkçe öğretiminde de bu uygulanmaya çalışılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre “insanlar, gördüklerinin % 10’nunu, duyduklarının % 20’sini, gördükleri ve duyduklarının % 50’sini, görüp duyup yaptıklarının % 80’ini akılda tutuyorlar.” (Kul,1995,16). Öğrencilerin duyarak, görerek, uygulayarak öğrenmesini sağlayan çoklu ortam sayesinde öğrenmenin kalıcılığı sağlanabilir. Ayrıca çoklu ortam platformu, her bireyi kendi bireysel özellikleri içerisinde değerlendirmeyi amaçlayan modern eğitim anlayışı içerisinde öğrencilerin, bireysel farklılıklarına ve yeteneklerine göre aktif öğrenme sürecinin ayarlanabilmesine de olanak sağlamaktadır. (Veyis, 2016).

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenciyi merkeze alıp çoklu ortam materyallerinden faydalanmak diğer alanlarda olduğundan daha büyük öneme sahiptir.

Ülkemizi temsil etmesi hususunda önemli adımlardan biri olan yabancılara Türkçe öğretimi alanında, gelişen teknoloji ürünlerini uygulamak, yeni materyaller üretmek ve bunların kullanımını yaygınlaştırmak önem arz etmektedir. Araştırmamızla bu üretimi sağlamada güzel bir ilk örnek olan Z-Kitabın dil öğrenimine etkisini ölçerek

teknolojiyi üretemeyen, kendi başına yazılım programları oluşturamayan öğretmenlere katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

1.3.Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada;

- Üzerinde uygulama yapılan çalışma grubunun TÖMER B2 seviyesinde yabancı dil öğrenimi gören yabancı öğrencileri temsil ettiği,
- Kontrol ve deney grubunda yer alan öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi dersine yönelik başarı ve tutumları üzerinde eğitim faaliyetinde kullanılan etkileşimli çoklu ortam materyali Z-Kitap ve öğretici haricinde herhangi bir faktörün etki etmediği,
- Kullanılan veri toplama araçları ile öğrencilerin kişisel bilgileri, derse yönelik tutumları, başarıları ve görüşleri ile ilgili verilerin yeterince toplanabildiği,
- Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin veri toplama araçlarına doğru, tarafsız ve ciddiyetle cevap verdikleri,
- Uygulama yapılan öğrencilerin testleri yeteri kadar anlayıp, anlamlandırdığı
- Yabancılar Türkçe öğretiminde uygulanan etkileşimli çoklu ortam materyali olan Z-Kitabın yabancılar Türkçe öğretim amaç ve kazanımlarına uygun olarak hazırlandığı varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada;

- Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan materyal Z-Kitap olarak sınırlandırılmıştır.
- Z-Kitapla işlenen deney ve kontrol grupları birer sınıfla sınırlandırılmıştır.
- Uygulama yaz okulunda yapıldığı için deney grubu 23 kişi ile kontrol grubu 21 kişi ile sınırlandırılmıştır.
- Uygulama yaz okulunda yapıldığı için B2 seviyesiyle sınırlandırılmıştır.
- Araştırma, uygulamanın sürdüğü 45 günlük süre ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırma, etkileşimli çoklu ortam materyalleri ile yapılan eğitim öğretim faaliyetlerinin; öğrencilerin derse karşı tutumlarına, başarılarına etkisi ve materyal hakkındaki görüşleri ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırma Z-Kitabın yeterliliği ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Dil: Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü ve çok gelişmiş bir dizgedir. (Aksan, 2003).

Ana Dil: Belli dil öbekleri içinde toplanan ve akraba oldukları kabul edilen dillerin aslını oluşturan kaynak dil. Altay dili Türkçe, Moğolca ve Mançu-Tunguzcanın ana dili kabul edilir. Latince, Roman dillerine göre bir ana dildir. (Topaloğlu 1989: 24).

Ana Dili: Kişinin önce annesinden ve ailesinden, daha sonra da sosyal çevresinden öğrendiği, şuur altına yerleşen ve onun toplumla kendi arasındaki bağlarını oluşturan dil. (Topaloğlu 1989: 24).

İkinci Dil: Kişinin ana dilinden ayrı ana dili kadar iyi bilip kullandığı ikinci dilidir.

İki Dillilik: Bir kişinin hayatının herhangi bir döneminde ana dilinden başka ikinci bir dili belli ölçüde kullanmasıdır. (Demircan,1990).

Yabancı Dil: Öğrencilere, akademik, toplumsal ve meslekle ilgili gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla ana dili dışında öğretilen dil demektir. (Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü).

Yabancı Dil Öğrenimi: Kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir. (Barın, 2004).

Yabancılar Türkçe Öğretimi: Ana dili Türkçe olmayan bireylere; akademik, toplumsal veya mesleki gelişimlerine fayda sağlamak için Türkçe öğretilmesidir.

Teknik: Öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi. (Demirel, 2005).

Teknoloji: 1. Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi. 2. İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü. (*Güncel Türkçe Sözlük*).

İnternet: Birçok bilgisayarın ve bilgisayar sisteminin birbirine kablolar, uydu bağlantıları, telsiz bağlantı vb. türde bağlantılarla bağlı olduğu ve bazı özel protokollerle

(TCP/IP) bilgisayarlar arasında dosya alış verişi, sohbet vb. gibi bilgi paylaşımların gerçekleştirildiği bir iletişim ağıdır.

Bilgisayar Destekli Eğitim: Bilgisayardan yararlanılarak gerçekleştirilen öğretme-öğrenme ve okul yönetimi ile ilgili bütün etkinlikler. (Demirel, 2009).

Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretimi: Yabancı dil öğretiminde bilgisayarların birer araç olarak kullanıldıkları bir dil öğretim yöntemidir.

Eğitim Teknolojisi: Eğitimin yürütülmesine ilişkin süreçlerle ilgili olup davranışları saptama, eğitim durumlarını belirleme ve yaşantıları kazandırma etkinlikleriyle ilgili olarak ortam düzenleme ya da çevreyi ayarlama etkinliklerini kapsamaktadır. (Alkan, 1997).

Öğretim: Öğrenmenin gerçekleşmesi için planlanan, kasıtlı ve sistematik eğitim (Demirel, 2005).

Öğretim Teknolojisi: Süreç ve kaynakların, tasarım, geliştirme, uygulama ve değerlendirilme aşamalarında öğrenme için kullanılmasının teori ve pratiğidir. (Seels, Richel, 1994).

Öğrenci Merkezli Öğretim: Öğretim sürecinde, öğrenme sorumluluğunun öğrenciye yüklendiği, öğrencinin pasif bir alıcı olmaktan çıkarak bilgiyi yapılandırdığı, araştırma veya proje yaparak öğrendiği öğretim şekli. (Cevizci, 2010).

Çoklu Ortam: Bir materyalin resim ve metinle desteklenerek birden çok medya unsurunun kullanımıyla sunulmasıdır. (Mayer, 2001).

Yöntem: Hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yol ya da bir konuyu öğrenmek için seçilen düzenli yol. (Demirel, 2005).

Tutum: Genel olarak bireyin çevresindeki herhangi bir olgu veya nesneye ilişkin sahip olduğu tepki eğilimini ifade eder. (İnceoğlu, 2010).

1.6. Araştırmanın Özgün Değeri

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında yazılan bir çok makale ve tez çalışmasında çoklu ortam materyallerinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Fakat hâlihazırda bulunan Yunus Emre Enstitüsü tarafından geliştirilen Zenginleştirilmiş Kitabın yabancı dil öğretiminde etkisinin ölçülmesi hakkında hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu

çalışmada derslerinde çoklu ortam materyali olarak Zenginleştirilmiş Kitabı kullanmak isteyenlere bu kitabın yabancı dil öğrenimindeki etkilerini göstermek amaçlanmaktadır.

1.7. Araştırmanın Yaygın Etkisi

Gelişen ve değişen dünya şartlarında ülkemizi turizm, ticaret, öğrenim vb. sebeplerle ziyaret eden yabancılara Türkçe öğretimi ihtiyaç hâlini almıştır. Bu amaçla ülkemizin bir çok yerinde yabancılara Türkçe öğretim merkezleri açılmaktadır. Buda alanda yeterli olan bir çok insan ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu yeterliği sağlamak amacıyla çeşitli sertifika programları düzenlenmekte, yüksek lisans ve doktora öğrencileri yetiştirilmekte, sempozyumlar yapılmaktadır. Gerek yabancılara Türkçe öğretim merkezlerinde çalışanlar gerekse alanda eğitim yapanlar için Zenginleştirilmiş Kitabın etkisini göstermek amaçlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve KONUYLA İLGİLİ BELLİ BAŞLI ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde dil öğretimi, yabancı dil öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, bilgisayar destekli eğitim-öğretim, çoklu ortam ve kullanımı, materyal tasarımı konularının kuramsal çerçevesini oluşturan başlıklar ele alınmıştır.

Çalışmamız için çeşitli veri tabanlarını kullanarak yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam ve materyal kullanımının etkisi, yabancı dil öğretiminde materyal ve teknoloji kullanımı ve etkisi, eğitimde çoklu ortam kullanımı ve etkisi konularında tarama yapılarak yaklaşık 500 doktora, yüksek lisans tezi ve makale arasından konumuza uygun olduğunu düşündüğümüz 64 araştırma incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalar farklı başlıklar altında günümüzden geriye doğru sıralanarak incelenmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Dil Öğretimi

Dil öğrenimi “Kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir. (Barın, 2004). Yani yabancı bir dilde öğrenim görmektir. Dil öğretimi de dil öğrenirken öğrenciye dili öğretme yöntemlerinin bütünüdür. Dil öğretimini eğitimbilimsel, ruhsalbilimsel ve dilbilimsel bilgiler yönlendirmektedir.

Dil öğretiminin tarihi çok eskilere dayansa da 20. yüzyılda gelişen teknolojiyle dil öğretimine verilen önem artmıştır. Teknolojiyle mesafelerin kısılması yabancı dilin önemini daha da artırmıştır. İki veya çok dilliliğin olduğu günümüzde birkaç yabancı dile sahip olmak meslek yaşamında zorunluluk hâlini almıştır. Bu zorunluluk dil öğretimine daha çok önem vermeyi itina göstermeyi gerektirmektedir.

Günümüze kadar gelen süreçte dil öğretiminde birçok yöntem uygulanmış olsa da ortak bir payda bulunamamıştır. Ortak ve etkili bir paydada buluşarak dil öğretiminde karşılaşılan güçlüklerle çözüm bulunmalıdır.

2.1.2. Dil Edinimi ve Öğrenimi

Dil edinimi ve öğrenimi üzerine ciddi çalışmalara imza atan Stephen Krashen, “Second Language Acquisition and Second Language Learning” (California, 1981) adlı çalışmasında bazı teorilere yer verir. Krashen (Krashen,1983) dilsel becerinin gelişiminde farklı iki sürecin rol oynadığını savunur. Birincisi duyular üzerine merkezlenen kapalı (implicite), bilinçsiz ve içgüdüsel süreçtir. Buna edinim (acquisition) diyoruz. İkincisi ise biçim veya dil bilgisi üzerine kurulan bilinçli açık, (explicite) süreç, buna da öğrenme diyoruz.

Dil edinimi, Chomsky (1965, 32-33) tarafından bir yetkinlik olarak belirtilse de, dilin içinde bulunan dil bilgisi kuralları sebebiyle bir farkındalık gerektirir. Yani dil edinimi sadece doğuştan gelen bir yapı değildir. Bazı yetişkinler ve hatta bazı çocuklar konuştukları dilin içinde bulunduğu yapının farkında olduklarını, konuşmaları ile gösterirler. Yetişkinler ile çocuklar arasında ciddi bireysel farklılıklar vardır ancak konuşma performansına bakıldığında yaptıkları hatalar arasında oldukça büyük benzerlikler olduğu görülmektedir. (Krashen, 1981, 6).

Krashen’a göre; dil edinimi uzun bir süreci ifade eder. Edinim, anadili veya hedef dili öğrenen kişinin farkında olmadan ve dile karşı herhangi bir “savunma pozisyonu”nda değilken aldığı anlamlı mesajların birikimiyle oluşur. Dil edinimi için dilbilgisi kurallarına ve sıkıcı dil kurallarına ihtiyaç yoktur.

Krashen, dil edinimi için bütün şartlar mükemmel olsa dahi yeteri kadar dinleme yapmayan anlamlı mesajlara maruz kalmayan kişilerin konuşmayacağını, dili edinmeyeceğini söyler. Dil öğrenen kişinin mutlaka “sessiz dönem” denilen bir “kuluçka” yaşaması gerekir. Kişi kuluçka döneminde içinde bulunduğu ortamda “anlamlı mesajlarla” iç içe olmalıdır.

Edinim–Öğrenme arasındaki temel fark süreçlerin “bilinçli” olup olmadığı ile alakalıdır. Edinim, dilin “bilinçaltı” sürecini tanımlarken öğrenme “bilinçli” ve “istendik” bir süreci ifade eder. Dil öğrenme, hedef dile ait bilinçli bilgilenme sürecidir. Kişi, dili belli bir amaç doğrultusunda kurallarıyla kavrar. Edinim sürecinde ise kişi dile maruz kaldığı doğal ortamda “hissi” olarak edinir. Kuralları ve dil yapısını bu süreçte kendi zihinsel süreçlerine göre tamamlar. Konuşmaya yeni başlayan bir çocuğun, “+CI” yapım ekinin meslek isimlerini yaptığını kavramasından sonra “müezzin” için “ezancı”;

“fırıncı” için “ekmekçi” ifadelerini kullanması buna örnek gösterilebilir. Çocuk, doğal dil ortamında “simitçi, sütçü, çiçekçi...” gibi anlamlı tanımlara/mesajlara maruz kaldığından “dil mantığı” gereğince bu dilbilgisi kuralını edinmiş olur. Hâlbuki öğrenmede bu bilinçli bir süreçtir. Kişi, sınıf ortamında bunu bir dilbilgisi kuralı olduğunu öğreticiden öğrenir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde dil edinme, “dili kapma” olarak ifade edilebilir. Almanya’ya giden ve uzun süre orada kalan işçilerin belli bir kuluçka dönemden sonra Almancayı konuşması edinime örnek gösterilebilir. Kişi zorunlu olarak doğal dil ortamında anlamlı mesajlara maruz kalır ve bilinçaltının biriktirdiği yapıları bütünleştirerek bir senteze ulaşır. Konuşma becerisinin edinilmesi bu andan sonra gerçekleşir. Uçak (2016).

Yabancı dil edinimi ile ilgili pek çok hipotez öne sürülmüştür. Bu hipotezler arasında en çok ilgi gören Krashen’in dil öğretimi ile alakalı beş hipotezidir.

a) Edinme ile Öğrenme Ayrımı Hipotezi

Yetişkinlerin ve çocukların farklı şekilde yabancı dili öğrendikleri vurgulanmaktadır. Yetişkinler bir yabancı dili edinebilir veya öğrenir fakat çocuklar hedef dili bilinçaltı süreci diye tabir edilen bir süreçte dil bilgisi yapılarının ve kurallarının farkında olmadan edinirler.

b) Doğal Sıra Hipotezi

Bu hipotezde, dil bilgisi yapılarını öğrenmenin belli bir sıra takip ettiği belirtilmektedir. Ancak dil öğretilirken uygulanacak metotlarda, bu sırayı takip etme zorunluluğu yoktur. Nasıl öğretilirse öğretilsin hedef dil genel olarak aynı sıra ile öğrenilir.

c) Monitör Hipotezi

Bu hipotezde, bilinçli olmadan öğrenilen dil, akıcıdır. Fakat bilinçli olarak öğrenilen dil ise kurallara göre hareket eder. Monitör ise, bu kuralları kendine ilke edinerek hataları fark eder.

Krashen (monitör) modelini beş varsayım üzerine oturtmuştur:

1- Öğrenme ile edinimin karşılığı varsayımı: Dilsel biçime dikkat etmeksizin doğal bir biçimde çocuğun birinci dilini edinme biçimine benzer bir tarzda ikinci dilin

edinilmesini ifade eder. Öğrenme ise okul ortamındaki dilsel bir gelişime yani dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi anlamına gelir.

2- Doğal bir edinim düzeninin varlığı varsayımı: Birinci dilin dil bilgisel yapılarının doğal bir edinim sırası vardır. İkinci dilde de edinim sırası muhtemelen benzer olmalıdır. Bu varsayım hem ana dil hem de ikinci dildeki birtakım deneysel gözlemlere dayanmaktadır.

3- Yetişkin bireyde bir “monitör”ün varlığı varsayımı: Krashen’e göre, her yetişkin bireyde sözceler üretildiğinde onların biçimini değiştiren veya düzelten, bir tür “denetim” işlevi gören “monitör” vardır. Düzeltme hem sözce söylenmeden hem de söylendikten sonra gerçekleşebilir.

4- Dil bilgisine göre anlambilimin önceliği varsayımı: Edinimde öncelikle sessiz bir süre boyunca yeni bir anlamın anlaşılması söz konusudur. Sadece bu anlamının sonrasında yeni bir yapı edinilebilir. Öğrenmede ise yapılar anlamdan önce öğrenilir.

5- Duygusal bir filtrenin varlığı varsayımı: Krashen’e göre, edinen bireye yönelik edinim düzeneği ile anlamsal veriler arasında beliren bir tür duygusal filtre vardır. Bu duygusal filtre üç öğeden oluşur: Güdülenme ve tutum (ikinci dili konuşan bireylere karşı olumlu bir tutum takınmak), kendine güven ve kaygının bulunmaması (örneğin öğretici ile iyi ilişkilere sahip olmak, diğer edinen bireylerle dostça ilişkiler içine girmek gibi).

d) Girdi Hipotezi

Girdi hipotezi, bireyin dil edinimi sürecinin işleyişini anlatmaktadır. Bu süreçte bireyin anlaşılabilir girdiler alması gerekmektedir. Bu miktar arttıkça dil öğrenme seviyesi artmaktadır.

e) Etkin Filtre Hipotezi

Bu hipoteze göre, bireyde girdileri azaltacak veya yükseltecek etkin bir filtre bulunmaktadır. Kaygı, güdü ve özgüven dil ediniminde büyük bir etkiye sahiptir. Bireyin karşılaştığı kaygı, öz güven eksikliği ve güdülenmeme durumlarında filtre girdileri azaltırken, tersi durumlarda ise filtre girdileri yükseltmektedir (Krashen, 1983, 32). (Kara 2004, Uçak 2016).

2.1.3. Yabancı Dil Öğretimi

Yükseköğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim yapılmasına uyulacak esaslara ilişkin yönetmeliğin 5. maddesine göre, yabancı dil öğretiminin amacı, öğrenciye aldığı yabancı dilin temel kurallarını öğretmeyi, yabancı dil kelime haznelerini geliştirmeyi, yabancı dilde okuduğunu ve duyduğunu anlayabilmeyi ve kendisini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilmeyi; yabancı dilde öğretimin amacı ise ön lisans, lisans ve lisansüstü diploma programı mezunlarının alanlarına ilişkin yabancı dil yeterliliklerini kazanmalarını sağlamaktır. (YÖK, 2016).

Yabancı dil öğrenimi, insanın ana dilinden farklı bir dili ve kültürü öğrenme sürecidir. Bu süreçte uygulanan bazı yöntem ve teknikler söz konusudur. Yabancı dil öğretiminde başarı, bu yöntem ve tekniklerin etik ilkeler rehberliğinde işlenmesiyle sağlanmaktadır. Bu etik ilkelerden kastımız öğrencilerin ve öğretmenlerin hak ve sorumluluklarını belirleyen, kendi yaş ve zihinsel seviyelerine uygunluğunu tartan onları daha iyiye güzele ulaştıran kurallar bütünüdür.

Yabancı dil öğretiminde temel alınan ilkeler şu şekilde belirtilmektedir.

1. Dört temel beceriyi geliştirme,
2. Öğretim etkinliklerini önceden planlama,
3. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru öğretme,
4. Görsel ve işitsel araçları kullanma,
5. Ana dili sadece gerekli durumlarda kullanma,
6. Bir seferde tek bir yapıyı sunma,
7. Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama,
8. Öğrencilerin derse etkin olarak katılımını sağlama,
9. Bireysel farklılığı dikkate alma,
10. Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme. (Demirel, 1990, 23-26).

Demirel'in de sıraladığı bu ilkeler dili öğrenen öğrencilerin yaş gruplarına ve zihinsel seviyelerine göre değişebilirken farklı şekillerde uygulanabilmektedir. Yabancı dil öğretimi, öğrenilen dilin sadece sözcüklerini ve dil bilgisel yapılarını bilmek değildir. Dili öğrenen bireyin dilini öğrendiği toplumun bireyleriyle sözlü veya yazılı iletişim sağlayabilmesi gerekir. Bu da o dili kullanan kişilerin kültürünü bilmekle gerçekleşir.

Hangi kelimenin hangi ortamda nasıl kullanılacağını bilmek o toplumun bireyleriyle iletişimi sağlar.

Yabancı dil öğretiminde kültürel öğelerin aktarılmasının amaçlarını Tomalin ve Stempleski (1993: 89) ;

- Öğrencilerin insanın her davranışında kültürün etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak,
- İnsanların konuşmalarında ve davranışlarında kültürün etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak,
- Öğrencilerin hedef kültürdeki ortak durumlarda gösterilen ortak davranışların farkına varmalarına yardımcı olmak,
- Öğrencilerin, bazı kelime ve cümleciklerin, kültürün bir sonucu olarak, hep aynı şekilde birbiri ardına geldiğinin farkına varmalarına yardımcı olmak,
- Öğrencilerin hedef kültürle ilgili genellemeleri objektif gözle değerlendirmelerine yardımcı olmak,
- Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgi toplama becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak,
- Öğrencilerde hedef kültürle ilgili merak uyandırmak ve onların o kültürdeki insanlara empati duymalarını sağlamak, şeklinde sıralar.

Cortazzi ve Jin (1999: 196) İngiltere’de yabancı dil öğretimiyle ilgili materyallerin şu üç amaç üzerinde yoğunlaştığını belirtmişlerdir:

- Dili öğrenen kişinin karşılaşılabileceği durumlarda kullanabileceği iletişimsel yetiyi geliştirmek,
- Dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturmak,
- Yabancı kültürü iyice incelemek, yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirmek.

2.1.4. Yabancılar Türkçe Öğretimi

Dünyanın en önemli geçiş merkezlerinden biri olan ülkemiz; çağlar öncesinde olduğu gibi günümüzde de gerek ticaret gerek turizm gerekse öğrenim görmek için ülkemize gelen birçok yabancıya ev sahipliği yapmaktadır. Bu da dil öğretiminin bir şekli

olan yabancılara dil öğretimini gerekli hâle getirmektedir. Konuyla ilgili birçok kitap, makale, tez yazılmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde temel ilkeleri şu başlıklar altında toplanır;

1. Dil Öğretiminin Planlanması

Yabancı dil öğretiminde hedef kitlenin durumuna göre ne kadar süre kullanılacağı önceden belirlenmelidir.

2. Dört Temel Beceriye Dikkate Alma

Dil öğretiminin temel becerileri olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma eğitimi dil öğretiminin başlangıcından sonuna kadar eş zamanlı olarak ele alınıp üzerlerinde durulmalıdır.

“Dil, dört temel beceri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır. Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte öğretilmesi gerekmektedir. Özellikle orta dereceli okullarda temel yabancı dil bilgisi verilmesi söz konusu olduğunda bu becerilerin gelişmesine ağırlık verilmelidir. Ancak okulların özelliklerine göre verilecek ağırlıkların yüzdeleri farklı olabilir.” (Demirel, 2007:29).

3. Basitten Karmaşığa, Somuttan Soyuta Gitme

Yabancılara Türkçe öğretirken tıpkı bir çocuğun dili öğrenmesi gibi öncelikle çevresinde görüp ilişki kurabildiği somut ve basit kavramları öğretmeli, öğrenilen somut ve basit kavramlarla ilişki kurarak soyut ve karmaşık kavramların öğretilmesine başlanmalıdır.

4. Bir Seferde Tek Yapıyı Sunma

Öğrenci bir dil bilgisi yapısını kavramadan yeni bir konu öğretilmesine geçilmesi öğrencinin konuları karıştırmasına ve erken unutmasına sebep olur. Bu yüzden öğretilen yapılar yeterince örnekle desteklenip kalıcılığı sağlandıktan sonra farklı bir konuya geçilmelidir.

5. Verilen Bilgi ve Örneklerin Hayata Uygunluğu

Dil öğrenmek, kültür öğrenmektir. Dil öğretirken verilen bilgi ve örneklerin hayata uygunluğu kültürü öğrenmeyi sağlar ve öğrencinin iletişim yetisini güçlendirir.

6. Öğrencileri Aktif Kılma

Yapılan araştırmalara göre insanlar, gördüklerinin % 10'nunu, duyduklarının % 20'sini, gördükleri ve duyduklarının % 50'sini, görüp duyup yaptıklarının % 80'ini akılda tutuyorlar. Bu yüzden öğrencilerin aktif olarak öğrenmeye katılmaları öğrenmenin kalıcılığını çok yüksek oranda artırır.

7. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma

Herkesin öğrenme eşiği farklıdır. Bireylerin yaşı, mesleği, sosyal durumu, ırkı, dili öğrenme sebebi onun öğrenmesini etkiler. Bunların bilinip göz önünde tutulması gerekir.

8. Görme ve İşitmeye Dayalı Araçlardan Yararlanma

Bilgi çağı olan günümüzde diğer alanlarda olduğu gibi yabancılara Türkçe öğretiminde de farklı çoklu ortam materyallerinin kullanılması öğrenmenin kalıcılığını sağlar.

Yabancılara Türkçe öğretiminde genel ilkeler de şöyle sıralanır:

- Kullanılan Dilin Öğretilmesi

Dil öğretirken kullanılan standart Türkçenin kullanılması çok önemlidir. Toplumla iletişime geçecek olan öğrencinin dili konuşulan şekliyle kanıksaması gerekir. Aksi takdirde dili öğrenmesi ve öğrendiklerini uygulaması mümkün olmaz.

- Telâffuza Önem Verme

Farklı milletlerden birçok insanın oluşturduğu sınıf şartları düşünülünce bir kelimenin farklı şekillerde telaffuzunun olması büyük olasıdır. Bu sebeple gerek seçilen kelimelerle gerek vurgulamalarla ortak bir telaffuz oluşturmak gerekir.

- Öğrencilerin Bildiği Kelimelere Dayanarak Yeni Cümleler Kurma

Öğrencilere verilen metinler önceden yapılan çalışmalarla ilgili kelimeleri içermeli ve konuyla ilgili yeni kelimeler eklenmelidir. Öğrencilerin anlamını bilmediği kavramlarla dili öğrenmeleri ve kendilerini ifade etmeleri mümkün değildir.

- Öğrencilere Öğrendiklerini Uygulama İmkânının Verilmesi

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi insanların görüp, duyup, uyguladıklarının %80'i kalıcı olduğu için uygulamaya sıkça yer verilmelidir.

- Herkese Eşit Söz Hakkı Tanınması

Her öğrencinin öğrenmesi ve öğrenme motivasyonu eşit olmadığından öğreticinin eşit söz hakkı tanınması öğrenme için çok önemli bir etkidir.

- Öğrencinin Kendini Yazılı ve Sözlü İfade Edebilmesi

Yabancılar Türkçe öğretilirken dört temel dil becerisinin kullanımının öneminden bahsetmiştik. Bu şekilde öğrenmenin kalıcılığı sağlanabilir.

- Dil ile Birlikte Kültürün Verilmesi

Günümüzde dil öğrenmek o dilin kültürünü de öğrenmek demektir. Sadece dil bilgisi kurallarının öğretildiği bir program amacına ulaşamaz. Özellikle günlük dilimizde sıkça kullandığımız atasözü ve deyimlerin öğretilmesi kültürün anlaşılması bakımından büyük önem arz etmektedir.

- Hem Bireysel Çalışmalara Hem de Grup Çalışmalarına Gereken Ölçüde Yer Verilmesi

Öğrencilerin yaş, meslek, eğitim ve sosyal durumu gibi özellikleri dikkate alınarak onlara bireysel çalışmalar verilmelidir. Bunların sonrasında farklı etnik gruplardan öğrencileri birleştirerek grup çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

- Dersi Sıkıcı Olmaktan Kurtaracak Çeşitli Uygulamalara Yer Verilmesi

Şarkı, şiir, tekerleme, bilmece ve farklı oyunlar kullanmak dersi tekdüzelikten çıkarmamıza olanak tanırken kültür aktarımına da katkı sağlar. Şarkılar ve tekerlemeler yabancı dil öğrenirken ilk olarak akılda kalan türlerdir.

- Öğretilmeyenlerin Sorulmaması

Dili öğrenenler sadece öğrendikleriyle anlayıp anlamlandırdığı için öğretilmeyen kavramların sorulması dil öğrenme motivasyonunu düşürür.

- Öğrencinin Öğreneceği Kadar Bilgi Verilmesi

Belirli bir programla sağlanan dil öğretiminde öğrenciye ne az ne de çok bilgi verilmelidir. Plan dâhilinde anlamlandırabileceği ölçüde sağlanan öğretim kalıcılık için önemlidir.

- Öğrencilerin Yaptıkları Yanlışların Anında Düzeltilmesi

Öğrencinin yaptığı yazılı ve sözlü hatalar anında düzeltilmezse birikerek büyük sorun hâline gelebilir.

- Yöntemin Belirlenmesi

Bir plan dâhilinde yapılan dil öğretiminde hedef kitlenin ihtiyaçlarını karşılayacak yöntemin belirlenmesi de çok önemlidir.

Dil öğretim yöntemleri şöyle sıralanır:

- ✓ Dil Bilgisi - Çeviri Yöntemi

Bu yöntemde amaç öğrenciye dil bilgisi kalıplarını ve dilin kurallarını öğretmektir. Aynı ana dile sahip öğrencilere kendi ana dillerinde başka dil öğretirken kullanılabilir. “Dil bilgisi çeviri yönteminde akıcılıktan ziyade doğruluk önemlidir. Dil bilgisi kuralları önden sunulur ve çeviri alıstırmaları yoluyla pekiştirilir. Yani, bu yöntem tündengelimci bir yol izler.”(Yaylı, D. ve Bayyurt, Y. 2009: 10). “Bu yöntemde öğretim daha ziyade ana dil kullanılarak yapılır. Bu arada öğretilmek istenen yabancı dil, ana dile göre daha az kullanıma sahiptir.”(Demirel, 2007: 36).

- ✓ Düzvarım Yöntemi

Öğretmenin öğrencilerine nesneleri göstererek ve sadece öğrettiği dili kullanarak eğitim verdiği yöntemdir. “Bu yöntemde çeviri ve ana dili kullanımı tamamen yasaktır. Dil bilgisi kuralları dersler ilerledikçe detaylı tümevarım yolu ile verilir.” (Benhür, 2002: 22).

- ✓ Okuma Yöntemi

Okuyarak dil öğrenimi amaçlanır. Öğrenenin ana dili kullanılır.

- ✓ Kulak - Dil Alışkanlığı Yöntemi

Bu yöntemde söyleneni duyarak tekrar ederek ezberleme ve benzer cümle kalıpları üretmek esastır. Bu yöntemle öğrenci dinleme ve konuşma becerilerini geliştirir.

✓ İşitsel-Dilsel Yöntem

Bu yöntemde dersler genellikle derste üzerinde durulacak kelime ve dilbilgisi kurallarını içeren bir diyalog ile başlar. Öğrenciler diyalogu canlandırır ve sonunda ezberler. Diyalogtan sonra, diyalogta sunulan yapıların basit tekrar kalıpları, değiştirme, dönüştürme, çeviri ile kuvvetlendirildiği kalıplar gelir. Bu yöntem ile edinim bir miktar mümkün olsa da, uygun ortamlarda çok daha fazla anlaşılır mesaj sunan daha yeni yöntemlerin sağladığı seviyede olamaz. (Wilson, 2004).

✓ Bilişsel Yöntem

Amaç, düşünerek öğrenmedir. Dilin kuralları öğretilir, telaffuza önem verilmez. Öğrenenin ana dilini kullanmasına ve çeviri yapmasına izin verilir.

✓ İletişimsel Yaklaşım

Bu yaklaşımda amaç öğrencilerin öğrendiklerini sınıfta bulunan gruplara aktarabilmesidir. Kalıcılık esas değildir. Diyalog ve grup çalışmalarına önem verilir. Temelinde iletişim olan bu yöntemde öğrenci merkezdedir. “Bu yöntemde dilin yüzeysel yapısı yani gramer kurallarından çok dilin alt yapısı yani konuşmada kullanılan kavramların öğrenilmesi ve kullanılması önemlidir.”(Demirel, 2007a: 48).

✓ Seçmeci Yöntem

Seçmeci yöntem yabancı dil öğretirken var olan yöntemlerin her birinin iyi tarafını kullanma yöntemidir. Dil bilgisi öğretiminde bilişsel yöntemi, kelime öğretiminde doğrudan yöntemi, konuşma ve dinleme öğretimi için kulak-dil alışkanlığı ve iletişimci yöntemi seçerek uygulamak seçmeci yöntemine örnek verilebilir.

✓ Sessizlik Yöntemi

Sessizlik yönteminde amaç bir dili tam anlamıyla öğretmek değildir. Diğer yöntemlerle birlikte kullanılabilir. “Öğrenilecek olan örnek, önce bir emirle verildikten sonra bunun anlaşılma ve öğrenilmesi öğrencilere bırakılır. Öğretmen gözlemcidir, genellikle konuşmadan plastik değişik renkteki çubuklarla öğrencileri yönlendirebilir, gerekirse öğrencilerden biri gibi derse katılabilir. Anadilin kullanılması kesinlikle yasaktır.” (Tosun, 2006:84). Öğretici sessiz kaldığı için öğrenci konuşmaya motive olur ve öğretmen öğrencilerin her birini ayrı ayrı inceleme imkânına sahip olur.

✓ Grup ile Dil Öğretimi

Bu yöntemde öğrenciler 3-4 kişilik gruplara ayrılırlar yahut çember şeklinde bir grup oluştururlar. Öğretmen, bu çemberin dışında kalır. Her grupta bir danışman öğrenci belirlenir ve dil bilgisi kuralları ile bu kuralların anlaşılmayan yönleri gruplar halinde tartışılır. Burada öğrenci, bir öğrenciden çok grup üyesi statüsündedir ve anlamadığı kısımları kendisiyle arasında statü farkı olan öğretmene değil, aynı grubun üyesi olduğu danışmana yöneltmiş olur. Daha sonra anlaşılmayan konular danışman öğrenci aracılığıyla öğretmene aktarılır. Bu yöntem, hata yapma korkusu olan ve anlamadığını soramayan öğrenciler için iyi bir yöntemdir (Memiş ve Erdem, 2013:310).

- ✓ Toplu Fiziksel Tepki
- ✓ Telkin Yöntemi

Bu son dört yöntem diğer yöntemlerin eksik kaldığı düşünüldüğü durumlarda başvurulacak alternatif yöntemlerdir. Zamanla kullanımları azalmıştır.

Dil öğretimi, belirli ilkeler ışığında yapılmalıdır. Yabancılar Türkçe öğretimi, Türkçe ve Türk kültürünün yaygınlaşması ve yaşatılması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu alanın ayrı bir disiplin olduğu unutulmamalı ve bu konuda uzman öğretim elemanlarının yetiştirilmesine de çok büyük önem verilmelidir. Yabancılar Türkçe öğretiminde çok önemli olan temel ve genel ilkelerin her biri ayrı bir dikkat ve titizlik gerektirmektedir. Bu ilkelere bağlı kalınarak seçilecek yöntem ve kullanılacak teknikler belirlenmeli ve ders ortamındaki uygulamalarda bunlar göz önüne alınmalıdır. (Barın,2004).

Yabancılar Türkçe öğretimi teknikleri de şöyle sıralanabilir;

1. Anlatma Tekniği

En eski ve temel dil öğretim tekniği anlatım tekniğidir. Öğrencinin aktif rol almadığı bu teknik öğretici merkezlidir. Anlatılan bilginin öğrenci tarafından anlaşılmışlığı derste ölçülemeyişi ve öğrenci merkezde olmadığı için bu teknik pek kullanılmaz.

2. Benzetim Tekniği

Benzetim tekniği, öğrencinin öğrendiğini gerçek yaşamına benzeştirmesiyle olur. “Benzetim ile öğretimin amacı; öğrencilere gerçek ortama en benzer ortamda gerçek hayat durumlarını sunmak, öğrencilerin aktif olarak gerçek hayat durumlarını yaşamasını,

değerlendirmesini ve tecrübe edinmesini sağlamaktır.” (Tabak, 2013:9). Öğrenciyi merkeze alarak düşünmeye yönlendiren bu teknik konuşma becerisine katkıda bulunur. Öğrenilen yabancı dili gerçek hayata uyarlar.

3. Eğitsel Oyunlarla Öğretim Tekniği

Eğitsel oyunlar, öğrencilerin motivasyonunu artırdığı ve eğlenceli olması bakımından öğreticiler tarafından sıkça kullanılır. Eğitsel oyunlarla sınıf içi etkileşim artarken dilini öğreten kültüre ait unsurları gösterme imkânı doğar. Özellikle çocukluk çağında dil öğrenmeye başlayan bireyler için oldukça etkili bir tekniktir.

4. Gösteri Tekniği

Gösteri tekniği, anlatılacak konunun gösterilerek öğrenciye öğretilmesidir.

5. Soru-Cevap Tekniği

Öğrenciler ve öğretmenin birbirlerine soru sorup cevaplamaıyla gerçekleşen tekniktir. Öğrencilerin kendi düşüncelerini ifade etmesine fırsat verdiğinden konuşma becerisinin gelişmesinde etkili bir tekniktir. Öğretmen öğrencilerin öğrenme durumunu gözlemlene imkânına sahip olurken sınıf içi etkileşimi de artırır.

6. Drama ve Rol Yapma

Canlandırma, oyunlaştırma adı da verilen bu teknikte dil öğretimi drama yoluyla gerçekleştirilir. Diyaloglardan oluşan bir drama söz konusudur. “Herhangi bir durumun ya da diyalogun oyunlaştırılarak öğrenciler tarafından canlandırılması tekniği olan oyunlaştırma, öğrencinin kendine güven duymasını ve öğretilmek istenen dili daha rahat kullanmasını sağlamaktadır” (İlgar, 2013:15).

7. Bireyselleştirilmiş Öğretim

Bireyselleştirilmiş öğretim tekniğinde; öğrencinin yaşı, kültürü, ilgi alanları, bilişsel düzeyi göz önünde bulundurularak öğrenciye uygun bir öğretim tekniği belirlenip uygulanır. Bu teknikte öğrenci merkezde öğretici ise rehber konumundadır.

8. Programlı Öğretim

Programlı öğretim tekniğinde her öğrencinin yaşı, kültürü, ilgi alanları, bilişsel düzeyi, öğrenme seviyesi ve ihtiyacına göre bir program belirlenir ve o program takip edilir. Bu öğretim tekniğinde Skinner’in pekiştirme ilkeleri esas alınır:

- a. Küçük Adımlar İlkesi
- b. Etkin Katılım İlkesi
- c. Başarı İlkesi
- d. Anında Düzeltme İlkesi
- e. Dereceli (Kademeli) İlerleme İlkesi
- f. Bireysel Hız İlkesi (Gedik, 2009:27).

2.1.5. Yabancı Dil Öğretimi İle Teknoloji Arasındaki İlişki

Tarihi, dillerin oluşumuna dayanan yabancılara dil öğretimi içinde bulunduğu dönemin şartlarına göre gelişme göstermiştir. Başlangıçta sadece çeşitli amaçlarla başka ülkelere giden insanların ihtiyacı olsa da yazının icadıyla diller, farklı coğrafyalara yolculuk etmeye başlamıştır. Matbaanın icadı ve yaygınlaşması ilk önemli teknolojik gelişme sayılabilir. Matbaanın icadıyla günlük gazetelerin ortaya çıkışı yazılı bilgi aktarımını etkin ve kolay hâle getirir. 1792’de telgrafın icadıyla bilgi aktarımı hızlanmıştır. *Alexander Graham Bell*’in 1876 da telefonu icadıyla konuşarak bilgi aktarımı başlar. Şimdiki CD, ses kayıt cihazı gibi aletlerin öncüsü kabul edilen fonografi *Thomas Edison*’un 1877’de icat etmesi seslerin kaydına ve yeniden dinlenebilmesine olanak sağlamıştır. Bundan birkaç yıl sonra Fransız *Limuère Kardeşlerin* sesin yanında görüntüyü de kaydedebilme imkânı sağlayan sinema makinesini icat etmeleriyle bilgi aktarımının kalıcılığı daha fazla sağlanmıştır. Radyo ve televizyonun 20. yüzyılın başlarında hayatımıza girmesiyle iletişim görsel, işitsel şekliyle çok boyutlu hâle gelmiş olur.

Bu teknolojik gelişmelerin sınıf ortamına uygulanması 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra yani İkinci Dünya Savaşı’nın sonrasında gerçekleşmeye başlar. Amerika’da askerlere yabancı dil öğretmek amacıyla kurulan dil laboratuvarları ses kayıt cihazları, video ve televizyona sahip olmaları bakımından teknolojinin dil öğretimiyle bulunduğu ilk zamanlardı diyebiliriz. Sonrasında *Skinner*’ın (1904-1990) öğretme makineleri ve daha sonrasında bilgisayarın icadıyla alanda teknolojinin etkisi artmaya başlamıştır.

İnternet'in icadıyla ve sahip olduğu çoklu ortam bileşenleri sayesinde yabancı dil öğretiminde köklü yöntem değişiklikleri sağlanmıştır.

Dil öğrenme etkinliklerinin sınıf ortamında öğretmen-kitap ve teknoloji ürünlerinden yararlanılarak programlanmasıyla kolaylaştığı yadsınamaz. Dili öğrenilen topluma ait sesler ve görüntüler kaydedilip hedef kitleye ulaştırılmasıyla öğrenilen dilin kültürü de öğrenciye ulaşmış olur. Kullanılan bu araçlar sayesinde öğrenci dilin yaşam alanını tanıyarak, jest, mimik, vurgulama ve tonlama gibi özelliklerle dinleme ve anlama becerilerini geliştirme imkânına sahip olur. Bu sayede öğrenci kelime dağarcığını, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirir günlük konuşma ortamına, hızına ve cümle yapılarına aşina olur.

2.1.6. Bilgisayar Destekli Eğitim

Günümüzde teknoloji hızlı bir şekilde gelişmektedir. Teknolojideki gelişme birçok alanda olduğu gibi öğrenmeye yönelik kaynaklarda da büyük bir etkiye sahiptir. Geleneksel yöntemler ile öğrenme günümüzde teknolojinin gerektirdiği donanımlar ve yöntemler ile öğrenme karşısında günden güne etkisini kaybetmektedir. Eğitimde, çeşitli araçlar, yazılımlar ve yeni yöntemler bir gereksinim hâlini almıştır.

Eğitim kavramı geçmişte olduğu gibi belirli bilgileri beyinde depolamak ve bunları anlatabilmek yerine artık okul ile sınırlı olmayan ve bütün hayatımızı kapsayan bir olguya dönüşmüştür. Bu sürekli öğrenme ve öğretme durumu insan beynini bir depolama alanı olmaktan çıkarıp farklı yeteneklerini geliştirmeye yöneltmiştir. Bilgi depolama ve işleyebilme özelliğine sahip olan bilgisayarlar insandaki beynin kullanımını bilgiyi yönetebilme ve uygulayabilmeye evirmiştir. Örneğin birçok mühendislik alanında geçmişteki karışık formüllerin depolanması ve uygulanmasına dayanan hesaplama becerisi bu hesaplamaları çok daha hızlı ve ekonomik yapabilen çeşitli bilgisayar yazılımlarını yönetebilme yeteneğine dönüşmüştür.

Bilgisayar kullanımının eğitim alanında etkisi incelendiğinde ise daha hızlı öğrenebilme ve öğretebilme konularında “bilgisayar destekli eğitim ve öğretim” olarak büyük kolaylıklar sağladığı görülmektedir. Bilgisayarın öğrenme-öğretme ve okul yönetimi ile ilgili tüm faaliyetlerde kullanılması BDE olarak tanımlanmıştır (Demirel vd. 2004). Öğretimsel içerik ve faaliyetlerin bilgisayar yoluyla aktarılması ise bilgisayar destekli öğretim (BDÖ) (Hannefin ve Peck, 1988) şeklinde tanımlanmaktadır.

Geleneksel eğitim yöntemlerine karşı bilgisayar destekli eğitim ile elde edilen başlıca avantajları şöyle sıralayabiliriz:

- Ekonomik zaman kullanımı
- Arzu edilmesi hâlinde defalarca tekrar edilebilme
- Öğrenim hızındaki artış
- Kolay geliştirilebilir olması
- Kişiden kişiye değişen öğrenme hızında belirli bir sınıf ortalamasının yakalanması zorunda kalınmaması
- Büyük kitlelere ulaşım kolaylığı

Bilgisayar destekli eğitimde eğitmenin aldığı bilgisayar desteği ile uyguladığı görsel ve işitsel uyarıcılar içeren öğretimi, öğrencinin ilgisini canlı tutarak öğrenmeyi daha eğlenceli ve kolay elde edilebilir hâle getirmektedir. Öğrencilere çeşitli bilgisayar yazılımları kullanılarak oluşturulmuş ders anlatısı – sunumu sağlanması öğrencinin kendi öğrenme yeteneğine bağlı olarak sınırsız tekrar edebilme fırsatını elde etmesini sağlamaktadır.

Bilgisayar ortamında oluşturula bilinen üç boyutlu gösterimler anlaması daha zor olan karışık kavramların öğrenilmesine ve ekonomik olarak her bir öğrenci tarafından görülebilmesi ve incelenebilmesi avantajını sağlamaktadır. Aynı şekilde engelli öğrenciler için özel olarak hazırlanan eğitim yazılımları sayesinde bu öğrencilerin geleneksel yöntemler ile elde edemeyeceği kaliteli ve etkin eğitim sağlanabilmektedir.

Bilgisayar destekli eğitim, kişisel gelişim olanaklarını da arttırmıştır. Yeni bir yabancı dil öğrenmek isteyen bir bireyin eğitime ihtiyacı olmadan ekonomik yollarla elde edebileceği sınırsız sayıda kaynağa ve ders anlatımına ulaşabilmesi gibi birçok örnekleme yapılabilir.

2.1.7. Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretimi

Teknolojinin hızla gelişmesiyle dünyanın her yerinde insanlar sosyal ve kültürel alanlarda bu değişimden etkilenmiştir. Yabancı dil öğretiminde teknolojinin etkisi diğer pek çok alandan baskındır. Çünkü bir dili öğrenen yabancılar kendileriyle teknolojilerini getirir olan teknolojiyi de öğrenirler. Bu da daha hızlı bir etkileşim sağlar. O yüzden yabancı dil öğretim alanında bilgisayar desteği çok önemlidir. Okullarda bilgisayar

kullanımı aktif değilken dahi yabancı dil öğretiminde bilgisayar kullanımının tarihi eskilere dayanır

Yabancılar dil öğretiminin uzaktan yapıldığı günümüz koşullarında bilgisayarların bir nevi öğretici olma işlevi ise bu durumun bir diğer boyutudur. Uzaktan eğitimle çok daha geniş coğrafyalara yayılma imkânı bulan diller için bilgisayar, İnternet ve çoklu ortam öğrenci veya öğretmen kadar önemli sayılabilir. Çünkü bu durumda öncelik bilgisayar desteğindedir.

Bilgisayar destekli dil öğretiminin avantajlarını şöyle sıralayabiliriz:

- ❖ Sunduğu çoklu ortamla farklı duylara hitap edebilme
- ❖ Dil öğreniminde farklı materyal ve seçeneklere sahip olma
- ❖ Öğrenci merkezli olduğundan öğrenciye kendini kontrol ve taklit etme imkânı sağlama
- ❖ Bireysel farklılıklara uyum sağlayabildiği için öğretimi özelleştirme
- ❖ Tekrarlanabilir olma
- ❖ Farklılıklarıyla motivasyonu sağlama, dikkat çekme
- ❖ Dil öğretimini zevkli ve ilgi çekici hâle getirme
- ❖ Zaten teknolojiyle iç içe büyüyen yeni nesillere farklı bir öğrenme ortamı sağlama

Bilgisayar destekli yabancı dil öğretiminde karşılaşılan başlıca sınırlılıklar ve zorluklar ise:

- ❖ Maddi olanaksızlıklar,
- ❖ Gerekli materyallerin, bilgisayar donanım ve yazılımlarının eksikliği,
- ❖ Öğretimi yapacak kişilerin bilgisayar teknik ve teorik bilgi eksikliği,
- ❖ Bilgisayar programlarının öğretim programına uyarlama zorluğu,
- ❖ Öğrencilerin bilgisayar teknik ve teori bilgilerinden uzak oluşu,
- ❖ İnternet'ten kaynaklanan sorunlar olarak sıralanabilir.

Yabancı dil öğretiminde, bireysel ve grup çalışmalarına imkân tanınması ve öğrencilerin üretkenliğini geliştirebileceği uygun ortamın sağlanması için dil laboratuvarları önemli bir yere sahiptir (Halis, 2002). Bu dil laboratuvarlarında sunulan imkânlar sayesinde öğrenciler dört temel dil becerisini diğerlerinden çok daha kısa zamanda kazanma imkânına sahip olurlar.

2.1.8. Eğitimde Araç Gereç Kullanımının Faydaları

Eğitimde araç gereç kullanımının faydalarını şöyle sıralayabiliriz:

- İyi tasarlanmış öğretim araç-gereçleri öğretim sürecini zenginleştirir, öğrenmenin verimini artırır, öğrenme güdüsünü artırır.
- Aynı anda birçok duyuya hitap ederek çoklu öğrenme ortamı sağlar.
- Soyut kavram, olgu ve olayları somutlaştırır.
- Zamanı daha iyi kullanıp değerlendirerek tasarruf sağlar.
- Güvenli gözlem yapma olanağı sağlar.
- Öğrencileri okuma, inceleme araştırma isteği aşılar.
- Farklı zamanlarda birbiriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlar.
- Tekrar tekrar kullanılacağından öğretmene zaman tasarrufu sağlar.
- Anlaşılması zor içeriği basitleştirerek anlamayı kolaylaştırır.
- Anlaşılması ve ulaşılması zor soyut kavram, olgu ve olayları somutlaştırma imkânı sağlar.
- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar
- Dikkat çekici olduklarından monotonluk ve sıkıcılığı engeller.
- Öğrenmeye motive eder.
- Öğrenci ikinci planda kalmaz aktif çalışır.
- Öğrencilerin problem çözmelerine yardımcı olur.
- Hatırlamayı kolaylaştırarak kalıcılığı sağlayabilir.
- Öğretme-öğrenme sürecini tekdüzelikten kurtarıp farklılık katar.
- Öğrenilen konu üzerinde çalışma, pratik yapma, çözümleme olanağı sağlar.
- Canlandırmayla, gözlenmesi uzun sürebilecek olayların daha kısa sürede algılanmasını sağlar.
- Eğitimin maliyetini azaltır.
- Öğrenimin kalitesini yükseltir.

2.1.9. Etkileşimli Çoklu Ortam

Çoklu ortamla ilgili tanımlar genelde tanımın yapıldığı mevcut teknolojik şartlara göre yapılmıştır. İlk dönemlerde tanımlar çok az olan medya araçlarını içerirken son yıllarda teknolojinin ilerlemesiyle tanımın içeriğindeki materyaller çok çeşitlenmiştir. Bazı eğitimciler çoklu ortamı bilgisayarda kullanılan metin, grafik, slayt, animasyon

olarak düşünürken bazı araştırmacılar da öğrencinin birçok duyu organına hitap eden araç-gereç ve ortamın tamamını bu tanıma dâhil eder. Literatürde çoklu ortam-multimedya için birçok tanım mevcuttur. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Çoklu ortam; belli bir içeriğin sunumu için metin, grafik, canlandırma, fotoğraf, video ve ses gibi farklı sembol sistemlerinin birbirlerini tamamlayacak biçimde bütünleştirilmesidir (Aldağ ve Sezgin, 2003).
- Çoklu ortam; metin, sözel anlatım, çizim, fotoğraf, müzik, animasyon ve sesli ya da sessiz videoları içeren materyallerdir. (Alessi ve Trollip, (2001).
- Çoklu ortam; film, slayt, müzik ve ışıklandırma gibi birkaç ortamın özellikle eğitim ya da eğlence amacıyla bütünleşik olarak kullanımınıdır.(Brooks, 1997).
- Çoklu ortam; video, fotoğraf, bilgisayar grafikleri ve animasyonlar, ses, text, bilgisayar kaynaklı sayısal bilgi ve programları birleştirmek için gereken donanım ve programları tek kutu altında toplamaya yarayan bir sistemdir (Feldman, 1994).
- Çoklu ortam; metin, resim, ses ve hareketli resimlerin tek bir sayfada bir araya getirilmesidir (Horton, 2000).
- Belirli bir içeriğin sunumu için düz metin, grafik, animasyon, resimler, video ve seslerin bir bilgisayar sisteminde bütünleştirilmesi çoklu ortamı oluşturmaktadır (Jonassen ve Reeves, 1996).
- Çoklu ortam, iletişim sürecinde birden fazla ortamın bütünleştirilerek sunulmasıdır (Jonassen, Howland, Moore ve Marra, 2003).
- Video, bilgisayar grafiği, yazılar, ses, müzik gibi birden fazla medyanın bilgisayar ortamında uyum içerisinde birleştirilerek, insanın duyu organları tarafından tek bir medya olarak algılanmasını sağlayabilecek hâle getirilmesi olarak tanımlanan multimedya, aynı anda birden fazla duyu organımıza hitap etmesi açısından çarpıcıdır. Gerçekten de bir olayı duyarsak fikrimiz olur, görürsek anlarız, ama hem duyar hem de görürsek daha iyi kavrarız (Kul, 1995).
- Çoklu ortam; düz metin yanında, sesin, durağan ve hareketli resimlerin, animasyonların, grafik, tablo vb. formların birden fazlasının etkili, verimli ve çekici bir bilgi sunumu için bilgisayar ortamında birlikte işe koşulması olarak tanımlanabilir.(Kuzu, 2014).

- Çoklu ortam; metin ile birlikte, ses, resim, görüntü, müzik, üç boyutlu grafik animasyon, yüksek çözünürlüklü grafikler gibi öğelerden en az birini içeren materyal olarak tanımlanabilir (Maddux, Johnson ve Willis, 2001).
- Çoklu ortam, bir materyalin resim ve metinle desteklenerek birden çok medya unsurunun kullanımıyla sunulmasıdır. (Mayer, 2001).
- Çoklu ortam, farklı ortam değişkenlerinin birlikte kullanılmasıdır. (Schwartz ve Beichner, 1999).
- Çoklu ortam; metin, ses, durağan görüntüler, hareketli görüntüler, grafik gibi bilgi kaynaklarından en az ikisini içeren, insanlar arasında aracılık eden etkileşimli bilgisayar sunumlarıdır (Tannenbaum, 1998).

Öğretimin gerçekleşmesi için şu çoklu ortam materyallerinin en az iki veya daha fazlasının bir arada kullanımı verimi artıracaktır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- Nesnelerin ve süreçlerin görsel simgeleri
- Dijital olarak kaydedilmiş müzik parçaları veya müzik compact diskleri
- Dijital video
- Tamamen hareketli filmleri içeren video diskler ve/veya birkaç dilin aynı anda kaydedilmesine olanak tanıyan ses kayıt sistemleri
- Ses, resim ve animasyonları içeren CD-ROM'lar
- Hareketli grafikler
- Videokasetler
- Bilgisayarda üretilen basılı materyaller (Dwyer, 1998).
- Tabletler
- Akıllı tahtalar
- Akıllı telefonlara uygun uygulamalar

2.1.10. Yabancı Dil Öğretiminde Çoklu Ortam

Eğitim ve öğretimde teknolojinin kullanımında büyük ilerlemeler kaydedilen çağımızda eğitimin her alanında olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de teknolojinin, çoklu ortamın yeri ve önemi büyüktür. Günümüzde gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin kullanabileceği birçok çoklu ortam materyali söz konusudur. Ortamlar bu olanaklara sahip olmasa da öğretmenlerin kendi çoklu ortamını oluşturması mümkündür. Bu materyallerin öğrenmeye etkisini inceleyen ve çoğu olumlu sonuca varan birçok

araştırma söz konusudur. Bu araştırmaların hepsi görsel ve işitsel araçların kullanımıyla yapılan yabancı dil öğreniminin başarısının çok daha yüksek olduğu paydasında birleşir. Öğretimde kullanılan araçlar öğretmenin yükünü hafifletmesinin yanında öğrencinin derse katılımını ve motivasyonunu sağlar. Yabancılar Türkçe öğretiminde eğitim ortamında kullanılacak nitelikte görsel ve işitsel araçların azlığı büyük eksikliktir. Çoklu ortam araçları sayesinde öğrencilerin derse ilgi ve katılımı artar. Çünkü günümüzde, yüksek teknolojiyle hazırlanmış görsel malzemelerin kullanımı, gençlerin hayatında oldukça önemli bir yer tutmaktadır (Özdemir, 2013). Görsel materyallerin öğrencilerin hayatında öneminin çok yüksek olduğu günümüzde öğretmenlere çok iş düşmektedir. Öğretmenler çoklu ortamı ve araç gereçlerini çok iyi kullanmalı, derslerinde aktif ve sürekli olarak bunlara başvurarak dil öğreniminde kalıcılığı ve motivasyonu sağlamalıdır.

2.1.11. Yabancılar Türkçe Öğretimi Alanındaki Belli Başlı Kitaplar

Yabancılar Türkçe öğretiminde dili öğrenen bireylerin dil düzeylerine uygun ders kitaplarının hazırlanması çok önemlidir. “Ders kitapları, öğretim programlarındaki derslerin içeriğine ilişkin bilgileri öğrencilerin kullanımına sunan, onlara pekiştirme, sınava hazırlanma ve kendi öğrenme hızlarına bağlı olarak uygun çalışma olanağı sağlayan bir öğretim aracıdır” (Toprak, 1993).

Bu zamana kadar alanda birçok kitap ve kitap setleri yayınlanmıştır. Bazıları şöyledir:

1. İzmir Türkçe Eğitim Seti
2. Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) Öğretim Seti (TEM)
3. Haydi Türkçe Öğrenelim Seti (TEM)
4. Türkçe Öğreniyorum Seti (TEM)
5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (TEM)
6. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap (TEM)
7. Yedi İklim Video Etkinlik Kitabı (TEM)
8. Resimlerle Kelime Öğreniyorum (TEM)
9. Türkçe Öğretimi Afiş Seti (TEM)
10. Easy Turkish Course (2004)
11. Elementary Turkish (2006)
12. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Eğitim Seti

13. Güzel Türkçeyi Öğreniyorum 1, 2, 3 (1987)
14. İpekyolu Yabancılar İçin Türkçe (2013)
15. İstanbul Türkçe Seti (İstanbul Üniversitesi)
16. Oyun ve Etkinliklerle Türkçe (2005)
17. Practical Course in Turkish (2004)
18. Focus in Turkish (2003)
19. Turkish For Foreigners: Yabancılar İçin Türkçe Cilt: 1, 2; (2002)
20. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (2013)
21. Yabancı Dil Olarak Türkçe Dilbilgisi (2015)
22. Yabancı Dil Öğretiminde Materyal Tasarımı (2012)
23. Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler ve Multimedya Araç ve Materyalleri (2015)
24. Yabancı Dilim Türkçe (2012)
25. Yabancılar İçin Türkçe (2007)
26. Yabancılar İçin Türkçe Temel Dilbilgisi (2014)
27. Yabancılar için Türkçe-İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri (1983)
28. Anadili Arapça Olanlara Türkçe Öğretimi (2017)
29. Yabancılar Türkçe Öğretimi (2013)
30. Yeni Hitit-Yabancılar İçin Türkçe seti (2004)
31. Yabancılar İçin Türkçe Ders-Alıştırma Kitabı (2011)
32. Yabancılar İçin İleri Düzey Türkçe Dil Bilgisi (2015)

2.1.12. Yedi İklim Türkçe Seti

Yunus Emre Enstitüsü, 2009 yılından bugüne dünyanın farklı yerlerinde açtığı kültür merkezleriyle, çeşitli meslek ve yaş gruplarındaki bireylere Türk dilini, kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtmakta, yurt dışında bulunan 40'tan fazla kültür merkeziyle Türkçe öğretimini gerçekleştirmekte, yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki ihtiyaçları göz önüne alarak düzenlediği sertifika programları ile alanında uzman okutmanlar yetiştirmekte ve çağdaş dil öğretim yöntemleri ışığında temel ve yardımcı ders araçları geliştirmektedir. (turkce.yee.org.tr).

Her yıl ulusal ve uluslararası faaliyetlerde ülkemizi temsil eden birçok kültür merkezine sahip olan Yunus Emre Enstitüsü alanda kazandığı tecrübeleri sonucu farklı

yaş ve meslek grubundaki bireylere özel kitap setleri oluşturmuştur. Bu kapsamda; yetişkinler için “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti”, 10-15 yaş hedef kitlesi için “Türkçe Öğreniyorum”, 6-9 yaş arası çocuklar için ise “Çocuklar İçin Türkçe” kitaplarını hazırlamıştır. Kitap setlerinin yanı sıra eğitimi destekleyici “Resimlerle Kelime Öğreniyorum” isimli tematik sözlük, “Yedi İklim Türkçe Z kitap”, “Yedi İklim Türkçe Damak Tadı” “Yedi İklim Türkçe Konuşma ve Yazma Kitabı”, Yedi İklim Türkçe Video Etkinlikler Kitabı” ve “Tematik Kelime Öğretimi Afiş Seti” gibi yardımcı materyaller geliştirerek alanın istifadesine sunmuştur (turkce.yee.org.tr).

Resim 2.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Kitapları

Araştırmamızı yaptığımız deney grubunda bu kitabın işlenmesi sebebiyle kitapla ilgili ayrıntılı bilgiyi yöntem bölümünde vereceğiz.

2.1.13. Zenginleştirilmiş Kitap Nedir?

Zenginleştirilmiş kitap manasına gelen Z-Kitap, çoklu ortam araçlarıyla hazırlanan (multimedya) akıllı tahtalarda, bilgisayar ve tabletlerde kullanılmaya uygun dijital bir kitaptır. Bir başka deyişle Z-Kitap, kâğıt versiyon olarak hazırlanan kitapların içeriklerinin zenginleşmesiyle dijital versiyonlarının hazırlanmasıdır. Kâğıt versiyon olarak hazırlanan kitaplarda sayfa, tasarım vb. sınırlılıklar söz konusudur. Z-Kitap, sözü edilen sınırlılıkları ortadan kaldırarak esnek yapı, tasarım ve anlatım kolaylığı sağlamaktadır. Günümüzde birçok alanda (matematik, coğrafya, Türkçe, biyoloji vb.)

özellikle sınıf içi eğitimde akıllı tahtalarda kullanılmak üzere Z-Kitaplar hazırlanmaktadır. (Aydın, 2016).

Z-Kitap, dijital bir materyal olduğu için bütün elektronik ortamlarda kullanılabilme özelliğine sahiptir (bilgisayar, tablet, akıllı telefon, akıllı tahtalar...). Fakat her dijital ortam kendi içerisinde ayrı bir tasarım ve düzenleme gerektirmektedir. Örneğin akıllı tahtalarda kullanabilmek için hazırlanmış bir çalışma ile akıllı telefonlarda kullanılacak olan Z-Kitap, içerik açısından benzerlik taşımasına rağmen grafik tasarım ve eğitim stratejisi bakımından aynı olmayacaktır. Zira akıllı tahtalarda kullanılmak üzere hazırlanan bir materyal, öğretmen desteği göz önünde bulundurularak çalışılmaktayken akıllı telefonlarda kullanılmak üzere hazırlanacak olan Z-Kitap bireysel çalışmaya yönelik olacaktır. Aynı zamanda ekran boyutu akıllı tahtalara göre çok daha küçük olduğu için içeriklere bağlı kalmak kaydıyla yeniden hazırlanıp tasarlanması gerekmektedir. (Aydın, 2016).

2.1.14. Yunus Emre Enstitüsü Tarafından Hazırlanan Z-Kitap

Teknoloji destekli dil öğretimiyle öğrencilerin daha kalıcı ve etkin bir öğrenme gerçekleştirdiği bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu doğrultuda Yunus Emre Enstitüsü tarafından ses kayıtları, videolar ve görsellerle destekli bir yazılım olan Z-kitap uygulaması geliştirilmiştir. Yabancılar Türkçe öğretimi için yeni nesil bir ders araç gereci olan Z-Kitap uygulaması 2014 yılından bu yana A1, A2, B1, B2, C1 düzeylerinde kullanılmaktadır. (<http://www.yee.org.tr>)

Resim 2.2. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından 1.Örnek

Araştırmamızı yaptığımız deney grubunda bu kitabın işlenmesi sebebiyle kitapla ilgili ayrıntılı bilgiyi yöntem bölümünde vereceğiz.

2.2. Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar

Yabancılar Türkçe Öğretiminde çoklu ortam materyallerinin kullanımına ilişkin literatürü incelediğimizde çalışmaları şu başlıklar altında toplayarak açıklamaya karar verdik.

3. Çoklu Ortam Materyallerinin Kullanımının veya Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğretime Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar
4. Çoklu Ortam Materyallerinin Yabancı Dil Öğretiminde Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar
5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı, Çoklu Ortam Kullanımı ve Bunların Öğrenmeye Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar
6. Çoklu Ortam Materyallerinin Yabancı Dil Öğretimine Etkisini İnceleyen Bazı Yabancı Araştırmalar

2.2.1. Çoklu Ortam Materyallerinin Kullanımının veya Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğretime Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar

Veyis (2016), *Millî Edebiyat Dönemi Türk Edebiyatının Etkileşimli Çoklu Ortam Materyalleriyle Öğretiminin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutuma ve Akademik Başarıya Etkisi* adlı çalışmasında; akıllı tahta vasıtasıyla etkileşimli çoklu ortam materyallerinin kullanımıyla yürütülen Türk edebiyatı dersinin, öğrencilerin Türk edebiyatı dersine yönelik tutumlarını ve bu dersteki başarılarını uygulama yaptığı üç okul seviyesinde de anlamlı düzeyde artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Yünkül (2014), ise *Çoklu Ortam Tasarım İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Yazılımının Başarı ve Tutuma Etkisi* adlı çalışmasından elde ettiği bulgulara göre deney ve kontrol gruplarının ön-test, son-test ve kalıcılık testi tekrarlı ölçüm puanları ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulmuştur.

Durukan (2011), *Bilgisayar Destekli Dil Bilgisi Öğretiminin İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına, Kavram Yanılgılarına ve Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi* adlı çalışmasıyla bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin geleneksel öğretime göre başarıyı ve tutumu daha fazla artırdığı, dil bilgisi kavram yanılgısını ise azalttığı; öğrencilerin yönetime karşı olumlu görüş belirttikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Çetin (2010), *Fen ve Teknoloji Dersinde “Çoklu Ortam Tasarım Modeline Göre Hazırlanmış Web Tabanlı Öğretim İçeriğinin Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi İle İçeriğe Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi* adlı çalışmasında öğrencilerin aktif olarak etkileşim hâlinde oldukları web materyallerinin onlara sınıfta yapamadıkları deneyleri yapabilme olanağı tanıdığı, motivasyonlarını arttırdığı ve dersi daha eğlenceli hâle getirdiği sonuçlarına ulaşmıştır.

İlhan, (2010) *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımı* adlı tezinde yaptığı hesaplamaların ışığında çoklu ortam tekniği kullanılarak ders yapılan deney sınıfında başarı seviyesinin arttığı görülürken, kontrol sınıfında gözle görülür bir değişime rastlanmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Zobar (2010) tarafından *Bilgisayar Destekli Öğretimin İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Başarısı ve Tutumuna Etkisi* incelenmiştir. Araştırma kapsamına noktalama işaretleri ve ekler konularına ilişkin kazanımlar alınmıştır. Araştırma sonunda,

bilgisayar destekli öğretimin başarı ve tutumu artırmak yönünde geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Akbaba (2009), *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutumlara Etkisi* adlı tezinde çoklu ortamda hazırlanan etkinlikler sayesinde öğrencilerin daha iyi öğrendikleri, derslerin sıkıcılıktan kurtulduğu, kalıcı bilgi elde ettikleri, derse ilgilerinin arttığı, ders kitabına ve öğretene kişiye bağımlılıklarının azaldığı ve üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilebildiği bilgilerine ulaşmıştır.

Yıldız (2009) *İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Çoklu Ortam Uygulamalarının Etkililiği* adlı çalışmasını, “ Kontrol Gruplu Son-Test Model” ile gerçekleştirmiştir. Bu araştırmada çoklu ortam materyallerinin kullanımının deney grubu öğrencilerinin okuma yazma becerisini daha kısa sürede ve anlamlı düzeyde geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Gülbenk (2008), *Çoklu Ortam Gösteriminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarısına Etkisi (Oran-Orantı Örneği)* adlı çalışmasıyla çoklu ortam sunumlarının derste kullanılmasının ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dikkatini çekme ve onlara kendi hızlarında öğrenme olanağı tanıdığı için geleneksel öğretimden daha yüksek başarı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Arslan (2006) ise *Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim* adlı yüksek lisans tez çalışması sonucunda; öğrencilerin derse zihinsel olarak daha hazır oldukları, dersin zengin materyalle işlendiği, bilgisayar destekli öğretimin öğrenciyi merkeze alıp, öğretmenin öğreticilikten çok öğrenmeye rehber olduğu görülmüştür.

Aslan (2006), *Çoklu Ortam Tasarımında Paralellik Düzeyinin Öğrenme Süresi, Başarı ve Transfer Becerilerine Etkisi* adlı çalışmasında, araştırma verileri ön test, son test, transfer testi ve uygulama sürelerinden elde edilmiştir. Tek değişkenli (ANOVA) varyans analizi sonuçlarından yararlanılarak yorumlanmış ve birinci düzey paralellik ile sanal paralellik arasında bulunmuş olan farklar; öğrenmede sanal paralellik düzeyinin, öğrenci başarısı ve transfer becerileri geliştirmekte en yüksek iken harcanan sürenin en fazla seviyede olduğu yönünde yorumlanabilmiştir.

Kibar (2006), *Yüksek Etkileşimli Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımlarının İlköğretim Düzeyi Fen Bilgisi Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi* çalışmasında bilgisayar destekli fen öğretiminin, geleneksel öğretim yöntemine göre öğrenci başarısını

artırmada daha etkili olduğunu saptamıştır. Ayrıca bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulanan deney grubunda; cinsiyete göre, öğrenci gelişim düzeyleri arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir.

Sarıkaya (2006), *Çoklu Ortam Kullanılarak Okul Öncesi ve İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri İçin “Renk Bilgisi” Konulu Eğitim Cd’sinin Hazırlanması* çalışmasında, çoklu ortamın, kullanıcı kontrollü bir sistem olmasının öğrencinin kendi hızında öğrenmesine olanak sağladığı, bilgi edinme sürecinde öğrenciyi aktif hâle getirerek kendine güvenini artırdığı ve çoklu ortam platformunun öğrencinin bir keşif ortamında araştırma yapmasına ve aynı zamanda bu süreç içerisinde eğlenerek öğrenmesine olanak tanıdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yekta (2004) hazırladığı *Çoklu Ortam Araçları Kullanılmış Web Tabanlı Uzaktan Mesleki Teknik Eğitimin Geleneksel Mesleki Teknik Eğitime Göre Öğrenci Başarısına Etkisi* adlı tezinde ön test-son test kontrol grup modelinden yararlanarak ve başarı testi ile elde edilen bulgularla yapılan istatistiksel karşılaştırmalarla birlikte web tabanlı öğretim ile geleneksel öğretimin öğrenci başarısı üzerinde benzer düzeyde başarıyı artırıcı etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Altınışik (2001), *Sosyal Bilgiler Dersinde Çoklu Ortamın Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Derse Karşı Tutumları Üzerindeki Etkisi* adlı çalışmasında çoklu ortamın öğrenci başarısı ve tutumunda geleneksel öğretim yöntemine göre bir farklılık oluşturmadığını bulgulamıştır.

2.2.2. Çoklu Ortam Materyallerinin Yabancı Dil Öğretiminde Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar

Çakmak, (2014), *Mobil Ortamda Çoklu Ortam Açıklayıcı Notların ve Strateji Kullanımının İkinci Dilde Dinlediğini Anlama ve Rastlantısal Kelime Öğrenmede Rolünün Araştırılması* adlı çalışmasında mobil ortamda, çoklu ortam açıklayıcı notlarının ikinci dilde dinlediğini anlama ve rastlantısal kelime öğrenme üzerindeki rolünü araştırmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda ikinci dil öğrenen bireylerin, ikinci dilde dinleme yaparken ve çoklu ortam açıklayıcı notlarıyla etkileşim içinde bulunduklarında, kullandıkları stratejileri ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Mevcut çalışma, açıklayıcı not çeşitlerinin önemli etkisi olmaksızın, açıklayıcı notlara erişimin kelime hatırlamayı

arttırdığını, fakat ikinci dilde dinlediğini anlama üzerinde önemli bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır.

Tomakin ve Yeşilyurt (2013), *Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretim Çalışmalarının Meta Analizi: Türkiye Örneği* adlı çalışmada; ülkemizde bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile yürütülen derslerin etkinliği hakkında değerlendirme yapmaya çalışarak bu etkinliklerin teşvik edilebilecek kadar önemli ve gerekli olduğunu vurgulamışlardır.

İlic, (2013) *Yabancı Dil Öğretiminde Üç Boyutlu Sanal Dünyalar Uygulaması* adlı çalışmasında araştırmaya katılan katılımcıların ses ve ortama erişmesiyle ilgili teknik nedenlerden kaynaklanan sorunlarının aşılması hâlinde Second Life (önerilen sanal dünya) uygulamasının kendi öğretimleri için kullanılabileceğini belirtmiştir.

Ağca, (2012) *Yabancı Dil Öğretiminde Basılı Materyallere Sağlanan Mobil Çoklu Ortam Desteğinin Kelime Öğrenimine ve Motivasyona Etkisi* adlı çalışmasında mobil destekli yabancı dil öğrenme ortamında eğitim alan her iki gruptaki öğrencilerin ön test ve son test erişimi ortalamaları arasında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğunu belirtmektedir.

Aslan, (2011) *Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Bilgisayar Programlarının Tasarım ve Uygulama Süreçlerinin Değerlendirilmesi* adlı çalışmasında programlardan arzu edilen seviyede verim alınmasının birçok etkene bağlı olduğunu, uygun kıstaslara göre tasarlanmış, doğru ve etkili yöntemlerle kullanılan programlardan verim alınmasının kaçınılmaz olduğu sonuçlarına varmıştır.

Şengör, (2010) *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Kullanımı* adlı çalışmasının ortaya koyduğu bulgular ışığında, yabancı dilde yeni kelimelerin öğrenimi ve önceden öğrenimi yapılmış yeni kelimelerin pekiştirme çalışmalarında bilgisayar destekli yabancı dil öğrenimi yönteminin, geleneksel öğrenimden olumlu yönde ve anlamlı şekilde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Sarı, (2006) *Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretimi ile İlgili Öğrenci Görüşleri* çalışmasında araştırmaya katılan öğrencilerin yabancı dil dersinde bilgisayar destekli öğretim kullanılmasına yönelik görüşleri incelendiğinde genellikle olumlu düşüncelere sahip oldukları sonucuna vardığını belirtmiştir.

Mete, (2004) *Bilişim Teknolojisinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanımı* tezinde bilişim teknolojisinin yabancı dil öğretiminde olumlu sonuçlar doğurduğunu ifade etmiştir.

Çevik, (2001) *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi* adlı çalışmada bilgisayar destekli öğretim uygulamasının öğrencilerin başarısına katkısının olduğu ve bilgisayar destekli öğretimden sonra, öğrencilerin öğrendiklerinin kalıcı olduğunun gözlemlendiği sonuçlarına varmıştır.

Sunengin Çakır, (1999) *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgi Teknolojisinin Yeri* adlı çalışmada yaptığı gözlem ve anketleri sayesinde çoklu ortam materyalleriyle işlenen derslerde öğrencilerin motivasyonunun arttığı, öğretilen bilgileri kavramasının daha kolay olduğu sonuçlarına varmıştır.

2.2.3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı, Çoklu Ortam Kullanımı ve Bunların Öğrenmeye Etkisiyle İlgili Bazı Araştırmalar

Aslan, Coşkun, (2016) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Oyun Yazılımları ile Sözcük Öğretimi*, araştırmasında yazılımlara çoklu ortam özellikleri yansıtılarak öğrencinin çok yönlü desteklenmesi gerektiğini ifade eder. Sadece yazma becerisinde değil konuşma ve dinleme etkinliklerinde de çoklu ortam ihtiyacını vurgulayarak, yazılımlara makine, insan diyalogunu sağlayacak ses tanıma sistemleri gibi özelliklerin eklenmesi gerektiğini anlatır.

Göktentürk, (2016), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ders Materyalleri, Çok Dilli Bir Sözlük Örneği* çalışmasında *Mukaddimetü'l-edeb*'te yer verilen dillerin TÖMER ve DİLMER gibi yabancılar Türkçe öğreten kurumlardaki öğrencilerin ana dilleri ile örtüşme oranının %69.88 olduğunu tespit ederek alan için uygun bir örnek olduğunu vurgulamıştır.

Sarıman, (2016) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bilgisayar Destekli Eğitimin Kelime Vurgulama Becerisine Etkisi* adlı çalışması sonucunda bilgisayar destekli kelime vurgusu eğitimi sonrasında öğrencilerin genel olarak kelime vurgulama becerilerinde, ölçüm aracındaki kelime ve kelime gruplarından vurgu kuralları bakımından oluşturulan gruplarda ve öğrencilerin ana dilleri veya ülkelerindeki resmi diller bakımından ayrıldıkları gruplarda kelime vurgulama başarı düzeylerinde anlamlı bir artış olduğu tespitlerinde bulunmuştur.

Şimşek, (2016) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Film-Temelli Öğretim Etkinlikleri Geliştirme: Bütünleştirilmiş Beceri Yaklaşımı* çalışmasında önceleri yalnızca eğlence aracı olarak görülen filmlerin dilsel farkındalığı arttırmak ve iletişim becerilerini geliştirmek için öğretimsel bir araca nasıl dönüştürülebileceği ve çoklu ortamdaki metinler olarak görüldüğünde okuma metinleri gibi nasıl değerlendirilebileceği hakkında bilgi vermiştir.

Aslan, (2015), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Facebook Üzerinden Sözcük Öğretimi*, araştırmasında; doğrudan sözcük öğretimine yönelik belli ilke ve yöntemlerin uygulandığı çeşitli oyunlar tasarlanarak Facebook ortamına aktarılabilirliğini ve bu uygulamalarla sistemli bir sözcük öğretim etkinliği yapılabilirliğini, öğrencileri bu oyunlara teşvik için de oyun puanlarının ders notlarına eklenebileceğini bulgulamıştır.

Aytan, Tunçel (2015), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı* adlı çalışmalarında, yaş, eğitim durumu ve dil seviyesine göre seçilen çizgi filmlerin yabancılar Türkçe öğretiminde işlevsel olabileceği sonucuna varmıştır. Çizgi film kullanımıyla dersin zevkli hâle geleceğini konunun öğreniminin kolay ve kalıcı olacağını vurgulamıştır.

Becel (2015), *Yabancılar Türkçe Öğretmek Amacıyla Geliştirilen Mobil Uygulamalara Yönelik Bir İnceleme* adlı çalışmasında; yabancılar Türkçe öğretmek için geliştirilen 94 adet mobil uygulamayı incelemiş ve bunların dil eğitimi niteliğinden uzak ticari amaçla geliştirilmiş uygulamalar olduğuna dikkat çekmiştir. Alanda eğitsel ve bilimsel uygulama ihtiyacını vurgulamıştır.

Dağtaş, Karakaş Yıldırım, Başoğlu, Kaplan, Taş, (2015), *Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Okuryazarlığı Düzeyleri: Zonguldak, Gaziantep, Bolu Örnekleme* araştırmasında bilgisayar hakkında temel becerilerden monitör açıp kapayabilme, yazıcının ayarlarını yapıp kullanabilme, tarayıcının ayarlarını yapıp kullanabilmede cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı, programlama bölümünde erkeklerin daha çok bilgiye sahip olduğu, yazılım becerisi ve programlama becerilerinde üniversite değişkeninin etkili olmadığı, yaş değişkeninin yazılım becerilerini kullanma ve programlama da önemli olduğu, bilgisayar kullanma sıklığının bilgisayar okuryazarlığı üzerinde etkili olmadığı sonuçlarına varmıştır.

Doğanay, Kırbaş (2015)'ın *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi/Öğreniminde Dizi ve Filmler* adlı çalışmasında öğrencilerin görüşleri değerlendirildiğinde dizi ve filmlerin kültür tanıtımı açısından Türk kültürünü yeterli düzeyde tanıtamadığı sonucuna varılmıştır. Türk dizilerinin yurt dışında büyük rağbet gördüğü göz önünde bulundurularak Türk kültürüne has özelliklerin tanıtılması hususuna özen gösterilmesi gerektiği, bu nedenle kültürel özellikleri yansıtan dizilerin hazırlanması önerilmiştir. Bu yüzden zengin içerikli ve kültürel öğeleri gerçekçilikle yansıtan nitelikli Türk dizilerinin dil öğretiminde ve kültür tanıtımında kullanılabileceğini vurgulamıştır. Böylelikle Türk dilini yurt dışında öğreten kişinin öğrenci grubunun seviyesine uygun dizi ve filmi seçip öğrencilere dersleri destekleyici bir materyal olarak da kullanılabileceğini, yurt dışında izlenen dizi ve filmlerin Türkiye'yi, Türkleri, Türk kültürünü, Türk dilini tanıtabilme olanağı sağlayacağına dikkat çekmişlerdir.

Dumanlı Kadızade (2015), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Akıllı Telefon Uygulamaları Üzerine İnceleme* adlı çalışmasında; alanda eğitim gören öğrencilerin kullandığı akıllı telefon uygulamalarını araştırmış bu uygulamaların olumlu ve olumsuz yönlerini saptamaya çalışmıştır. Yarı yapılandırılmış formla öğrencilerin görüşlerine ulaşan araştırmacı bu uygulamaların öğrencilerin temel dil becerilerine ve kelime dağarcığına katkı sağladığı sonuçlarına varmıştır.

Kana ve Çakır, (2015) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi* adlı çalışmalarında video kullanılarak yapılan dinlemelerin, video kullanılmayarak sadece sestten oluşan dinlemelere göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Video kullanılarak yapılan dinlemelerin öğrenmeyi kolay ve kalıcı hâle getirdiği örneklem grubu üzerinde test edilmiştir.

Kanğ (2015), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Kelime Öğretiminde Eğitim Teknolojilerini Kullanma* adlı çalışmasında; yabancılar Türkçe öğretirken bilgisayar, İnternet, etkileşimli ders CD'leri, elektronik sözlükler ve projeksiyon-multimedya, akıllı tahta ve akıllı telefon-tablet gibi teknolojik aletlerin kullanımıyla öğrenmenin daha cazip oluşuna ve kalıcılığına dikkat çeker.

Kınay, (2015) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi İçin Materyal Geliştirme* adlı çalışmasında bir dilin dil bilgisinin tek başına öğretilecek bir özellik olarak değil, doğal dilin bir parçası olarak görülmesi gerekliliğinden bahsederek

dilbilgisi öğretimi ve bu süreçte kullanılacak materyallerin geliştirilmesine yönelik alt yapı hazırlamaktadır.

Ünlüler Arabacı (2015), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi* adlı çalışmasında; alanda kısa ve uzun metrajlı filmlerin kullanılmasının önemine dikkat çekmiştir. Bu filmlerin etkilerini Kırgızistan örnekleminde araştırarak öğrencilerin öğrendiği konuları filmlerle pekiştirdiği, anlayıp yorumlayabildiği sonuçlarına varmıştır.

Yılmaz (2015), *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti'ndeki Görsellerde Kültür Aktarımı* adlı çalışmasında; günümüz teknoloji çağında her alanda olduğu gibi yabancılar Türkçe öğretimi alanında da görsel materyallerle eğitimin önemine dikkat çekmiştir. Öğrenme sürecindeki görsel materyallerin öğrenmeye katkısını ve öğrenmede kalıcılığı sağladığını vurgulamıştır.

Yılmaz ve Diril (2015), *Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği* adlı çalışmalarında; yabancılar Türkçe öğretirken görsel ve işitsel öğelerin öğrenmeye etkisi üzerinde durmuştur. Beyaz Melek adlı film ile ilgili etkinliklerin sonucunda, yapılandırılmış materyallerin desteğiyle film kullanımının öğrencilerin dört temel dil becerilerini geliştirmek için kullanılabileceği, eleştirel anlamalarını geliştireceği, dilin daha yaratıcı bir şekilde kullanılmasında onları cesaretlendireceği ve filmlerle yabancı dil öğretiminde öğrencilerin hedef kültüre karşı olumlu bakış açısı geliştireceğini belirtmişlerdir.

Yağmur Şahin, Kana, Kahn (2015)'ın *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bilgisayar Destekli Görsel Materyallerinin Kullanılmasının Başarıya Etkisi* adlı araştırmasında yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesinde 21. yüzyıl teknolojik gelişmeleri göz önünde bulundurularak, yabancı uyruklu öğrencilerin kelimeleri ve anlamlarını canlandırmalarına yardımcı olabilecek bilgisayar destekli öğretim programları kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu konuda TÖMER'lerde, diğer yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılan merkezlerde ve üniversitelerde bu konuda çalışacak öğretim elemanlarına gerekli teknolojik altyapı sağlanması ve öğretim elemanları bilgisayar teknolojilerinin etkin kullanımı konusunda eğitilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Yılmaz ve Talas (2015)'ın *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi* adlı çalışmalarında; alandaki materyal eksikliği sorununa değinerek bu soruna çözüm olabilecek animasyon etkinlikleri tasarlamışlardır.

Becel (2014), *Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Geliştirilen Müzikal Beyin Eğitimi: Earworm (S)* adlı çalışmasında; yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla geliştirilerek İos işletim sistemi üzerinden kullanıma sunulan *Earworms Rapid Turkish* adlı uygulamayı incelemiştir. Çalışmasında bu uygulamanın, müzikal altyapısıyla hedef dile ait sözcük ve kalıpları uzun süreli belleğe işleme özelliğiyle diğer uygulamalardan farklı olduğunu, zaman ve mekân sınırlamasına bağlı kalmadan müziğin ritmiyle kalıcı öğrenme sağlayacağını belirtmiştir. Bir yabancı dil öğretim materyali olan uygulamanın eğitsel açıdan yetersiz olmasına rağmen, Türkçenin uluslararası bir düzlemde görünür ve ulaşılabilir olmasını sağlaması bakımından önemli olduğunu vurgulamıştır. Yabancılar Türkçe öğretiminde yeterli faydası bulunmayan bu uygulamanın Türkçeyi tanıtmayı ve Türkçe öğrenilirken izlenecek yolu göstermesi bakımından fikir verici olduğunu belirtmiştir.

Dimdik, (2014), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Görsel Malzeme Kullanımı: Akbaba Dergisi Karikatür Örneği* adlı çalışmasında; görsel iletişim materyallerini kullanarak yabancı dil öğretme ve öğrenme sürecini daha verimli hâle getirmenin mümkün olduğunu, karikatür ve görsel yardımcılarının öğrenilen dilin kültürüne ait özelliklerin içselleştirilmesi bakımından önemli olduğunu vurgulamıştır. Görsellikle desteklenen somut ve soyut kavramların daha hızlı ve kalıcı şekilde öğrenildiği sonuçlarına varmıştır.

İşcan, Aktürk (2014), *Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği* adlı çalışmalarında Seksenler dizisini takip eden öğrencilerin Türk kültürüne ait unsurlar ve Türk toplumuna özgü davranış kalıpları hakkında bilgiler edindikleri, dizi sayesinde dili daha rahat öğrendikleri için Türkçeye olan ilgileri ve sempatilerinin arttığı sonuçlarına varmıştır. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında verilen derslerde Türk kültürünü, tarihini yansıtan nitelikli Türk dizi ve filmlerinin kullanılmasının hem ülkemize hem de Türkçeye büyük katkılar sağlayacağı ifade edilmiştir.

Tüfekçioğlu (2014), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Etkinlikleri ile Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Araştırma: Çukurova TÖMER Örneği* adlı çalışmada; sözcük öğretiminde kullanılan dinleme etkinliklerinin öğrenmeye etkisini incelemiştir. Bu başarının öğrenci seviyeleriyle ilgili olup olmadığını araştırmış ve dinleme becerisi aracılığı ile sözcük öğretimi yapılmasının, sözcük öğretiminde başarı sağladığına dikkat çekmiştir.

Artuç (2013), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bilişimden Yararlanma: Paragraf Çalışmaları* adlı çalışmada amaç, Türkçe öğrenen yabancılar için bilişim teknolojilerinden yararlanarak dil seviyelerine uygun paragraflar hazırlamaktır. Uyguladığı yöntemle Türkçenin zengin kavram dünyasını aktarmada bilişim teknolojilerinin kullanımının faydasına dikkat çekmiştir.

Duman (2013), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı* adlı çalışmada; yabancı dil öğretiminde farklı duylara hitap eden materyal kullanımının dersi tekdüzelikten kurtararak öğrencinin dikkatini çekmesini ve öğrenmeyi etkinleştirip kalıcılaştırmasını sağladığını vurgular. Yabancılar Türkçe öğretirken seçilecek materyalin öğrencilerin motivasyon seviyesine uygun olması, öğrenciyi derste aktif hâle getirebilecek olması, bireysel farklılıkları gözetenek hazırlanması, kolay kullanılabilir ve anlaşılır olması gerektiğine dikkat çeker.

İlgar, (2013) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde E-Öğrenim Yoluyla Kelime Öğretimi* adlı çalışmasıyla Türkiye’de İnternet sitelerinde yapılan çalışmalarda kelime öğretim kısmının bulunmadığı; yalnızca temel dil becerilerinin öğretimi üzerinde durulduğu sonucuna varmıştır.

Özdemir (2013), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ders Malzemelerinin Önemi ve İşlevsel Ders Malzemelerinin Nitelikleri* adlı çalışmada; görsel ve çoklu-ortam türünde malzemeler, öğretmen ve öğrencilere, dilin sözlü yanı kadar, sözsüz ve kültürel görünüşlerini de inceleme imkânı ve etkileşimin fiziksel bağlamı hakkında bilgi vereceği, görsel alışkanlıkların gittikçe yaygınlaştığı bir dünyada, yabancılar Türkçe öğretmeye çalışan öğreticilerin de bu olguyu fark ederek, görsel malzemeleri derslerinde kullanmaları gerektiğini belirtmiştir.

Er, Biçer ve Bozkırlı (2012), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların ilgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi* adlı çalışmalarında; inceledikleri

makaleler sonucu yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları vurgulamışlardır. Birçok makalenin ortak yönü alanda ders öğretim araç-gereçlerinin yetersizliği, olan materyallerin Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni doğrultusunda olmayışı ve görsel araç gereçlerle desteklenmemesi veya görsel araç gereçlerle desteklenecek ortama sahip olmamasıdır.

Melanlıoğlu, Karakuş Tayşi ve Özdemir (2012), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karikatür Kullanımı* adlı çalışmalarında; Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak görsel ürünlerden olan karikatüre dikkat çekerek, karikatürün dikkat ve ilgi çekici olacağını, mizahi oluşundan derse motivasyon sağlayacağını, kültürlerarası iletişim yetisi kazandıracağını vurgularlar.

Sülükçü, (2011) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi* çalışmasındaki gözlem sonuçlarına göre bilgisayar destekli materyal kullanılarak işlenen dersin daha etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Ünlü (2011), *Türkiye’de ve Dünyada Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri* adlı çalışmasında; alanla ilgili sorunları ele alırken Türkçenin yabancılara öğretiminde teknolojik araçların kullanımının yetersizliğine de dikkat çeker. Yabancılara Türkçe öğretiminde film, reklam, tiyatro ve turizme yönelik kayıtlar; oyun kartları; sınıf panosunda uygun kelime afişleri; yaratıcı drama salonları, ses kayıtları, konuşma kayıtlarının yapıldığı cihazların kullanılması gerektiğini vurgular.

Arslan ve Ergin (2010) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı* adlı çalışmalarında; alanda kullanılan görsel ve işitsel araçları incelemişlerdir. Yabancılara Türkçe öğretiminde konuların kolay kavratılmasında ve öğrencilerin isteklendirilmesinde yardımcı görsel ve işitsel materyallerin öneminin büyüklüğünü vurgulayarak görsellik ve işitsellikten uzak bir yabancı dil öğretiminin beklenen sonucu vermeyeceği, öğrenciyi motive edecek gerekli ders araç gereçleriyle özellikle video ve televizyon gibi araçlarla desteklenmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Isakovic ve Arslan (2010) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinlediğini ve Okuduğunu Anlama Becerisinin Gelişimine Etki Eden Unsurların Belirlenmesi* adlı

çalışmalarında; yabancılara Türkçe öğretiminde görsel materyal kullanımının dersi monotonluktan kurtaracağını, anlamayı kolaylaştıracağını, kalıcılığı sağlayacağını vurgulayarak müzik destekli yöntemlere başvurma önerisinde bulunmuşlardır.

Pilancı (2009) *Uzaktan Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçeyi İletişim Aracı Olarak Kullanabilme Yeterlikleri* adlı çalışmasında; uzaktan dil öğretim programı olan Türkçe Sertifika Programını incelemiştir. Hedef dilin konuşulduğu bir ortam olan uzaktan dil öğretim programlarında araçların yazılı ve sözlü etkinliklerle dolu videolar olması sebebiyle bu videoların öğretici konumunda olduğunu ve hedef dille iletişim kurulmasında önemli role sahip olduğunu anlatır.

Büyükaslan (2007) *Yabancı Dil Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilişim Uygulamaları, Çözüm Önerileri* adlı çalışmasında; öğrenmenin ne kadar duyuya hitap ederse o kadar kalıcı olduğunu ifade ederek farklı duylara hitap eden materyaller geliştirmenin öğretime sağlayacağı katkılara dikkat çeker.

2.2.4. Çoklu Ortam Materyallerinin Yabancı Dil Öğretimine Etkisini İnceleyen Bazı Yabancı Araştırmalar

Mohamed, (2015) *The perceptions of students and teachers about the benefits of and barriers to technology aided efl (yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde teknoloji destekli eğitimin faydası ve zararları adına öğrenci ve öğretmen algıları)* adlı çalışmasında öğretmen ve öğrencilerin LCD projektörler, İngilizce eğitimsel kanallar/radyolar, tepegözler, DVDler CD ler ve ses kaydediciler gibi teknolojik araçları, Powerpoint, Word, Excel, Movie Maker, web siteleri ve çevrimiçi İngilizce gazeteler gibi bilgisayar yazılımlarını etkin bir şekilde kullanmaları gerektiğini vurgulamıştır. Mohamed, şu önerileride bulunmuştur. Öğretmenlerin teknoloji ile bütünleşmeleri için belirli stratejiler benimsenebilir. Öncelikle potansiyel eğitimsel bilgisayar teknolojileri vurgulanmalıdır, sonra teknolojik kaynakları eğitime uydurmak için devamlı rehberlik ve yardım gereklidir. Dil okullarına (college) gerekli teknolojik materyaller sağlanmalıdır bunun yanında talimatları uygulamak için öğretmenlere kişisel bilgisayarlar da sağlanmalıdır. Bilgisayar merkezleri, ses laboratuvarları, İnternet bağlantıları, bilgisayarlar ve LCD projektörler her bir sınıf (ders) için sağlanmalıdır. Öğrencilerin ve eğitimcilerin İngilizce öğrenme ve öğretme sürecinde geniş yelpazeli teknolojik araçların ve programların kullanımı konusunda eğitilmesi gerekmektedir.

Alp, (2015) *Tpack experience in call through an lbd approach: a case study reflecting elt teachers' call perceptions and practices in an online ict course (Bilgisayar destekli dil öğretiminde tasarım yoluyla öğrenme yaklaşımıyla teknolojik pedagojik alan bilgisi deneyimi: bilgi ve iletişim teknolojileri dersi alan İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar destekli yabancı dil öğretimi algı ve uygulamalarını yansıtan bir durum çalışması)* adlı çalışmasında 13 İngilizce öğretmenin öğretim algı ve uygulamalarındaki teknolojik pedagojik alan bilgisi gelişimlerini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda teknolojik pedagojik alan bilgisi ve bilgisayar tutumlarına dair kavramların daha detaylı ve içeriğe uygun ölçümlere ihtiyacı olduğu vurgulanmıştır.

Alabay, (2014) *Enseignement / Apprentissage Du Fle Avec Lejeux Vidéo (Video Oyunlarıyla Fransızca Yabancı Dil Öğretimi / Öğrenimi)* adlı çalışmasında uyguladığı anket ve varılan istatistikî sonuçlarla oyun oynamanın git gide daha yaygın hâle gelmesinin yanında video oyunlarının Fransızca yabancı dil öğretim sınıflarında pozitiften de öte kabul gördüğünü ortaya koymuştur.

Kartal, (2004), *La Place Et Les Fonctions Des Produits Multimedias Dans La Didactique Du Français Langue Etrangere / Fransızcanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Çoklu-Ortam Araçlarının Yeri ve İşlevleri* adlı çalışmasında dil öğretimine yönelik her yöntemin, her buluşun veya aracın eksik yönlerinin olabileceği, ancak bunların seçmeci bir yaklaşımla amaca uygun olarak değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümü araştırmanın deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, çalışma planı oluşturmaktadır.

3.1. Araştırma Deseni

Çalışmamızda araştırmanın problemlerini daha iyi anlayabilmemizi sağlayacak karma yöntem araştırma desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi olarak tanımlanır (Creswell, 2016; Tashakkori ve Teddlie, 1998; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Karma yöntem çalışmaya uygun farklı yöntemler seçerek araştırmayı belli bir çerçeve içerisinde sunma ve birleştirme imkânı sağlayarak çoklu veri edindirir. Yakınsayan paralel karma desen, araştırma problemine ilişkin kapsamlı bir analiz yapılmasına zemin oluşturmaları için, araştırmacının nitel ve nicel veriyi birleştirdiği ya da kaynaştırdığı karma yöntemler deseni şeklindedir. Bu desende, araştırmacı genellikle her iki veri türünü yaklaşık olarak aynı zaman diliminde toplar ve sonrasında elde ettiği bu bilgileri genel sonuçları yorumlarken bütünlleştirir. Bu desende, çelişkiler ya da birbirleriyle uyuşmayan bulgular açıklanır veya daha ayrıntılı bir şekilde irdelenir. (Creswell, 2016).

Çalışmanın nicel verilerini araştırmada deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı fakat katılımcıların araştırmacı tarafından bu gruplara rasgele atanmadığı yarı deneysel yöntem (Creswell, 2016) kullanılmıştır. Ön test uygulaması sonucu başarı bakımından denk olan iki ayrı gruptan birinde deney uygulamasının bağımlı değişken üzerindeki etkisini istatistiki açıdan ortaya çıkarması ve bu sonuçları yorumlama imkânı tanınması sebebiyle yarı deneysel yöneme sıklıkla rastlanır.

Araştırmamızın nicel verilerini öğrencilere öncesinde ön test, sonrasında da son test olarak uyguladığımız “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Başarı Testi” nin sonuçları ve analizleri oluşturmaktadır.

Araştırmamızın nitel verilerini ise uygulama yaptığımız deney grubundaki öğrencilerin Z-Kitap kullanımına yönelik görüşlerini aldığımız görüşme formu verileri ve bunların değerlendirilmesi sonucu elde edilen veriler oluşturmaktadır.

3.2. Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu Erzurum Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATATÖMER)’nde B2 seviyesinde öğrenim görmekte olan yaz okulu öğrencileri oluşturmaktadır. Yaz okulu dışındaki ders dönemlerinde dinleme, okuma, konuşma, yazma ve temel Türkçe derslerinden her birinin farklı okutmanlar tarafından anlatılması Z-Kitap kullanımında ortaklığı sağlayamayacağı düşüncesiyle yaz okulu dersleri tercih edilmiştir. Nitekim yaz okulunda tüm dersler tek bir hoca tarafından işlenmiştir. Çalışmanın yürütüldüğü kurumdan biri kontrol diğeri de deney grubu olmak üzere iki sınıf seçilmiştir. Deney ve kontrol grupları seçilirken öğrencilere ön-test “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Başarı Testi” uygulanmıştır. Sonuçları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1.

Deney ve Kontrol Gruplarının Ön test Puanlarına ilişkin Sonuçlar

		n	X	Ss	t	p
OKUMA	DENEY	21	46,10	11,144	.474	.63
	KONTROL	23	44,43	11,999		
DİNLEME	DENEY	21	53,33	6,491	1.035	.30
	KONTROL	23	50,43	11,232		
KONUŞMA	DENEY	21	58,48	4,976	1.491	.14
	KONTROL	23	55,74	6,936		
YAZMA	DENEY	21	59,24	6,884	1.55	.36
	KONTROL	23	57,87	11,752		

Tablo 3.1’de verilen değerler incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının deneysel işlem öncesinde okuma becerilerine yönelik puanları arasında ($t_{21}= 0,474$, $p>.05$), dinleme becerilerine yönelik puanları arasında ($t_{21} = 1,035$, $p>.05$), konuşma becerilerine yönelik puanları arasında ($t_{21}= 1,491$, $p>.05$) ve yazma becerilerine yönelik puanları arasında ($t_{21} = 1,55$, $p>.05$) anlamlı farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Elde

edilen bu bulgular uygulama yaptığımız deney ve kontrol gruplarının deneysel işlem öncesinde birbirine denk gruplar olduğunu göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin cinsiyetleri, ülkeleri ve öğrenim düzeyleri aşağıda Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2.

Deney ve Kontrol Grubundaki Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Değişkenler	Özellikler	f	Yüzde(%)
Cinsiyet	Erkek	32	74.4
	Kız	11	25.6
Öğrenim Düzeyi	Doktora	11	25.6
	Yüksek Lisans	18	41.9
	Lisans	14	32.6
Ülke	Filistin	2	4.7
	Suriye	14	32.6
	Afganistan	8	18.6
	Mısır	1	2.3
	Yemen	5	11.6
	Madagaskar	2	4.7
	Kolombiya	1	2.3
	Kongo	1	2.3
	Gambiya	2	4.7
	Somali	3	7.0
	Sudan	1	2.3
	Zambiya	2	4.7
	Gürcistan	1	2.3

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel verilerin toplanması için *Yabancılar Türkçe Öğretimi Başarı Testi*, nitel verilerin toplanması için de *Z-Kitap Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu* kullanılmıştır.

3.3.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Başarı Testi

Başarı testleri bireyin veya bir grubun belli bir konudaki bilgi düzeylerini, öğrenme eksikliklerini belirlemek için hazırlanan testlerdir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin Türkçe öğrenimindeki başarı düzeyini belirlemek için konuya

uygun olarak seçilen sorulardan başarı testi oluşturulmuştur. Bu başarı testi oluşturulurken şunlara dikkat edilmiştir.

- 1- Öğrencilerin seviyelerine (B1) uygun kelimeler kullanılmıştır.
- 2- Öğrencilerin anlayabileceği ifadeler kullanılmıştır.

3.3.2. Z-Kitap Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu

Araştırmada deney grubu öğrencilerinin görüşlerini almak için Z-Kitap kullanımına ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Bu form oluşturulurken alandaki benzer çalışmalardan yardım alınmıştır. Yarı yapılandırılmış formun seçilmesinin amacı öğrencilerin yazılı olarak kendilerini daha iyi ifade edebilmesidir. Ancak araştırmacı tarafından ne kadar açıklama yapılsa da yabancı öğrencilerin bu formu sınav olarak görmesi ve kendilerini rahat ifade etmedikleri gözlemlenmiştir. Sorular şöyledir:

1. Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasının etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenlerini yazınız.
2. Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasında en çok faydalandığınız uygulamalar nelerdir?
3. Türkçe öğrenirken Z-Kitap uygulamasıyla ilgili değişmesini veya değiştirilmesini istediğiniz bölüm/ bölümler var mı? Nelerdir?
4. Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasının temel dil becerilerinde (dinleme, okuma, konuşma, yazma) etkileri nelerdir?

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada verileri araştırmacı tarafından veri toplama ilkelerine uygun olarak toplanmıştır. Ön test bir saat son test bir saat görüşme formu doldurma yarım saat olmak üzere veri toplama süreci iki buçuk saatten oluşmaktadır.

Verilerin analizinde ise ön test uygulamasında grupların birbirine denkliğini ölçmek için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır.

Nicel verilerden deneysel işlemi belirlemek için Kovaryans Analizi (ANCOVA) kullanılmıştır. Bütün istatistiksel veri analizleri SPSS 22.00 programıyla yapılmıştır.

Nitel verilerin analizi ise içerik analizi yapılarak araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

3.5. Deney ve Kontrol Grubunda Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Kullanımı

Atatürk Üniversitesi (ATATÖMER) Yabancılar Türkçe öğretiminde Yedi İklim Türkçe Öğretim setini kullanmaktadır. A1, A2, B1, B2, C1 olmak üzere beş öğrenim düzeyinde ders vermektedir. Kayıt yaptıran öğrenciler ön test olarak bir başarı testine tâbi tutulur ve öğrencilerin Türkçe bilgi seviyeleri ölçülür. Testin sonucunda gruplar ayrılır. Her 1,5 ayda kur atlamak için öğrenciler sınava girer. Başarılı olan öğrenciler bir üst kura geçerken, başarısız olanlar oldukları kurda tekrar öğrenim görürler. Öğrencilerin ATATÖMER’den mezun olabilmeleri için C1 seviyesine gelmiş olmaları gerekmektedir. Her dönemi vaktinde geçen öğrenciler bir öğretim yılında mezun olmayı başarabilirler.

Dersler dinleme, okuma, konuşma, yazma ve temel Türkçe olmak üzere beş başlık altında ve genel olarak herbiri farklı okutman tarafından anlatılarak işlenir.

 Dinleme	 Okuma	 Konuşma	 Yazma
• İş Başvurusu Hikâyesi	• Yıllar Sonra	• Hangisi Doğru?	• Eleman Aranıyor
• Zirvedekilerden Altın Öğütler	• Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey	• Kazılardan Alınacak Çok Ders Var	• Başarının Formülü
• Değişim Toplantısı	• Üniversite Öğrencileri Yer Değiştirerek Daha Çok Öğreniyor	• Öğrenci Değişim Programları	• Katılım Mektubu

 Dinleme	 Okuma	 Konuşma	 Yazma
• Farklı Düşünler	• Murat Evren’le Röportaj	• Gelenekler	• Düşün
• Kan Kardeşliği	• İki Arkadaş	• Dargınlık	• Doğum Günüm
• Yüzük Nerede?	• Komşuluk	• Komşunun Kıymeti	• Gece Oyunları

Resim 3.1 Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden 1.Resim

Genel olarak dinleme derslerinde Yedi İklim Öğretim Setini cd'leri kullanılarak ders işlenir.

9. Dinleyelim, tahmin edelim. İş Başvurusu Hikâyesi

1. Yöneticiler, işe alacakları adayın nasıl cevap vermesini beklemektedirler?
2. İşe başvuranlar bu soruya hangi cevabı vermiş olabilirler? Niçin?
3. Siz olsaydınız hangi cevabı verirdiniz? Niçin?
4. Şirketin yöneticisi siz olsaydınız hangi cevabı vereni işe alırdınız? Niçin?

10. Tahmin edelim.

Aşağıdaki kelime öbeği ve kalıp sözlerin anlamlarını tahmin ediniz.

1. araba kullanmak	6. hayatınızın aşkı
2. püf noktası	7. tanışmaya cân atmak
3. işe kabul edilmek	8. hayat arkadaşı
4. yalnız başına	9. baş başa kalmak
5. soğuktan ölmek üzere	10. tanıma fırsatı elde etmek

Mesleğimde İlerliyorum • Unite 1 15

Resim 3.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden 2.Resim

Okutmanlar birçok materyal ve çoklu ortam etkinlikleriyle dersleri eğlenceli ve kalıcı hâle getirme çabasıdadır.

5. Okuyalım. İş Yerinde

- Zeynep** Patronun söylediği sunumu hazırladın mı?
Aylin Evet hazırladım ama inanır mısın, gece saat 3.00'te yattım. Sunum bitinceye kadar durmadan çalıştım.
- Zeynep** Çok mu zordu?
Aylin Zor ne demek. Demirden leblebi gibiydi. Anlaşılan sen hazırlamamışsın.
- Zeynep** Haklısın, dün akşam bize misafir geldi, küçük de bir çocukları vardı. Çocuk ağlayıp durdu, gidinceye kadar susmadı.
- Aylin** Ee, ne olacak peki? Biliyorsun, bugün Japonlarla iş görüşmesi var. Patron bizim hazırlayacağımız sunuma güveniyor.
- Zeynep** Biliyorum, ben de senden yardım isteyecektim. Japonlar öğleden sonra gelecekler. Sen de yardım edersen onlar gelene kadar bitiririm.
- Aylin** Olur tabii. Yazmam gereken bir yazı var, bitireyim birlikte yaparız. Sen de ben yazıyı yazana kadar benim hazırladığım sunumu okuyuver.
- Zeynep** Canım arkadaşım benim, sen mükemmel bir insansın.
Aylin Haydi haydi, yağ çekmeyi bırak da işine bak!

20 Unite 1 • Mesleğimde İlerliyorum

Resim 3.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden 3.Resim

Her kurdan tüm öğrenciler aynı binada ders görmektedir. Bu da dil öğreniminde önemli bir unsurdur. Öğrenciler ders aralarında birbirleriyle konuşma imkânına sahip olduğundan uygulama yapabilmektedirler.

Konuşalım.

/ Uzun yıllar görüşmediğiniz bir arkadaşınızla karşılaşıyorsunuz. Ne yaparsınız? Onunla ne konuşursunuz?

Kelime Dünyası

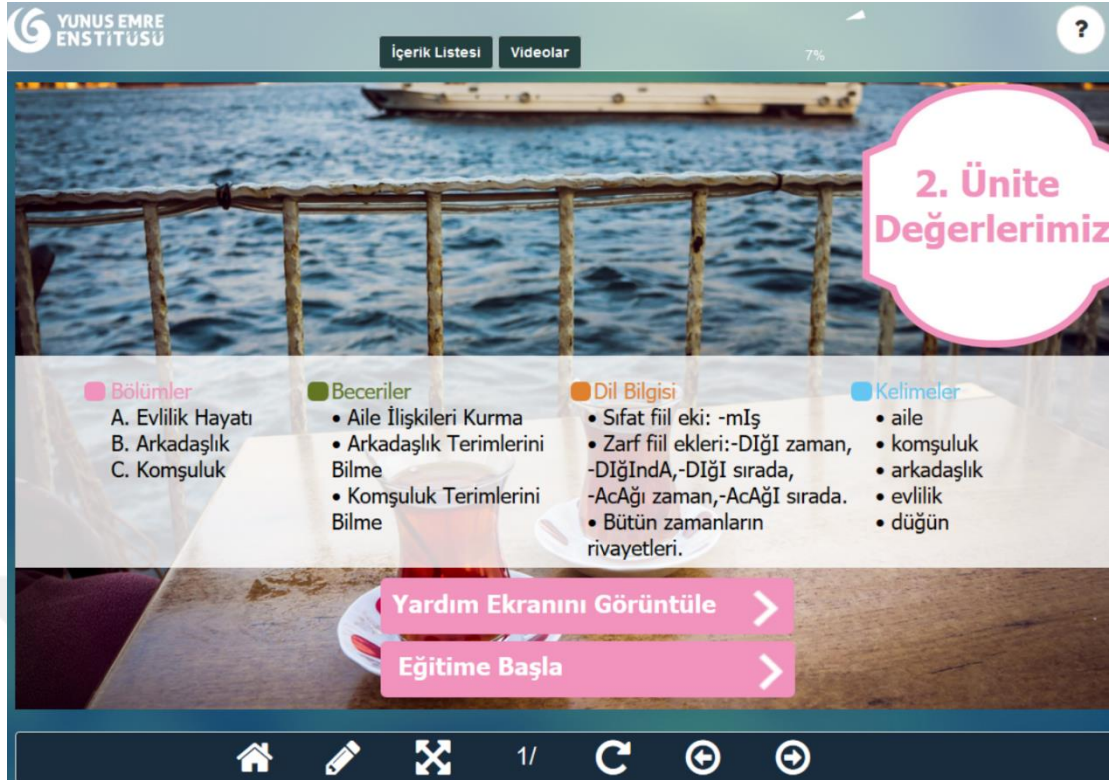
* arkadaş	* iş
* kariyer	* öğrencilik
* gözlerime inanamıyorum	* mazi
* uzun yıllar	* eski günler
* hayal	* meslek
	* başvuru

Mesleğimde ilerliyorum • Ünite 1 17

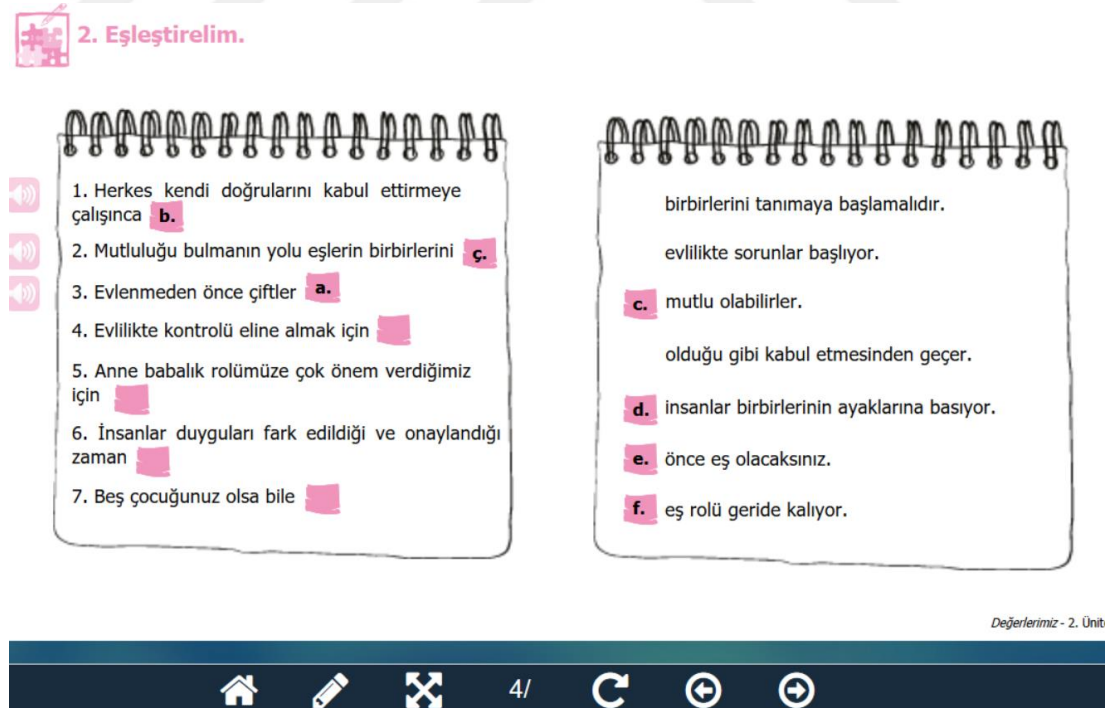
Resim 3.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinden 4. Resim

3.6. ATATÖMER’de ve Deney Grubunda Zenginleştirilmiş Kitap Kullanımı

Atatürk Üniversitesi ATATÖMER’de araştırma grubumuzda daha önce Z-Kitap kullanılarak ders işlenmemiştir. Programı kullanabilmek için TEM’den alınan kullanıcı adı ve şifre ile İnternet erişimi sayesinde Z-Kitap ile ders işleme deney grubunda gerçekleştirilmiştir. A1, A2, B1, B2, C1 seviyelerine uygun beş kitaba sahip olan Z-Kitap sayesinde her türlü ders etkinliği gerçekleştirilebilmektedir. Öğrencilerin de aktif katılımını sağlayan bu sistemde öğretici bir yol gösterici konumundadır. Yine dinleme, okuma, konuşma ve yazma etkinliklerini de Z-Kitap barındırmaktadır. Öğrencilerin hepsinin tableti olmaması veya akıllı tahta olmayışı bu uygulamanın kullanılmasını sınırlandırmaktadır. Araştırmamızda öğretici kendi bilgisayarından uygulamayı projektör yardımıyla yansıtarak uygulayabilmektedir.

Resim 3.5. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler

Resim 3.6. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler

5. Görselleri inceleyelim, boşlukları dolduralım.

1. Yaklaşık on dakika sonra yağın içine patatesleri atabilirsiniz.
2. Annem, **kurumuş**..... çamaşırları topladı.
3. Sabahları kahvaltıda bir tane yumurta yiyorum.
4. kıyafetlerimi kime verebilirim?

Değerlerimiz - 2. Ünite 39

Resim 3.7. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler

6. Yeniden yazalım.

1. Havuçlar haşlandı. Ayşe havuçları tabağa alsın.

Ayşe haşlanmış havuçları tabağa alsın.

2. Sebzeler paketleni. Buzdolabına yerleştirilecek.

paketlenmiş sebzeler

3. Yumurtalar pişti. Onları salatanın içine doğrayalım.

4. Sebzeler doğrandı. Sibel onları tencereye koyacak.

5. Kahve çekirdekleri kavruldu. Kahve çekirdeklerinin kokusu etrafa yayılıyor.

Değerlerimiz - 2. Ünite 39

Resim 3.8. Zenginleştirilmiş Kitap Uygulamasından Örnekler

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde Z-Kitabın temel dil becerilerine etkisine yönelik bulgulara ve deney grubundaki öğrencilerin Z-Kitap kullanımıyla ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Z-Kitapla İşlenen Derslerin Temel Dil Becerilerine Etkisine Yönelik Bulgular

Zenginleştirilmiş Kitapla işlenen derslerde kullanılan çoklu ortamın dil öğrenimine etkisini öğrencilerin ön test ve son testlerden aldıkları puan ortalamalarını her bir dil becerisi için ayrı ayrı inceleyerek ortalamalar arasında anlamlı farkı belirlemek için Faktörlü Kovaryans Analizi-ANCOVA uygulanmıştır. Elde edilen bilgiler aşağıda verilmiştir.

4.1.1. Okuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Okuma becerisi ile ilgili olarak deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını belirlemek için Kovaryans analizi yapılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin okuma ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.1.

Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri

Grup	n	Ortalama	Düzeltilmiş ortalama
Deney	21	93,71	91,20
Kontrol	23	73,64	56,99

Tablo 4.1’te deney ve kontrol gruplarına ilişkin aritmetik ortalama ve düzeltilmiş ortalama değerleri verilmiştir. Düzeltilmiş ortalama puanları arasında gözlenen farkın

anlamli olup olmadığına ilişkin yapılan Tek Faktörlü ANCOVA analizi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2.

Okuma Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu

Kaynak	Kareler Toplamı	S d	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamli Fark
Corrected Model	16442,881	2	8221,440	128,20	,00	,86	
Intercept	10974,970	1	10974,970	171,13	,00	,80	
Okuma* Öntest	247,854	1	247,854	3,86	,04	,08	
Grup	15818,408	1	15818,408	246,66	,00	,85	A>B
Hata	2629,301	41	64,129				
Toplam	257654,00	44					
Düzeltilmi	19072,182	43					
ř Toplam		3					

A=Deney, B=Kontrol

Okuma becerisine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin değişkenliği açıklama oranları % 86’dır ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamli olduğu görölmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamli farklılık olduğu görölmektedir ($F_{(1,44)} = 246,664$, $p=00$, $\eta^2=.85$). Gruplar arasında ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek için Çoklu Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamli düzeyde daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Elde edilen bu bulguya göre deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede anlamli bir etki oluşturduğu söylenebilir.

4.1.2. Dinleme Becerilerine İlişkin Bulgular

Dinleme becerisi ile ilgili olarak deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını belirlemek için Kovaryans analizi yapılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular Tablo 4.3 ve Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.3.

Dinleme Becerisine İlişkin Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri

Grup	n	Ortalama	Düzeltilmiş ortalama
Deney	21	93,71	93,54
Kontrol	23	63,96	64,10

Tablo 4.3’de deney ve kontrol gruplarına ilişkin aritmetik ortalama ve düzeltilmiş ortalama değerleri verilmiştir. Düzeltilmiş ortalama puanları arasında gözlenen farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan Tek Faktörlü ANCOVA analizi sonuçları Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4.

Dinleme Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Corrected Model	9764,518	2	4882,259	57,764	,000	,738	
Intercept	6973,355	1	6973,355	82,504	,000	,668	
Dinleme* Öntest	43,874	1	43,874	6,519	,040	,053	
Grup	9276,784	1	9276,784	109,757	,000	,728	A>B
Hata	3465,368	41	84,521				
Toplam	282019,000	44					
Düzeltilmiş Toplam	13229,886	43					

A=Deney, B=Kontrol

Dinleme becerisine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin, dinleme becerisi ön test puanlarındaki değişkenliği açıklama oranları % 73'tür ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)} = 109,757$, $p=00$, $\eta^2=.72$). Gruplar arasında ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek için Çoklu Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulguya göre deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmede anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.1.3. Konuşma Becerilerine İlişkin Bulgular

Konuşma becerileri ile ilgili olarak deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını belirlemek için Kovaryans analizi yapılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular Tablo 4.5 ve Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.5.

Konuşma Becerisine İlişkin Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri

Grup	n	Ortalama	Düzeltilmiş ortalama
Deney	21	86,57	86,73
Kontrol	23	55,70	55,55

Tablo 4.5'de deney ve kontrol gruplarına ilişkin aritmetik ortalama ve düzeltilmiş ortalama değerleri verilmiştir. Düzeltilmiş ortalama puanları arasında gözlenen farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan Tek Faktörlü ANCOVA analizi sonuçları Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6.

Konuşma Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Corrected Model	10484,167	2	5242,083	49,243	,000	,706	
Intercept	2831,557	1	2831,557	26,599	,000	,393	
Konuşma* Öntest	19,384	1	19,384	4,182	,030	,344	
Grup	10136,518	1	10136,518	95,219	,000	,699	A>B
Hata	4364,629	41	106,454				
Toplam	233117,000	44					
Düzeltilmiş Toplam	14848,795	43					

A=Deney, B=Kontrol

Konuşma becerisine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin, ön test puanlarındaki değişkenliği açıklama oranları % 70'dir ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)}=95,219$, $p=00$, $\eta^2=.69$). Gruplar arasında ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek için Çoklu Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgu deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede anlamlı bir etki oluşturduğunu gösterir.

4.1.4. Yazma Becerilerine İlişkin Bulgular

Yazma becerisine ilişkin olarak deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını belirlemek için Kovaryans analizi yapılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular Tablo 4.7 ve Tablo 4.8'de verilmiştir.

Tablo 4.7.

Yazma Becerisine İlişkin Deney ve Kontrol Gruplarının Betimsel İstatistik Değerleri

Grup	n	Ortalama	Düzeltilmiş ortalama
Deney	21	85,19	85,60
Kontrol	23	55,96	55,57

Tablo 4.8’de deney ve kontrol gruplarına ilişkin aritmetik ortalama ve düzeltilmiş ortalama değerleri verilmiştir. Düzeltilmiş ortalama puanları arasında gözlenen farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan Tek Faktörlü ANCOVA analizi sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8.

Yazma Becerisine İlişkin Tek Faktörlü Kovaryans Analizi Sonucu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Corrected Model	9443,176	2	4721,588	43,773	,000	,681	
Intercept	7415,731	1	7415,731	68,750	,000	,626	
Yazma* Öntest	61,734	1	61,734	,572	,044	,140	
Grup	8902,703	1	8902,703	82,536	,000	,668	A>B
Hata	4422,460	41	107,865				
Toplam	228906,000	44					
Düzeltilmiş Toplam	14848,795	43					

A=Deney, B=Kontrol

Yazma becerisine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin, ön test puanlarındaki değişkenliği açıklama oranları % 68’dir ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)}=82,53$, $p=00$, $\eta^2=.69$). Gruplar arasında ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek için Çoklu Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu deney grubunda

uygulanan işlemin öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmede anlamlı bir etki oluşturduğunu gösterir.

4.2. Deney Grubundaki Öğrencilerin Z-Kitap Kullanımıyla İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Araştırmamızın bu bölümünde deney grubundaki öğrencilerin Zenginleştirilmiş Kitabın dil öğrenimine etkisiyle ilgili görüşlerini incelemeye çalıştık. Uygulama yapıp son test uygulandıktan sonra gruptaki 23 öğrenciden Z-Kitapla öğrenim hakkında görüşlerini alarak vermiş oldukları cevapları içerik analizi tekniğiyle inceledik.

1- Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasının etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenlerini yazınız.

Sorumuza tüm öğrenciler olumlu cevap verirken sadece iki kişi az etkili cevabını vermiştir. Zenginleştirilmiş Kitapla işlenen dersin daha etkili, kolay anlaşılır, hızlı, verimli ve teşvik edici olduğu cevapları alınmıştır. Az etkili olduğunu söyleyen öğrenciler bu uygulamanın öğreticiyle birlikte yapılmasının daha verimli olduğunu belirtmiştir.

2- Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasında en çok faydalandığınız uygulamalar nelerdir?

Bu sorusuya öğrencilerin geneli uygulamanın dinleme ve okuma becerilerini geliştirmelerine fayda sağladığını belirtmiştir. Öğrenciler dinlemede telaffuz ve tonlamaları daha kolay öğrendiklerini, zamandan tasarruf ettiklerini vurgulamıştır.

3- Türkçe öğrenirken Z-Kitap uygulamasıyla ilgili değişmesini veya değiştirilmesini istediğiniz bölüm/ bölümler var mı? Nelerdir?

Sorusuna öğrencilerin geneli bölümlerin yeterli olduğu dinleme ve okuma etkinliklerine daha çok ağırlık verilebileceğini belirtmiştir.

4- Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasının temel dil becerilerinde (dinleme, okuma, konuşma, yazma) etkileri nelerdir?

Sorusunda öğrenciler bu uygulamanın öncelikle dinleme ve okuma becerilerine çok fayda sağladığını belirterek konuşma becerisinde çok etkili olmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerden bazıları yazma becerisinde bilgisayar kullanımının Türkçe klavye kullanımlarını geliştirmelerine fayda sağladığını belirtmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamızın bu bölümünde yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyali olarak geliştirilen Z-Kitabın öğrenme üzerinde etkilerini incelemek amacıyla yapılan uygulama sonucu alınan bulgulardan hareketle sonuç oluşturulmuştur. Bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen öneriler anlatılmıştır.

5.1. Sonuç

Araştırmada yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyali olarak geliştirilen Z-Kitapla öğretimin dil öğrenim sürecine etkisi incelenmiştir. Bunun için Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde öğrenim görmekte olan yabancı öğrencilere Yabancılara Türkçe öğretiminde başarı testi ön test olarak uygulanmış ve bu test sonucunda bilgi düzeyleri bakımından birbirine denk iki sınıf seçilmiştir. B2 düzeyindeki 21 öğrenciden oluşan kontrol grubunda dersler normal seyrinde işlenmeye devam ederken yine B2 seviyesinde olan 23 kişilik deney grubunda dersler Zenginleştirilmiş Kitapla işlenmiştir. Uygulama 45 günlük bir kur düzeyinde tamamlanmıştır. Uygulama sonrasında tekrar Yabancılara Türkçe öğretiminde başarı testi son test olarak tüm öğrencilere uygulanmıştır. Test dinleme, okuma, konuşma, yazma bölümlerinden oluşmaktadır. Bu sayede dört temel dil becerisinin her birinin gelişimi ayrı ayrı analiz edilebilmiştir. Bu sonuçlara göre;

Dinleme becerisi: Testine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin, dinleme becerisi ön test puanlarındaki değişkenliği açıklama oranları % 73'tür ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)} = 109,757, p=00, \eta^2=.72$). Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgu deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmede anlamlı bir etki oluşturduğunu gösterir diyebiliriz. Öğrenciler

görüşme formunda Z-Kitapla işlenen derslerde dinleme etkinliklerinin dinleme becerilerini geliştirmelerinde etkili olduğunu belirtmiştir.

Okuma becerisi: Testine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin değişkenliği açıklama oranları % 86'dır ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)} = 246,664$, $p=00$, $\eta^2=.85$). Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Elde edilen bu bulguya göre deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede anlamlı bir etki oluşturduğu söylenebilir. Öğrenci görüşme formunda da öğrencilerin çoğunluğu okuma becerisini geliştirmelerinde Z-Kitabın etkisini vurgulamıştır.

Konuşma becerisi: Konuşma becerisine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin, ön test puanlarındaki değişkenliği açıklama oranları % 70'dir ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)} = 95,219$, $p=00$, $\eta^2=.69$). Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede anlamlı bir etki oluşturduğunu gösterir. Öğrenci görüşme formunda öğrencilerin bir kısmı konuşma becerilerini geliştirmek için Z-Kitabın dinleme ve okuma becerilerini geliştirme kadar etkili olmadığını, arkadaşlarıyla birebir konuşma ortamında bu becerilerini geliştirmeyi tercih ettiklerini vurgulamıştır.

Yazma becerisi: Yazma becerisine ilişkin son test puanlarının ve grup değişkenlerinin, ön test puanlarındaki değişkenliği açıklama oranları % 68'dir ve bunu tanımlayan ANCOVA modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol grupları arasında son test düzeltilmiş puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{(1,44)} = 82,53$, $p=00$, $\eta^2=.69$). Elde edilen bulgulara göre deney grubu son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu deney grubunda uygulanan işlemin öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmede anlamlı bir etki oluşturduğunu gösterir. Öğrenci görüşme

formunda öğrencilerin bir kısmı yazma becerilerini geliştirmede Z-Kitabın dinleme ve okuma becerilerini geliştirme kadar faydalı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlardan hareketle:

- Yabancılar Türkçe öğretiminde Z-Kitap kullanımının dil becerilerini geliştirmeye etkisinin önem sırasına göre sıralaması şöyledir:

%86'lık artışla okuma

%73'lük artışla dinleme

%70'lik artışla konuşma

%68'lik artışla yazmadadır.

Bu sonuçlar öğrenci görüşlerini doğrulamaktadır. Çoklu ortam materyali olan Z-Kitapta metinlerin bilgisayardan okunması hem duyma hem de görme duyularını harekete geçirmesi açısından öğrencilerin anlamasını kolaylaştırır, kelimelerin telaffuzlarını doğru öğrenmelerini sağlar ve tekrar imkânı sağladığı için öğrenimde kalıcılığı sağlar.

- Çoklu ortam materyalleriyle desteklenen öğretimde derse motivasyon artar ve öğrenme zevkli hâle gelir.
- Z- Kitapla öğretimde, bireysel farklılıkların ve öğrenme düzeylerinin farklı olduğu sınıf ortamlarında öğrenci kendisinden hızlı veya yavaş öğrenen öğrencilerin etkisinde olmadan kendi bireysel çalışma ve öğrenmesini gerçekleştirebilir.
- Z- Kitap uygulamasında kontrol öğrencide olacağından öğrenci dilediği kadar tekrar yapma olanağına sahip olur ki bu da öğrenimi kolaylaştırır ve kalıcılaştırır.
- Z-Kitap kullanan öğretmen materyallere çoklu olarak ulaşmış olduğundan kendi özel materyalini tasarlamak, tasarladığını değiştirmek, geliştirmek zorunda kalmaz ve zamandan tasarruf eder.
- Geleneksel sınıf ve ders ortamından farklı olarak öğretmene eğitim stratejisini geliştirebilmesi için olanak sağlar.
- Öğrenciler bilgiye İnternet ve Z-Kitap sayesinde hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabildiği için öğretmenin sınıf içindeki konumu bilgi aktarma durumundan sınıfı yönetme durumuna geçebilir.

- Z-Kitap kullanan öğrenci kendi bireysel çalışmasını yönlendirebildiği için zamandan tasarruf eder.
- Uygulamaları ders öncesi takip etme imkânı sağladığı için derse hazırlığı sağlar.
- Dil öğrenimi karmaşık olduğundan Z-Kitabın tek başına kullanılması yeterli olmayabilir. Bir öğretici eşliğinde uygulanan Z-Kitabın verimi daha yüksektir.
- Ders öncesi teknik açıdan karşılaşılabilecek sorunlar göz önünde bulundurulmalıdır. Z-Kitabın kullanıldığı kurumlarda teknik aksaklıklarla ilgilenebilecek çalışanlara ihtiyaç vardır.
- Z-Kitabın kullanılması için öğretici ve öğrencilerin derse erken giderek hazırlıklarını yapmaları gerekmektedir.
- Derslerde meydana gelebilecek teknik aksaklıkları önlemek için öğreticinin ikinci bir ders anlatım planının hazırda bulundurması gerekmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmamızın bulguları ve sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunabiliriz:

- 1- Yabancı dil ve yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyalleriyle desteklenen öğretimin başarıyı artırmada çok önemli olduğu araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu alanda çalışan veya çalışmayı planlayan kişilerin öğretimlerinde teknolojinin ve materyal kullanımının etkisini göz ardı etmemesi gerekir.
- 2- Z-Kitap uygulamasının etkisini incelediğimiz çalışmamızda öğrenimde anlamlı fark saptanmıştır. Bunun gibi uygulamaların geliştirilmesi alana önemli derecede fayda sağlayacaktır.
- 3- Bu ve benzeri uygulamaların uzaktan eğitimde de kullanılmasıyla geniş kitlelere ulaşmak mümkün olacaktır.
- 4- Üniversitelerde Yabancılara Türkçe Öğretimi ayrı bir alan olarak açılmalı ve öğrencilere konuyla ilgili çoklu materyal tasarımı dersi verilmelidir.
- 5- Yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan kişilere çoklu ortam araçlarını etkili bir şekilde kullanma eğitimi ortamı sağlanmalıdır. Öğreticiler bu

materyalleri kullanmaya teşvik edilmelidir. Alandaki öğreticilerin yurt dışında dil eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaları takip etmeleri sağlanmalıdır.

- 6- Z-Kitap ve benzeri uygulamalarının eksiksiz uygulanabilmesi için her öğrenciye tablet verilmeli veya sınıflarda akıllı tahta imkânı sağlanmalıdır.
- 7- Z-Kitap ve benzeri materyallerin teknik aksaklıklardan etkilenmemesi için bu materyallerin uygulandığı kurumlarda teknik aksaklıklarla ilgilenecek çalışanlar bulundurulmalıdır.
- 8- Alandaki materyal ihtiyacını gidermek adına farklı bölümlerin iş birliğine dayalı projelere çokça yer verilmelidir.
- 9- Yabancılar Türkçe öğreten kurumların eğitim ve öğretimle ilgili teknik ve teknolojik gelişmeleri takip ederek kendi eğitim sistemlerini uygulamaları ve kullanıma açmaları önem arz etmektedir.
- 10- Yabancılar Türkçe Öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların sonuçları tasnif edilip uygulanabilir olanları alanda eğitim veren kurumlara bildirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ağca, R.K. (2012). *Yabancı Dil Öğretiminde Basılı Materyallere Sağlanan Mobil Çoklu Ortam Desteğinin Kelime Öğrenimine ve Motivasyona Etkisi*, Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaba, B. (2009). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutumlara Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akın, E. (2016). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çoklu Ortama Dayalı Öğretimin Kullanımı ve Bu Yönde Yapılan Bazı Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme Denemesi*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 24, Mart2016, s. 151-162 “Prof. Dr. İbrahim KAVAZ Özel Sayısı”
- Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s.55)
- Alabay, S. (2014). *Enseignement / Apprentissage Du Fle Avec Lejeux Vidéo*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Aldağ, H. ve Sezgin, M. E. (2003). *Çok Ortamlı Öğrenmede İkili Kodlama Kuramı ve Bilişsel Model*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü Dergisi, 11(11), 121-135.
- Alessi, S. M. & Trollip, S. R. (2001). *Multimedia for learning: methods and development*. Allyn & Bacon.
- Alp, P. (2015). *Tpack Experience In Call Through An Lbd Approach: A Case Study Reflecting Elt Teachers’ Call Perceptions And Practices In An Online Ict Course*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Altınışik, S. (2001). *Sosyal Bilgiler Dersinde Çoklu Ortamın Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Derse Karşı Tutumları Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Arslan, A. (2008). *Bilgisayar Destekli Türkçe Öğretiminin Öğrencilerin Türkçe Dersi Tutumlarına Etkisi*. e-Journal of New World Sciences Academy, 4 (2), 665-677.

- Arslan, M. Ergin, A. (2010), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı* Dil Dergisi • Sayı: 147 • Ocak-Şubat-Mart değişir
- Arslan, O. (2006). *Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Artuç, S. (2013). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bilişimden Yararlanma: Paragraf Çalışmaları*. International Journal of Language Education and Teaching. (1), 80-91.
- Aslan, E. (2011). *Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Bilgisayar Programlarının Tasarım ve Uygulama Süreçlerinin Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, E. (2015), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Facebook Üzerinden Sözcük Öğretimi*, 1. Uluslararası Türkçe Öğretimi Kongresi, Gent, Belçika.
- Aslan, E., Coşkun, O. (2016), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Oyun Yazılımları İle Sözcük Öğretimi*, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 11/3 Winter.
- Aslan, F. (2006), *Çoklu Ortam Tasarımında Paralellik Düzeyinin Öğrenme Süresi, Başarı ve Transfer Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aşkar, P. (1992). *İlköğretimde Bilgisayar: Kuram ve Uygulamalar*, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Atasoy, B. (2004). *Bilgisayar Destekli Öğretim Ortamlarında Farklı Bilişsel Stillere Sahip Öğrencilerin Öğrenme Stratejilerini Kullanma Durumlarının Akademik Başarılarına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aytan, N. Tunçel, H. (2015), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı* International Journal of Languages' Education and Teaching ISSN: 2198 – 4999, GERMANY August 2015, 3/2, p. 235-246.

- Aydın, C. (2016), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Z-Kitap Yapımı Ve Uygulaması*, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem Ve Uygulamalar, Yunus Emre Enstitüsü Yayınları.
- Baki, Y., Karakuş, N. (2012), *Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Barın, E. (2004). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler*. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Ankara.
- Becel, A. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretmek amacıyla geliştirilen mobil uygulamalara yönelik bir inceleme*. Teaching International Journal of Languages' Education UDES 2015 p. 256-273
- Becel, A. (2014). *Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Geliştirilen Müzikal Beyin Eğitmeni: Earworm (s)*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching. 3(3), 99-107.
- Benhür, M.H. (2002). *Türkçenin Yabancılar Öğretiminde Tartışılmayan Ana Kavramlar*, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, ANKARA.
- Bölükbaş, F.; Özenç, F. ve Yılmaz, M.Y. (2011). *Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (Temel - Orta-İleri), Yabancılar için Türkçe Alıştırma Kitabı (Temel Türkçe - Orta Türkçe)*. İstanbul Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- Brooks, D. W (1997). *Web-Teaching: A Guide To Designing Interactive Teaching For The World Wide Web*. New York: Plenum.
- Büyükaslan, A. (2007). *Yabancı Dil Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilişim Uygulamaları, Çözüm Önerileri*. Department D'etudes Turques Turcologue u-strasbourg, Strasbourg.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel desenler, ön test-son test kontrol grubu desen ve veri analizi*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., & Özkahveci, Ö. ve Demirel, F.(2004). *Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 4(2), 210-239.

- Campbell, D.T., ve Stanley, J.C. (1996). *Experimental And Quasi-Experimental Desings For Research*. Chicago: Rand McNally College Publishingcompany.
- Chomsky, N. (2000). *The Architecture of Language*. Oxford: Oxford University Press.
- Chomsky, N. (2009), *Bilgi Sorunları ve Dil-Managua Dersleri*, (Çeviren: Veysi Kılıç), BGST Yayınları, p. 53.).
- Chomsky, N. (2014). *Dil ve Zihin*. (Çev. Ahmet Kocaman) Ankara: Bilgesu Yay.
- Cortazzi, M., & Jin, L. X. (1999). *Cultural Mirrors: Materials And Methods İn The Efl Classroom*. In E. Hinkel (Ed.), *Culture in second language teaching and learning* (pp. 196-219). Cambridge: Cambridge Üniversitesi.
- Creswell, J. W. (2016). *Research Design: Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çakmak, F. (2014). *Mobil Ortamda Çoklu Ortam Açıklayıcı Notların ve Strateji Kullanımının İkinci Dilde Dinlediğini Anlama ve Rastlantısal Kelime Öğrenmede Rolünün Araştırılması*, Yayımlanmamış doktora tezi. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü , Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çetin, O. (2010), *Fen ve Teknoloji Dersinde “Çoklu Ortam Tasarım Modeline Göre Hazırlanmış Web Tabanlı Öğretim İçeriğinin Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi İle İçeriğe Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çevik, A. (2001), *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çubuk, Ş. (2004). *Matematik Öğretiminde Permütasyon ve Olasılık Konusunun Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalleri İle Öğretilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dağtaş, A., Karakaş Yıldırım, Ö., Başoğlu, N, Kaplan, T., Taş, H., (2015), *Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin*

- Bilgisayar Okuryazarlığı Düzeyleri: Zonguldak, Gaziantep, Bolu Örnekleme*, Route Educational and Social Science Journal Volume 2(1), January 2015. S 32-49.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Ekin Eğitim-Yayıncılık ve Dağıtım, İstanbul.
- Demirel, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler, Yöntemler, Teknikler*, USEM Yayınları: Ankara.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri (Öğretme Sanatı)*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2008). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dilek, İ. (2013). *İpekyolu Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti*. Ankara: Türk Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.
- Dimdik, P. (2014). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Görsel Malzeme Kullanımı: Akbaba Dergisi Karikatür Örneği*, Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi 55 (327), 62-64
- Doğanay, G., Kırbaş H. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi/ Öğreniminde Dizi ve Filmler*. International Journal of Languages' Education and Teaching ISSN: 2198 – 4999, Mannheim – GERMANY UDES 2015 p. 1052-1061
- Duman, G.B. (2013). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı*. Ana Dili Eğitimi Dergisi,1(2),1-8.
- Dumanlı Kadızade, E. (2015). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Akıllı Telefon Uygulamaları Üzerine İnceleme*. The Journal of Academic Social Science 3(10), 742-752.
- Durmuş M.(2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi*. Grafiker Yayınları
- Durukan, E. (2011). *İlköğretim 6. Sınıfta Bilgisayar Destekli Dil Bilgisi Öğretiminin Başarı ve Tutuma Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Dwyer, C. (çev:Çeliköz, N.)(1998). “*Multimedia in Education*”, *The New Multimedia*, 30,4, s.193-197.

- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, Ç. (2012). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi. 1(2), 51-69.
- Erensayın, E. (2014). *Yabancılar İçin Türkçe Temel Dilbilgisi*, Başka Yerler yayınları.
- Erensayın, E. (2015). *Yabancılar İçin İleri Düzey Türkçe Dil Bilgisi - Advanced Turkish Grammar For Foreigners*, Başka Yerler yayınevi.
- Ergin, M. (1998). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım, Yayım, Dağıtım.
- Feldman, T. (1994). *Multimedia*. London: Chapman & Hall.
- Gazi Üniversitesi TÖMER (2006). *Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi*, Ankara.
- Gedik, D. (2009); *Yabancılara Türkçe Öğretimi (Ankara Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER Örneği, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Bolu.
- Glover P., Genç İlter B., F. Özlem Saka F.Ö., İ. Hakkı Mirici, İ.H., (2007). *Yabancılar İçin Türkçe*, Gazi Kitabevi.
- Göktentürk, T. (2016) , *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ders Materyalleri, Çok Dilli Bir Sözlük Örneği*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Görpeli, T. (2003). *Biyoloji Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim İle Geleneksel Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülbenk, T. (2008), *Çoklu Ortam Gösteriminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarısına Etkisi (Oran-Orantı Örneği)*. Yayımlanmamış doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Günday, R. (2015). *Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler ve Multimedya Araç ve Materyalleri*, Favori Yayınları.
- Güzel A. , Barın E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Akçağ Yayınları.
- Hannafin, Michael J.; Peck, Kyle L. (1988). *The Design. Development and Evaluation of Instructional Software*, McMillan,.

- Hikmet (2000). *Turkish For Foreigners Vol. 2: Yabancılar İçin Türkçe*, Cilt. 2 (3. Basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları
- Horton, H. R. (2000). *Designing Web-Based Training*. New York: John Wiley & Sons.
- İlgar, M. (2013) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde e-öğrenim Yoluyla Kelime Öğrenimi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, Aralık.
- Isakovıç, N. ve Arslan, M. (2010). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinlediğini ve Okuduğunu Anlama Becerisinin Gelişimine Etki Eden Unsurların Belirlenmesi*. 25.08.2015 tarihinde https://bed.basari.edu.tr/uploads/makale/mustafa_hocapdf_basariuni_128944.pdf adresinden alınmıştır.
- İlhan, G.(2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımı*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- İlic, U. (2013) *Yabancı Dil Öğretiminde Üç Boyutlu Sanal Dünyalar Uygulaması*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bornova, İzmir.
- İşcan A., Aktürk Y. (2014), *Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği*, International Journal of Language Academy ISSN: 2342-0251 Volume 2/4 Winter 2014 p. 234/246.
- İşcan, A.(2017). *Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). *Mixed methods research: A research paradigm whose time has come*. Educational Researcher, 33(7): 14-26.
- Jonassen, D. H. and Reeves, T. C. (1996). *Learning with technology: Using computers as cognitive tools*, D. H. Jonassen (Ed.), *Handbook of research for educational communications and technology* (693-719). New York: Macmillan.
- Jonassen, D. H., Howland, J., Moore, J. and Marra, R. M. (2003). *Learning to solve problems with technology: A constructivist perspective*. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.

- Kana, A., Çakır, F. (2015), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi*, International Journal of Language Academy Volume 3/3 Autumn 2015 p. 50/65.
- Kanğ, S. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Kelime Öğretiminde Eğitim Teknolojilerini Kullanma*. 02.09.2015 tarihinde <http://dedekorkutdergisi.com/wpcontent/uploads/2015/08/KANĞ-Suat.pdf> adresinden alınmıştır.
- Kapucu, N. K. (2008). *Bilgisayar Destekli Kavram Haritası Kullanımının, Öğrencilerin Bilişsel Senaryo Oluşturma Becerileri, Erişi, Öğrenmelerinin Kalıcılığı ve Derse Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Kara, Ş. (2004). *Ana Dil Edinimi ve Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XVII (2), 2004, 295-314.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karatekin, N., Durmuş, A., ve Işılak, H. (2005). *Oyun ve Etkinliklerle Türkçe*. Ankara: Bilgitek Yayınları.
- Kartal, E. (2004). *La Place Et Les Fonctions Des Produits Multimedias Dans La Didactique Du Français Langue Etrangere / Fransızcanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Çoklu-Ortam Araçlarının Yeri ve İşlevleri*, Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kınay, E., D. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi İçin Materyal Geliştirme*. E-Dil Dergisi, Sayı 5, 243-260.
- Kibar, Z. (2006). *İlköğretim Düzeyi Fen Bilgisi Öğretiminde Yüksek Etkileşimli Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımlarının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Komisyon, *Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) Öğretim Seti*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.
- Komisyon, *Haydi Türkçe Öğrenelim Seti*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.
- Komisyon, *Resimlerle Kelime Öğreniyorum*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.
- Komisyon, *Türkçe Öğreniyorum Seti*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.

- Komisyon, *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.
- Komisyon, *Yedi İklim Türkçe Z-Kitap*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.
- Komisyon, *Yedi İklim Video Etkinlik Kitabı*, Yunus Emre Enstitüsü yayınları.
- Krashen, S. (1981, 2002). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. California, Pergamon Press.
- Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press. Kul, İ. (1995). *2000'li Yılların İletişim Teknolojisi ve Multimedia*. İstanbul: Türkmen Kitabevi, s. 5-7-13-14-16-30-69.
- Kurul (2004). *Easy Turkish Course (İngilizler İçin Kolay Türkçe)*. İstanbul: Fono Yayınları.
- Kuzu, A. (2014) *Çoklu ortam uygulamalarının kuramsal temelleri*, Dursun Ö. Ö. ve Odabaşı H. F. (Ed.) *Çoklu ortam tasarımı içinde* (s. 3). Ankara: Pegem Yayınları.
- Maddux, C., Johnson, D. and Willis, J. (2001). *Educational computer: learning with tomorrow's technologies*. Baston: Allyn and Bacan.
- Mayer, R. E. (2001). *Multimedia Learning*. New York: Cambridge University Press.
- McDonough, J. v. (2003). *Materials and Methods in ELT: A Teacher's Guide*. (2. Baskı b.). Oxford: Blackwell Publishers. 373.
- McGrath, I. (2002). *Materials evaluation and design for language teaching*. Edinburgh University Press.
- Melanlıoğlu, D., Karakuş Tayşi, E. ve Özdemir, B. (2012). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karikatür Kullanımı*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(19), 241-256.
- Memiş, M.R.; Erdem, M.D. (2013); *Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler*, Turkish Studies, Volume: 8/9, Summer, p. 297-318, Ankara.
- Mete, H.C. (2004). *Bilişim Teknolojisinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanımı*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Mohamed, M.İ. (2015). *The Perceptions Of Students And Teachers About The Benefits Of And Barriers To Technology Aided Efl*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Namlu, A. G. (1996). *Fen Öğretiminde Bilgisayar Destekli İş Birliğine Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Odabaşı H. F. (Ed.) *Çoklu Ortam Tasarımı İçinde (s. 3)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Orhan, H. G. (2007). *Bilgisayar Destekli Öğretimin İlk Okuma Yazma Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özbaş, F. (2009). *Bilgisayar Destekli Öğretim Ortamında İngilizce Kelime Öğrenimi Üzerinde Farklı Geri Bildirim Türlerinin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Özdemir, C. (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ders Malzemelerinin Önemi ve İşlevsel Ders Malzemelerinin Nitelikleri*. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/1 Winter 2013, p. 2049-2056.
- Özel, S. F. (2008). *Bilgisayar Destekli Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Tutum ve Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Özsoy, A. S. & Göksel, A. (issue editors). (2003). *Focus in Turkish*. Special Issue of *Lingua*: 113.
- Özsoy, A. S. (2001). *Türkçe/Turkish* (3rd Edition). B.Ü. Dil Merkezi Yabancı Dil Olarak Türkçe Dizisi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özsoy, A. S., Taylan, E. E., Koç, A., Akar, D. & Nakipoğlu-Demiralp, M. (Eds) (2003). *Studies in Turkish Linguistics; Proceedings of the Xth International Conference on Turkish Linguistics*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

- Özsoy, S. & Bobrov, S. (1995). *İş Dünyası için Türkçe-İngilizce-Rusça Elkitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Öztopçu, K. (2006). *Elementary Turkish Complete Course For Beginners*. Ankara:Kebikeç Yayınları.
- Peçenek, D. (2005). *Yabancı Dil Öğretiminde Araç Geliştirme*. Dil Dergisi, 85-95.
- Pilancı, H. (2009). *Uzaktan Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçeyi İletişim Aracı Olarak Kullanabilme Yeterlikleri*. Journal of Language and Linguistic Studies Vol.5, No. 2, 49-62
- Polat H. (2017). *Anadili Arapça Olanlara Türkçe Öğretimi*. Pegem Akademi,
- Sarı, H. (2006). *Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretimi İle İlgili Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Sarıkaya, B. (2006), *Çoklu Ortam Kullanılarak Okul Öncesi ve İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin İçin “Renk Bilgisi” Konulu Eğitim Cd’sinin Hazırlanması*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Sarıman, G. (2016), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bilgisayar Destekli Eğitimin Kelime Vurgulama Becerisine Etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Schwartz, J. E. and Beichner, R. J. (1999), *Essentials of educational technology*. Bostan: Allyn and Bacon.
- Sebüktekin, H. (2002). *Turkish For Foreigners Vol. 1: Yabancılar İçin Türkçe, Cilt. 1 (3. Basım)*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Seels, B. & Richey, R. C. (1994). *Instructional technology: the definition and domains of the field*, Association for Educational Communications and Technology. Washington DC.
- Shaw, C., & Mc Donough, J. (1993). *Materials and Methods in ELT*. London: Blackwell.
- MacIntyre, PD, Baker, SC, Clément, R. and Donovan, LA (2003) ‘Talking in order to learn: willingness to communicate and intensive language programs’, *Canadian Modern Language Review*, 59, 589-607.

- Sunengin Çakır, Ş. *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgi Teknolojisinin Yeri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara
- Sülükçü, Y. (2011), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde (temel seviye a1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Şengör, V. (2010), Şengör, (2010). *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Kullanımı*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Şimşek, M.R. (2016) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Film-Temelli Öğretim Etkinlikleri Geliştirme: Bütünleştirilmiş Beceri Yaklaşımı*, International Journal of Social Science Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3301> Number: 47, p. 319-330, Summer I.
- Tabak, G. (2013); *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Benzetim (Simülasyon) Tekniğinin Kullanımı*, Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Tannenbaum, R. S. (1998). *Theoretical Foundations of Multimedia*. New York: Computer Science Press, s. 400.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches*. *Applied Social Research Methods Series* (Vol.46). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Teddlie, C. (2005). *Methodological issues related to causal studies of leadership: A mixed methods perspective from the USA*. Educational Management
- Tomakin, E. ve Yeşilyurt, M. (2013). *Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretim Çalışmalarının Meta Analizi: Türkiye Örneği*. YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty), Cilt:X, Sayı:I, 248-263.
- Tomalin, B., Stempleski, S. (1993), *Cultural Awareness*. (Editör: Alan Maley).
- Tomlinson, B. (2003). *Are Materials Developing?* (Editör: B. Tomlinson). *Developing Materials for Language Teaching* (s. 1-15). London: Continuum Publishing.
- Tomlinson, B. ve Masuhara, H. (2004). *Developing Language Course Materials*. Singapore: RELC.

- Topaloğlu, Ahmet (1989), *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Toprak, T. (1993). *İlkokul Ders Kitaplarının Öğretim Programlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi (Adana İlinde Bir Araştırma)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tosun, C. (2006); *Yabancı Dil Öğretim ve Öğreniminde Eski ve Yeni Yöntemlere Yeni Bir Bakış*, Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Journal of Arts and Sciences, Sayı: 5.
- TÖMER, (2004). *Yeni Hitit-Yabancılar İçin Türkçe seti*. Ankara Üniversitesi yayınları
- Tüfekçioğlu, B. (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Etkinlikleri İle Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Araştırma: Çukurova Tömer Örneği*, E-Dil Dergisi, Sayı 2, 35-51.
- Uçak, S. (2016). *Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma*, Aydın Tömer Dil Dergisi Yıl :1 Sayı :1.
- Uşun, S. (2013). *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ünlü, H. (2011). *Türkiye’de ve Dünyada Türkçenin Yabancılar Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi,1(1),108-116.
- Ünlüler Arabacı, P. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi*, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi. 4(2), 83-97.
- Veyis, F. (2016). *Millî Edebiyat Dönemi Türk Edebiyatı’nın Etkileşimli Çoklu Ortam Materyalleriyle Öğretiminin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutuma ve Akademik Başarıya Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Wilson, R.(2004). *Stephen Krashen’ in ‘İkinci Dil Ediniminde İlke ve Uygulamalar’ına bir Özet*, http://www.dilokulu.com/dildendile_ic.asp?yazi_id=31.
- Yağmur Şahin E., Kana F., Kahn M.M. (2015) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bilgisayar Destekli Görsel Materyallerinin Kullanılmasının Başarıya Etkisi*.

International Journal of Languages' Education and Teaching ISSN: 2198 – 4999,
GERMANY December 2015, Volume 3, Issue 3, p. 195-202.

- Yekta, M. (2004). *Çoklu Ortam Araçları Kullanılmış Web Tabanlı Uzaktan Mesleki Teknik Eğitimin Geleneksel Mesleki Teknik Eğitime Göre Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, S. (2009). *İlkokuma Yazma Öğretiminde Çoklu Ortam Uygulamalarının Etkililiği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yılmaz F. (2015). *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Setindeki Görsellerde Kültür Aktarımı*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 8(37), 841-849.
- Yılmaz H., Sözer Z. (2012) *Yabancı Dilim Türkçe*, Dilmer Yayınları.
- Yılmaz, F.ve Diril, A. (2015). *Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği*. The Journal of Academic Social Science. 3(10), 223-240.
- Yılmaz, F.ve Talas, Y. (20015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi*. International Journal of Languages' Education and Teaching. 3(1), 114-127.
- Yoldaş, C. (2002). 8. *Sınıf Fen Bilgisi Dersi Canlılarda Çoğalma ve Kalıtım Ünitesinin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi İle Geleneksel Yöntemin Öğrenci Başarısına Etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Yunus Emre Vakfı Kanunu 3. Madde, (f) ve (b) bendi, 2007.
- Yükseköğretim Kurumu, Yabancı Dil Öğretimi ve Denetim, 5.Madde, Resmî Gazete, 2016.
- Yünkül, E. (2014). *Çoklu Ortam Tasarım İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Yazılımının Başarı ve Tutuma Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Zobar, Y. (2010). *Bilgisayar Destekli Öğretimin İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Başarısı ve Tutumuna Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

İnternet Kaynakları

<http://www.yee.org.tr/tr/turkceogretimsetleri>

<http://www.yee.org.tr/tr/yardimcimateriyaller>

<https://turkce.yee.org.tr/tr/Sayfa/Hakkimizda/551>

EKLER

EK 1. Z-Kitap Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu

1- Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasının etkili olduğunu düşünüyor musunuz?
Nedenlerini yazınız.

2- Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasında en çok faydalandığınız uygulamalar nelerdir?

3- Türkçe öğrenirken Z-Kitap uygulamasıyla ilgili değişmesini veya değiştirilmesini istediğiniz bölüm/ bölümler var mı? Nelerdir?

4- Türkçe öğrenirken Z- Kitap uygulamasının temel dil becerilerinde (dinleme, okuma, konuşma, yazma) etkileri nelerdir?

EK 2. Uygulama İzin Belgesi

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi
Araştırma Uygulama İzin Talep Formu

Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğüne

Tarih : 14/06/2017

Öğrenci Bilgileri

Adı:	Nihal Elif	Anabilim Dalı:	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi
Soyadı:	Gürbüz	Bilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi
Öğrenci No:	15030607006	Programı:	☐ Doktora ☒ Yüksek Lisans
T.C. Kimlik No:	29092622372	Tez Danışmanı:	Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU

Tez Adı-Konusu:	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çoklu Ortam Materyali Olarak Geliştirilen Zenginleştirilmiş Kitabın Öğrenme Üzerinde Etkileri
Araştırma/Uygulama Kurumu (Nerede?):	Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi/ ERZURUM

Yapılacağı Kurumlar veya Kişiler	Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde öğrenim görmekte olan yaz okulu öğrencileri
Araştırma Uygulamaya Tarih Aralığı Başlama Tarihi ve Bitiş Tarihi	19/06/2017 - 29/08/2017
Araştırmanın Kısaca Amacı ve İçeriği	Bu araştırmanın amacı yabancı öğrencilerin Z-Kitapla işlediği derslerin dil edimine etkisini incelemektir.

Eğitim Bilimler Enstitüsüne bağlı Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi bilim dalı tez aşaması yüksek lisans öğrencisiyim. Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU danışmanlığında “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çoklu Ortam Materyali Olarak Geliştirilen Zenginleştirilmiş Kitabın Öğrenme Üzerinde Etkileri” Konulu tez çalışmasını yapmaktayım. Gerekli araştırmaları yapmak için Erzurum Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde uygulama yapmak için izin almak istiyorum. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Öğrencinin adı soyadı Nihal Elif GÜRBÜZ 	ONAY Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Doç. Dr. Bahadır GÜCÜYETER 	Tez Danışmanın adı soyadı Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU
---	---	---

EK 3. Yabancılar Türkçe Öğretimi Başarı Testi

TÜRKÇE BAŞARI TESTİ

OKUMA

Adı Soyadı : _____

Uyruğu : _____

Grubu : _____

İMZA

DİKKAT! SINAV BAŞLAMADAN ÖNCE AŞAĞIDAKİ UYARILARI MUTLAKA OKUYUNUZ!

1. Yukarıdaki ad, soyadı, uyruk ve imza alanlarını doldurunuz.
2. Türkçe Başarı Testi; Okuma, Dinleme, Yazma ve Konuşma (Bağımsız Konuşma, Karşılıklı Konuşma) bölümlerinden oluşmaktadır.
3. Okuma ve Dinleme bölümlerindeki her sorunun sadece bir doğru cevabı vardır. Cevabı değiştirmek istediğinizde silme işlemini çok iyi yapınız.
4. Değerlendirme, doğru cevaplarınız üzerinden yapılacaktır. Yanlış cevaplarınız, doğru cevaplarınızı etkilemez.

~~~~~

Sınav Bölümleri	Soru Sayısı	Puan	Süre (dk.)
1. Okuma	20	100	35
2. Dinleme	20	100	30
15 dakika ara			
3. Yazma	1 soru	100	20
Ara			
4. Konuşma	Karşılıklı Konuşma	100	4

OKUMA 1

1-10. sorularda metinde boş bırakılan yerlere uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

İNTERNET GÜVENLİĞİ

İnternet güvenliği, günümüzün önemli konularından biri hâline geldi. Yakın _____ 1) kadar bilgisayarla yaptığımız işlemleri kullanıcı adı ve şifrelerimizle gerçekleştiriyorduk. Şimdi durum biraz _____ 2). Özellikle bankacılık işlemlerinde 2 aşamalı bir güvenlik sistemi _____ 3) girdi. Bu sistemde sadece şifreyi girmemiz yeterli _____ 4). Sistem sizden sahip olduğunuz bir cihaza, örneğin cep telefonunuza _____ 5) şifreyi de girmenizi istiyor. Şifrenizi ele _____ 6) birinin aynı zamanda cep telefonunuzu da çalması düşük bir ihtimal. Böylelikle hesaplarınız daha güçlü bir şekilde _____ 7). Diğer yandan baktığımızda bu sürecin _____ 8) getirdiği zahmet de az değil. Cep telefonunuzu çıkarıp kilidini _____ 9), mesajdaki şifreyi okuyacaksınız, ekrana gireceksiniz... Çekilir _____ 10) değil. Ama bunların hepsi sizin güvenliğiniz için.

1.	A) zamana	B) süreye	C) ana	D) güne
2.	A) iyi	B) garip	C) farklı	D) gizli
3.	A) konuya	B) işe	C) yola	D) devreye
4.	A) vermiyor	B) olmuyor	C) bilmiyor	D) yazmıyor
5.	A) gönderilen	B) aranan	C) çizilen	D) sayılan
6.	A) veren	B) geçiren	C) düşüren	D) sunan
7.	A) korunuyor	B) görünülüyor	C) alınıyor	D) bulunuyor
8.	A) bitişiğinde	B) arkasında	C) beraberinde	D) sonunda
9.	A) takacaksınız	B) kıracaksınız	C) saracaksınız	D) açacaksınız
10.	A) için	B) kadar	C) gibi	D) göre

OKUMA 2

Aşağıda 10 farklı cümle verilmiştir. Bu cümlelerden çıkarılabilecek yargıyı işaretleyiniz.

11) İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 25 milyar 730 milyon lira olarak belirlenen 2014 yılı bütçesiyle 18 bakanlığın bütçesini geride bıraktı.

- A) İstanbul, birçok bakanlıktan daha fazla bütçesi olan bir şehirdir.
- B) Birçok bakanlık İstanbul Büyükşehir Belediyesinden daha değerlidir.
- C) Türkiye'de belediyelere ayrılan bütçe bakanlıklara ayrılandan daha yüksektir.

12) Yeni hazırlanan kanuna göre, % 100 meyve suyu olarak satılan içeceklere hiçbir şekilde şeker ilave edilemeyecek.

- A) Şekersiz meyve suyu üretimini artırmaya yönelik çalışma yapılmıştır.
- B) Meyve sularında bulunması gereken şeker miktarı azaltılmıştır.
- C) Yapılan düzenlemelerle saf meyve sularına şeker katılması yasaklanmıştır.

13) Yunanistan'da hükümet, hava kirliliğini önlemek amacıyla kirli havalarda bedava elektrik uygulamasının hayata geçirileceğini açıkladı.

- A) Elektrik tüketimi Yunanistan'da hayatı olumsuz etkiliyor.
- B) Yunanistan'da hava kirliliğiyle mücadele için elektrik kullanımı teşvik ediliyor.
- C) Hava kirliliği Yunanistan'da son zamanların en önemli sorunu.

14) Merhaba Hasan, toplantı salı saat on dokuzda ertelendi. Arkadaşlara da haber vermeyi unutma. Geç kalmayın.

- A) Toplantı zamanı konusunda bir netlik yok.
- B) Toplantı planlarını Hasan hazırladı.
- C) Toplantı planında değişiklik yapıldı.

15) İlki, Tarih Vakfı tarafından 18 yıl önce "Dünya Kenti İstanbul" adıyla açılan resim sergisi, aynı adla 15 Ocak-22 Şubat tarihleri arasında tekrar görülebilecek.

- A) Sergi on yıldan uzun bir süre sonra yeniden ziyarete açıldı.
- B) Sergide İstanbul'un tarihi dönemlerine ait resimler görülecek.
- C) "Dünya Kenti İstanbul" büyük ilgi bekleniyor.

16. Asya ve Avrupa kıtaları arasındaki göç yolu üzerinde bulunan Balıkesir'deki Manyas Kuş Cenneti, göç eden kuşlara ev sahipliği yapmasının yanında farklı kuş türlerini görmek isteyen doğaseverlerin akın ettiği bir milli park.

- A) Manyas Kuş Cenneti, kuşların kıtalar arası göçlerinde konakladıkları yerdir.
- B) Farklı kuş türlerinin anavatanı olan Manyas Kuş Cenneti, bir milli parktır.
- C) Manyas Kuş Cenneti'nin, Asya ve Avrupalı pek çok doğasever ziyaretçisi vardır.

17. İnsan genleri üzerinde yaptığı çalışmayla Nobel Kimya Ödülü'ne layık görülen ilk Türk bilim insanı Aziz Sancar ile Amerikalı ve İsveçli bilim insanlarından oluşan ekibinin buluşu, tıp dünyasında pek çok zor hastalığın tedavisi için umut kaynağı.

- A) Aziz Sancar ve ekibinin buluşu tıp dünyasında tedavi amaçlı kullanılabilecek.
- B) Aziz Sancar, kimya alanında Nobel Ödülü'nü alan Türk bilim insanlarından biridir.
- C) Amerikalı ve İsveçli bilim insanları tarafından Aziz Sancar'a Nobel Kimya Ödülü verildi.

18. Antalya'da yapımı sonlanan 13 bin m2'lik güneş enerjisi paneline sahip dünyanın en büyük stadyumu olan "Arena", kendi enerjisini üretmekte kalmayacak, çevresindeki 550 konutun da elektrik ihtiyacını karşılayacak.

- A) Antalya'da 550 konut üzerine yerleştirilen güneş panelleri elektrik enerjisi üretecek.
- B) Arena stadyumu, Antalya'da on üç bin metrekarelik bir alanda inşa ediliyor.
- C) İhtiyacı olan elektrik enerjisini kendi karşılayacak olan Arena tamamlandı.

19. Yerli ve yabancı yüzlerce yazarın, okurlarıyla buluşma fırsatı yakaladığı 34. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı; hafta içi 08.00-15.00, hafta sonu 10.00-23.00 saatleri arasında, İstanbul ve İstanbul dışından gelecek ziyaretçilerini bekliyor.

- A) Fuar, hafta içi akşam saatlerinde de ziyaretçilerine açık olacaktır.
- B) Türk yazarların yanı sıra farklı ülkelerden de yazarlar fuara katılacaktır.
- C) Fuar, İstanbul dışındaki diğer şehirlerde de düzenlenecektir.

20. Tarihte, alışverişte ilk kez parayı kullanan topluluk olarak bilinen Lidyalılar, geçimlerini ticaretle sağlamışlar hatta Ege Denizi kıyılarında Mezopotamya'ya uzanan en büyük ticaret yolu olan "Kral Yolu"nu yapmışlardır.

- A) Lidyalılar, Ege Denizi ile Mezopotamya arasındaki bölgeye yerleşmişlerdir.
- B) Lidyalılar, "Kral Yolu"ndan elde ettikleri gelirle geçimlerini sağlamışlardır.
- C) Lidyalılar, alışverişte ödeme aracı olarak para kullanılmasına öncü olmuşlardır.

TÜRKÇE BAŞARI TESTİ

DİNLEME

Adı Soyadı : _____

İMZA

Uyruğu : _____

Grubu : _____

DİKKAT! SINAV BAŞLAMADAN ÖNCE AŞAĞIDAKİ UYARILARI MUTLAKA OKUYUNUZ!

1. Yukarıdaki ad, soyadı, uyruk ve imza alanlarını doldurunuz.
2. Türkçe Başarı Testi; Okuma, Dinleme, Yazma ve Konuşma (Bağımsız Konuşma, Karşılıklı Konuşma) bölümlerinden oluşmaktadır.
3. Okuma ve Dinleme bölümlerindeki her sorunun sadece bir doğru cevabı vardır. Cevabı değiştirmek istediğinizde silme işlemi çok iyi yapınız.
4. Değerlendirme, doğru cevaplarınız üzerinden yapılacaktır. Yanlış cevaplarınız, doğru cevaplarınızı etkilemez.

~~~~~

Sınav Bölümleri	Soru Sayısı	Puan	Süre (dk.)
1. Okuma	20	100	35
2. Dinleme	20	100	30
15 dakika ara			
3. Yazma	1 soru	100	20
Ara			
4. Konuşma	Karşılıklı Konuşma	100	4

DİNLEME 1

1-10. soruları dinlediğiniz parçalara göre cevaplayınız.

1. Ali niçin uyanmak istemiyor?

- A) Hasta olduğu için
- B) Kızgın olduğu için
- C) Yorgun olduğu için
- D) Geç kaldığı için

2. Dinlediğiniz diyalog hangi saatlerde gerçekleşmiştir?

- A) Gece saatlerinde
- B) Sabah saatlerinde
- C) Akşam saatlerinde
- D) Öğle saatlerinde

3. Diyalog kimler arasında geçiyor?

- A) Dede ve torun
- B) Amca ve yeğen
- C) İki arkadaş
- D) Patron ve müşteri

4. Erkan niçin kızıyor?

- A) Otobüsten geç indikleri için
- B) Arkadaşı fikrini sormadığı için
- C) Arkadaşı yalan söylediği için
- D) Otobüsten erken indikleri için

5. Öğrenci bankada ne yapmak istiyor?

- A) Fatura yatırmak istiyor.
- B) Kurs için para yatırmak istiyor.
- C) Kursun ücretini öğrenmek istiyor.
- D) Pasaport numarasını öğrenmek istiyor.

6. Öğrenci kaç dolar bozdurmak istiyor?

- A) 150
- B) 200
- C) 250
- D) 300

7. Dinlediğiniz metne göre hangisi doğrudur?

- A) Metin Yıldız, organik tarım ürünlerini pazarlamakla uğraşıyor.
- B) Ürettiği organik tarım ürünleri Antalya'da satılıyor.
- C) Kalecik ilçesi organik ürün üretiminde lider konumdadır.
- D) Kızılırmak, bölgeyi ikiye böldüğünden beri rakımı 250 metre düşüktür.

8. Dinlediğiniz metne göre hangisi yanlıştır?

- A) Metin Yıldız sekiz yıldan beri organik tarım yapıyor.
- B) Metin Yıldız her hafta 1000 km'nin üzerinde yol gitmektedir.
- C) Metin Yıldız ürün satışında çok fazla sorun yaşamamaktadır.
- D) Kalecik Ankara'nın kuzeyinde bir ilçedir.

9. Dinlediğiniz metinden Eda ile ilgili hangi bilgiye ulaşılabilir?

- A) Hastalığının ne zaman teşhis edildiği
- B) Ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu
- C) Annesinin ve babasının mesleği
- D) Piyano çalmada ne kadar ilerlediği

10. Dinlediğiniz metne göre Eda aşağıdakilerden hangisi ile nitelendirilemez?

- A) Duygusal
- B) Becerikli
- C) Azimli
- D) Tembel

DİNLEME 2

11-15. sorulardaki ifadelerin doğruluk ve yanlışlıklarını dinlediğiniz parçaya göre değerlendiriniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
11. Kadir'in uykusu Ahmet'e göre daha derindir.	☐	☐
12. Kadir ve Ahmet sınavlardan önce sabahlara kadar ders çalışmaktadır.	☐	☐
13. Ahmet ve Kadir öğrenci evinde kalıyorlar.	☐	☐
14. Ahmet sınav notlarını Kadir'e vermek istememektedir.	☐	☐
15. Diyalogda konuşan kişilerin maddi durumları oldukça iyidir.	☐	☐

DİNLEME 3

16-20. sorulardaki ifadelerin doğruluk ve yanlışlıklarını dinlediğiniz parçaya göre değerlendiriniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
16. Halk, Cengiz Bozkurt'u Leyla ve Mecnun dizisindeki rolü ile tanımaktadır.	☐	☐
17. Dizi çekimi oyuncuların kendilerine zaman ayırmasını ve dinlenmelerini engellemektedir.	☐	☐
18. Cengiz Bozkurt, hayatının belli bir bölümünü yurt dışında geçirmiştir.	☐	☐
19. Cengiz Bozkurt İngiliz mizahıyla Türk mizahını birleştirerek yeni bir mizah türü elde etti.	☐	☐
20. Cengiz Bozkurt'un tahmin ettiği gibi "Hababam Sınıfı" göçmen aileleri tarafından en çok sevilen film serisidir.	☐	☐

YAZMA

ADI : _____ IMZA : _____

SOYADI : _____

"Yabancı dil öğrenmek insan hayatına neler katar?" sorusuna düşüncelerinizi anlatan, mantıklı gerekçelerle desteklenmiş bir metinle cevap veriniz.

En az 150 kelime kullanınız. Düşüncelerinizi anlaşılır, mantıklı bir yapı içerisinde sunmaya dikkat ediniz. Süreniz 25 dakikadır.

[illegible]

KONUŞMA SINAV SORULARI

- 1- Doğal afet nedir? Doğal afetlerden korunmak için nasıl tedbirler alınmalıdır? Örneklerle açıklayınız.
- 2- İş başvurusuna giderken nelere dikkat edilmelidir? Siz işveren olsanız işe alacağınız kişi de hangi özellikleri ararsınız? Açıklayınız.
- 3- Çocukluk arkadaşınızla karşılaşınca ne yaparsınız? Onunla neler konuşursunuz?
- 4- Eğitim almak için bir ülkeye gideceksiniz. Hangi ülkeyi, hangi şehri ve hangi bölümü seçmek istersiniz. Neden? Anlatınız.
- 5- Yemekleriniz neye göre seçersiniz? Yeme alışkanlıklarınızdan bahsediniz.
- 6- Bir günlüğüne bir sanatçı veya bilim adamı olduğunuzu hayal edin. Hangi sanatçı/ bilim adamının yerinde olmak istersiniz? Neden?
- 7- Çevre kirliliği insan hayatını nasıl etkiler? Ekolojik sistemi ve dünyayı daha iyi bir hâle getirmek için neler yapılabilir? Açıklayınız.
- 8- Şansa inanır mısınız? Hayatınızda belirleyici olan şans mıdır çalışmak mıdır? Açıklayınız.
- 9- Etkili bir öğrenme nasıl gerçekleşir? Siz hangi şartlar altında daha iyi öğreniyorsunuz? Açıklayınız.
- 10- Spor hakkında ne düşünüyorsunuz? Sporun hayatınızdaki yeri nedir? Açıklayınız.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Nihal Elif GÜRBÜZ

Doğum Yeri ve Tarih : ERZURUM \ 1989

Eğitim Durumu

Lisans : 2007-2012, Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü

Yüksek Lisans : 2015-2017, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı

Dil : İngilizce

İletişim

Adres : Ömer Nasuhi Bilmen Mah. Alyanak Sitesi Altı Sok. Poyraz Sitesi
B Blok Kat 2 No 5 Yakutiye /ERZURUM

Telefon : 05415472046

Elektronik Posta :nihalelifgurbuz@gmail.com